

Operní hity 20. století, kouzla s novými světy, které vstoupí do vaší mysli ušima...

Bohuslav Martinů (1890–1959)

TŘI PŘÁNÍ

aneb VRTKAVOSTI ŽIVOTA

Opera-film o třech dějstvích s prologem a epilogem z roku 1929,
H. 175

Libreto Georges Ribemont-Dessaignes (1884–1974)

Originální název *Les Trois Souhails ou Les vicissitudes de la vie*

Český překlad Václav Renč (1911–1973)

Inscenace je realizována za laskavé podpory Nadace Bohuslava Martinů

HUDEBNÍ NASTUDOVÁNÍ
DIRIGENT

JAKUB KLECKER
JAKUB KLECKER
/ ROBERT KRUŽÍK

REŽIE
SCÉNA
KOSTÝMY
VIDEOPROJEKCE

JIŘÍ NEKVASIL
DANIEL DVOŘÁK
SYLVA ZIMULA HANÁKOVÁ
MARIKA HAKLOVÁ-BUMBÁLKOVÁ
OTAKAR MLČOCH
TOMÁŠ PICKA

POHYBOVÁ SPOLUPRÁCE

ZUZANA STUDENÁ
LENKA DŘÍMALOVÁ
JANA TOMSOVÁ

SBORMISTR
DRAMATURGIE

JURIJ GALATENKO
EVA MIKULÁŠKOVÁ

Osoby a obsazení:

Arthur de Sainte Barbe / Juste
Nina Valencia / Indolenda

Jiří Hájek / Josef Škarka
Lucie Kašpárková
/ Petra Perla Nôtová

Serge Eliacin / Adolf
Eblouie Barbichette / Žebračka

Jorge Garza / Peter Račko
Eva Dřízgová-Jirušová
/ Marianna Pillárová

Adelaida, služebná	Lucie Hilscherová / Erika Šporerová
Lilian Nevermore / Víla Nulle	Lenka Čermáková / Jana Hrochová
Majordomus / Barman	Lukáš Hacek / Václav Morys
Kapitán	Petr Urbánek / Roman Vlkovič
Generál	Aleš Burda / Petr Němec
Černoška Dinah	Veronika Holbová / Barbora Martínková-Polášková
Ministr	Michal Onufer / Václav Živný
Hlídka / Hlas	Jiří Halama / Martin Holík
Argentinský zpěvák	Tomáš Savka
Telefonistka	Miroslava Georgievová
Režisér	Přemysl Bureš
Jazzový vokální kvartet	Lukáš Červenka Jaroslav Kotyk Ondřej Sikora Jan Zielesnik
Dáma	Pavla Morysová / Bohdana Šindlerová
Vnitřní hlasy (Nina Valencia, Serge Eliacin)	Petra Lorencová Ivan Dejmal
Klavírní sólo	Michal Bárta / Jozef Katrák
Baletní výstupy	Jana Zelenková, Jana Kopecká, Eugenie Hecquet, Saki Kagawa, Michal Bublík, Macbeth Konstantin Kaněra, Rodion Zelenkov

Dále účinkuje sbor a orchestr opery NDM

– koncertní mistři **Vladimír Liberda** a **Lucie Staňková** – a externisté

*Nastudování v českém překladu Václava Renče s českými
/ anglickými titulky*

Premiéry 15. a 17. října 2015

v 18.30 hodin v Divadle Antonína Dvořáka

Na inscenaci spolupracovali:

Asistentka režie	Bohuslava Kráčmarová
Asistent dirigenta	Jozef Katrák
Vedoucí hudební přípravy	Jana Hájková
Hudební příprava	Jana Hájková Ivana Hotárková Jozef Katrák
Inspicientka	Bohuslava Kráčmarová
Text sleduje	Hana Kluzová
České titulky	Eva Mikulášková
Obsluha titulků	Jarmila Šebková
Produkce opery	Lucie Fojtíková
Tajemnice opery	Alena Golatová
Technický šéf	Stanislav Muntág
Jevištní mistři	Jan Benek, Radim Duraj
Mistr osvětlení	Radko Orenič
Mistr zvuku	Otakar Mičoch
Mistrová vlásenkárny	Eva Celarková
Mistrová garderoby	Růžena Mauerová
Mistr rekvizit	Marek Kalík
Šéf výpravy	David Bazika
Vedoucí umělecko-dekoračních dílen	Barbora Macháčová
Vedoucí výroby kostýmů	Eva Janáková

Scénické dekorace vyrobily umělecko-dekorační dílny NDM

Technolog – Ivana Stuchlíková, mistr čalounické dílny – Petr Missig,
mistr malířsko-kašerské dílny – Jaroslav Macháč, mistr truhlářské dílny
– Radomír Maschke, mistr zámečnické dílny – Jaroslav Kocourek,
mistr zbrojářsko-šperkařské dílny – Jaroslav Dovalil

Kostýmy a doplňky vyrobily krejčovny NDM

Mistrová dámské krejčovny – Iva Koplová, mistrová pánské krejčovny
– Jiřina Richtrová, modistka-dekoratérka – Karin Toopová

OBSAH OPERY

Prolog opery nás uvádí do filmového studia těsně před zahájením natáčení filmu „Tři přání“. Herci se líčí, režisér dává rozmistit kamery a reflektory, telefonistka kontroluje stav objednávek. Zahájení natáčení.

Začíná **první dějství** pohádkového příběhu. Objevuje se manželská ložnice. Časně ráno probudí pana Justa kukačkové hodiny. Rozmrzele komentuje chrápání i zmatené sny své staré ženy a raději odchází na lov. Indolenda zůstává sama a stýská si na nepochopení. Přichází služebná Adelaida a vypravuje o svém snu. Indolenda v něm do puntíku přesně poznává i svůj sen. Mezitím Juste na lovu spatřuje zvláštní zvířata a rostliny, kterými se ovšem nedá ošálit. Posléze nalézá ve vlčí pasti polapenou Vílu a odnáší ji z krásné říše snů manželce domů. Indolenda si zoufá nad údělem stárnoucí ženy a zalévá semínka v květináčích. Vtom přichází její mladý bratranec Adolf, se kterým koketuje ve snaze jej svést – „do zahrádky rajské“. Ten přišel ovšem s jiným záměrem, a to vyškemrat na tetičce peníze na kolo-toče, aby mohl jít za děvčaty. Indolenda ho s křikem vyháňá. Přichází Juste, který se chlubí svou „loveckou obratností“, a skládá k nohám své ženy Vílu. Ta prosí o svobodu a slibuje splnit tři přání. Indolenda zabráni Justovi, aby vyslovil své přání, a urychleně si přeje být bohatá. Technika filmového štábu proměňuje jejich dům v přepychový palác, v němž se za přítomnosti nejvýznamnějších a nejbohatších hostů koná velká slavnost na počest zasnoubení Adolfa a Eblouie. Jako svatební dar jim Víla dává zlatý zámek na Zlatém ostrově.

Druhé dějství začíná na lodi. Víla, Juste, Indolenda, Adolf, Eblouie, kapitán a námořníci plují ke Zlatému ostrovu. Všichni touží po zlatě tak, že i sami celí zezlátnou. Jak se ostrov blíží, přichází bouře a loď se potápí. Juste vyslovuje konečně své přání – aby jeho žena znovu omládlá. Zachraňují se na pustém ostrově, kde se Adolf setká s roztoženou kanibalskou černoškou Dinah. Indolenda opravdu omládlá a utkává se v souboji s černoškou o Adolfa. Poté, co Indolenda vyhraje, se do ní Adolf vášnivě zamiluje. Svou lásku si projevují za zvuku gramodesky (argentinský zpěvák). Juste znechuceně odchází stranou a zoufale teskní. Z Eblouie se mezitím stala žebračka, která prosí o slitování. Juste, který je starý, opuštěný a smutný, vyslovuje poslední

třetí přání – „chtěl bych být milován“. K jeho velkému zděšení se mu do náruče vrhne chudinká Eblouie a vyznává mu svou lásku. Ten se s bolestnou touhou obrací na Indolendu, kterou vášnivě objímá Adolf. Žárlivá Eblouie vybuchuje vzteky a v afektu Justa zabije. Ten umírá se slovy: „Jak je ten život těžký!“ Končí filmový příběh, technika bourá dekorace, režisér je spokojen a zve celý štáb k oslavě právě natočeného filmu.

Ve **třetím dějství** vidíme diváky i herce přicházet do kinosálu, kde se koná premiéra filmu „Tři přání“. Ve zkrácené verzi se promítají nejdůležitější momenty děje za zvuku filmové hudby. Pan Juste vstává – lov – zasnubní hostina – loď – ztroskotání – Adolf a černoška – Justova smrt. Po skončení (němého) filmu se Nina (Indolenda) a Serge (Adolf) domlouvají na společném útěku. Jejich cestu vidíme symbolicky za zvuku samostatné orchestrální skladby / symfonické mezihry nazvané *Odjezd*.

Epilog se odehrává v jednom exkluzivním newyorském baru, pojmenovaném Tři přání. Zdeptaný Arthur (Juste) osaměle sedí u kavárenského stolku, zatímco Nina a Serge tančí a baví se uprostřed společnosti filmových herců. Zní šlágr černošky z gramofonové desky, ona sama si mezitím povídá na baru s filmovým Generálem. Až večírek vygraduje striptýzovým vystoupením opilé Lilian Nevermore (Vila Nulle), bar se pomalu prázdní. V podroušení odchází i Nina zavěšená do Adolfa. Jen Arthur (Juste) zůstává ve své samotě, „ta dáma nepřišla“, už se mu takhle dál nechce žít...

V šatně mužského sboru před klavírní generální zkouškou
(Eva Mikulášková, Tomáš Pícha), foto Martin Popelář

Mistr osvětlení v Divadle Antonína Dvořáka Radko Orenič,
foto Martin Popelář

SLOVO ŘEDITELE INSTITUTU BOHUSLAVA MARTINŮ

Tři přání aneb Vrtkavosti života jsou bezesporu nejvíce nespravedlivě zanedbávanou celovečerní operou Bohuslava Martinů, přestože se v ní kongeniálně setkal dadaismus Georgese Ribemonta-Dessaignese s mimořádným divadelním inovatorstvím autora hudby, pro které i sám proslulý libretista měl slova nejvyššího uznání: „Osobně považuji Martinů za jednoho z největších hudebníků přítomnosti. Je to tvůrce, který provádí kouzla s novými světy, donutí je, aby vstoupily do vaší myslí ušima. Takto ruku v ruce, vyzbrojeni skoro jen jedním plnicím perem, sestavili jsme kus, který neuvedly do rozpaků staré formule. Mísí se v něm před diváky kinematograf, pohádka a hra divadelních techniků. Ale to vše by nic neznamenalo bez mimořádné rozmanitosti hudby Martinů, a co v ní dokázal!“

Proč vlastně *Tři přání* tak dlouho hledají svou cestu na operní pódia, když svou uměleckou kvalitou a potenciální posluchačskou atraktivitou připomínají nejlepší opery Kurta Weilla? Na vině jsou kromě jiného i časové okolnosti jejich vzniku. Dílo, započaté v listopadu 1928, tedy stále ještě v atmosféře „roaring twenties“, bylo dokončeno 28. 5. 1929, jen pět měsíců před krachem newyorské burzy, který vstoupil do dějin pod názvem Black Friday (Černý pátek). V Německu, na které Martinů při práci na své opeře zejména pomýšlel, usnadnily politické a ekonomické důsledky této katastrofy nástup nacistické ideologie, která pro jazzem ovlivněný odvážně disonantní styl vytvořila označení „Entartete Musik“ (zvrhlá hudba). Po zničující válce neměl v Evropě nikdo chuť ani prostředky na to vracet se k tematice citového strádání lidí, obklopených luxusem. Také propojení opery s filmem mezitím trochu ztratilo nádech něčeho avantgardního. Když se k tomu připočtou nadstandardní požadavky na scénu, velký počet sólistů, sbor, mužský a smíšený vokální kvartet, tanečníci a velký orchestr, rozšířený ještě navíc o několik jazzových nástrojů a akordeon, není se co divit, že k premiéře *Tři přání* došlo až na počátku 70. let minulého století, kdy střední třída ve většině západoevropských zemí opět začala naplno prožívat návrat k ekonomickému blahobytu. Po úspěšné premiéře ve Státním divadle v Brně v roce 1971 a o dva roky pozdějším nastudování v Lyonu, ze kterého dokonce vyšel audiovizuální záznam, upadla *Tři přání* na dlouhých 27 let opět do zapomnění, ze kterého se vynořila jen několikrát, z toho poprvé na scéně

Národního divadla v Praze v rámci kompletního uvedení oper Bohuslava Martinů ke stému výročí jeho narození. Sám jsem měl možnost zhlédnout pouze tři inscenace, shodou okolností všechny na německých scénách (Berlin 2000, Augsburg 2002 a Rostock 2007). O to více se těším na teprve osmé uvedení této strhující opery v nastudování NDM v Ostravě, tím spíše, že jeho režisér Jiří Nekvasil má za sebou úspěšná nastudování většiny oper Bohuslava Martinů a jeho atraktivní inscenaci *Tři přání* v Rostocku mám dosud v živé paměti. Přeji tomuto novému nastudování hodně nadšených diváků a divadelních cen.

Aleš Březina

32

Fl. piccolo Flauto piccolo

Fl. I Flauto I

Oboe I & II Oboe I & II

Cl. in Bb Clarinet in Bb

Fg. in F Bassoon

Tr. I & II Trumpet I & II

Tbn. I & II Trombone I & II

Tuba Tuba

Drum Snare Drum

Cym. Cymbal

Tri. Triangle

Piano Piano

Violoncello Cello

Violini I & II Violin I & II

Viola Viola

Vcllo Violoncello

Bassi Double Bass

1 / 10 / 194 /

1

1

15740

Autograf partitury *Tři přání* – začátek opery: „Za tisíc dolarů... Tisíc!“
Je zde čitelné zvláštní nástrojové obsazení orchestru,
foto Centrum Bohuslava Martinů v Poličce

Bohuslav Martinů s budoucí manželkou Charlotte (1929),
foto Centrum Bohuslava Martinů v Poličce

BOHUSLAV MARTINŮ

(8. 12. 1890 Polička – 28. 8. 1959 Liestal/Švýcarsko)

MALÁ AUTOBIOGRAFIE

„Moje rodné město je Polička v Československu. Můj otec byl tam obuvníkem a současně městským hlídačem. Bydlel na kostelní věži a na této věži jsem se 8. prosince 1890 narodil. Mým prvním učitelem houslí byl krejčí z města a já jsem si předsevzal stát se velkým houslovým virtuózem jako Jan Kubelík, který byl tehdy velmi oblíben. Tento ideál se neuskutečnil, přestože jsem přišel do Prahy na konzervatoř a několik let jsem hrál v pražském Filharmonickém orchestru druhé housle. Při svém příchodu do Paříže v r. 1923 jsem svůj nástroj prodal. Měl jsem v úmyslu zůstat v Paříži tři měsíce, zůstal jsem tam však sedmáct let až do r. 1940. Právě tenkrát prožívala Paříž velmi zajímavé období s provedením Svěcení jara, velkých ruských baletů a se skladbami Šestky. Komponoval jsem tehdy orchestrální díla half-time, La Bagarre. Posledně jmenované dílo jsem věnoval Charlesu Lindberghovi; Sergej Kusevickij je prvně uvedl v r. 1927 s Bostonským symfonickým orchestrem. Když jsem v roce 1941 přišel do New Yorku, pamatovali se ještě na tuto skladbu a hned mne přijali tak, jako bych žil v New Yorku již dlouhou dobu. Ještě v době před cestou do Spojených států nalezli jsme, má žena a já, útočiště v Pratteln u našich přátel, manželů Sacherových. Tam na Schönenbergu jsem komponoval v r. 1938 Koncert pro dva smyčcové orchestry, klavír a tympany a věnoval jsem jej panu Sacherovi. Když vypukla válka, mohli jsme po mnoha těžkostech odcestovat do Ameriky. Ačkoli jsem neuměl mluvit anglicky, svěřil mi Kusevickij kompoziční třídu na festivalu v Tanglewoodu v r. 1942. V r. 1947 jsem byl povolán na Princetonskou universitu jako učitel kompozice. Tam jsem vyučoval tři roky. Moje díla byla uváděna největšími americkými orchestry pod vedením dirigentů Kusevického, Charlesa Muncha, Eugena Ormandyho, Fritze Reinerja, Artura Rodziňského, Vladimíra Golschmanna, Dimitri Mitropoulose, Ericha Leinsdorfa. Dvakrát jsem obdržel cenu Newyorského sdružení kritiků za komickou operu Veselohra na mostě a za Symfonické fantazie, věnované Charlesu Munchovi. V r. 1956 jsem byl poctěn volbou za člena Institutu písemnictví a umění. V r. 1953 jsme se vrátili do Evropy a pobývali jsme v Nizze. Tehdy jsem komponoval epos o Gilgamešovi a věnoval jej Maje Sacherové. V letech 1956–57 jsem byl jmenován „sídelním skladatelem“ (composer in

residence) Americké akademie v Římě. Od podzimu 1957 žijeme na pozvání našich přátel Sacherových opět na Schönembergu. Zde jsem pracoval na opeře Řecké pašije podle románu Nikose Kazantzakise a na klavírním koncertu pro Margrit Weberovou.

Schönenberg (Pratteln) v prosinci 1957:
Bohuslav Martinů

Bohuslav Martinů se psy (Nice, asi květen 1959, sign. PBM Fbm 315),
foto Centrum Bohuslava Martinů v Poličce

OPERY BOHUSLAVA MARTINŮ

VOJÁK A TANEČNICE

(1926–27)

Opera o třech jednáních. Libreto: J. L. Budín (JUDr. Jan Löwenbach)
1. scénické provedení: Brno, 1928

SLZY NOŽE

(*LES LARMES DU COUTEAU*, 1928)

Jednadvacetiminutová miniopera.

Libreto: Georges Ribemont-Dessaignes
1. scénické provedení: Brno, 1969

TŘI PŘÁNÍ ANEB VRTKAVOSTI ŽIVOTA

(*LES TROIS SOUHAITS OU LES VICISSITUDES DE LA VIE*,
1928–29)

Opera-film o třech jednáních s předehrou a dohrou.
Libreto: Georges Ribemont-Dessaignes
1. scénické provedení: Brno, 1971

DEN DOBROČINNOSTI

(*DER WOHLTÄTIGKEITSTAG; LE JOUR DE BONTÉ*, 1931)

Nedokončená opera o zamýšlených třech jednáních.
Libreto: Georges Ribemont-Dessaignes
1. scénické provedení: České Budějovice, 2003

MARIKEN DE NIMÈGUE (1933)

Opera o jednom dějství. Libreto: Henri Ghéon

HRY O MARIÍ

(1933–34)

Čtyřdílný operní cyklus:

1. *Panny moudré a panny pošetilé* (prolog, drama;
text: Vítězslav Nezval podle starofrancouzské liturgické hry ze 12. století)
2. *Mariken z Nimègue* (mirákl; text: Vilém Závada podle starého
flámského miráklu z 15. století ve zpracování Henriho Ghéona)
3. *Narození Páně* (pastorále na texty lidové poezie)
4. *Sestra Paskalina* (legenda; libreto: Bohuslav Martinů s použitím
divadelní hry Julia Zeyera a textů lidové poezie podle sbírky Františka
Bartoše)

1. scénické provedení: Brno, 1935

HLAS LESA

(1935)

Jednoaktová rozhlasová opera. Libreto: Vítězslav Nezval

1. rozhlasové provedení: Praha, 1935
1. scénické provedení: Praha, 1960

VESELOHRA NA MOSTĚ

(1935)

Operní jednoaktovka na objednávku Československého rozhlasu.

Libreto: Bohuslav Martinů podle stejnojmenné divadelní hry Václava Klimenta Klicpery

1. rozhlasové provedení: Praha, 1937
1. scénické provedení: Ostrava, 1948

DIVADLO ZA BRANOU

(1935–36)

Opera-balet. První jednání baletní pantomima, druhé a třetí jednání opera buffa. Libreto: Bohuslav Martinů a Leo Štraus podle sbírek Erbeny, Sušila a Bartoše a také pantomimy Jeana Gasparda Debura a divadelní hry Jeana Baptisty Molièra *Létající doktor*

1. scénické provedení: Brno, 1936

JULIETTA ANEB SNÁŘ

(1936–37)

Opera o třech jednáních. Libreto: Bohuslav Martinů podle francouzské divadelní hry *Juliette ou la Clé des songes* (Georges Neveux)

1. scénické provedení: Praha, 1938

DVAKRÁT ALEXANDR

(*ALEXANDRE BIS*, 1937)

Operní jednoaktovka. Libreto: André Wurmser

1. scénické provedení: Mannheim, 1964
1. scénické provedení v Česku: Brno, 1964

ČÍM LIDÉ ŽIJÍ

(*WHAT MEN LIVE BY*, 1951–52)

Operní jednoaktovka. Libreto: Bohuslav Martinů s použitím povídky

Lva Nikolajeviče Tolstého *Pohádka o ševci*

1. televizní provedení: New York, 1953
1. scénické provedení: New York, 1955
1. scénické provedení v Česku: Plzeň, 1964

ŽENITBA

(*THE MARRIAGE*, 1952)

Operní jednoaktovka. Libreto: Bohuslav Martinů podle Tolstého

1. televizní provedení: New York, 1953
1. scénické provedení: Hamburk, 1953
1. scénické provedení v Česku: Brno, 1960

ŽALOBA PROTI NEZNÁMÉMU

(*PLAINTÉ CONTRE INCONNU*, 1953)

Část prvního jednání nedokončené opery.

Libreto: Bohuslav Martinů podle Georgese Neveuxe

MIRANDOLINA

(*LA LOCANDIERA*, 1953–54)

Opera o třech jednáních.

Libreto: Bohuslav Martinů podle Carla Goldonih

1. scénické provedení: Praha, 1959

ARIADNA

(*ARIADNE*, 1958)

Operní jednoaktovka. Libreto: Bohuslav Martinů podle divadelní hry Georgese Neveuxe *Théseovo putování*

1. scénické provedení: Gelsenkirchen, 1961
1. scénické provedení v Česku: Brno, 1962

ŘECKÉ PAŠIJE

(*GREEK PASSION*, 1956–59)

Opera ve dvou různých verzích o čtyřech jednáních.

Libreto: Bohuslav Martinů podle románu Nikose Kazantzakise *Kristus znovu ukřižovaný*

1. verze
1. scénické provedení: Bregenz, 1999
1. scénické provedení v Česku: Brno, 2005

2. verze

1. scénické provedení: Curych, 1961
1. scénické provedení v Česku: Brno, 1962

„Hudba, umění nevyčerpateľných možností, umění síly a radosti života, stává se jakýmsi zpovědníkem. Podíváme-li se na to zblízka, docela životně: statisíce lidí zápasí, vyrovnává se, vítězí, prohrává, aniž by se pokládali za něco heroického. Je to prostě život.“

Miloš Šafránek (Bohuslav Martinů:
Domov, hudba a svět)

Bohuslav Martinů s Jaroslavem Ježkem (s rukopisnou dedikací Jaroslava Ježka Miloši Šafránkovi, 1928, Paříž, sign. PBM Fbm 389), foto Centrum Bohuslava Martinů v Poličce

PAŘÍŽSKÉ OPOJENÍ

Po odchodu poličského rodáka Bohuslava Martinů do **Paříže** konce dvacátých let 20. století se mladý skladatel včleňoval do života moderní bohémy, kdy se okouzlený poválečnou dekadencí, symbolismem i impresionismem snažil hledat vlastní tvůrčí poetiku. O životě ve francouzské metropoli, její atmosféře i svobodném vzruchu píše blízký přítel Martinů Miloš Šafránek jako: „o životě jako velmi skutečném faktu, v němž se faustovsky nezápasí, nýbrž který ovládáme, užíváme a milujeme, o jasně zjištěném faktu harmonického celku hodnot vitálních a poznatků racionálních, o pocitu a vědomí přítomnosti, spjaté s minulostí v nerozlučnou jednotu, v dnešek organicky navazovaný na včerejšek. A především a hlavně o pocitu, nebo chcete-li, o iluzi subtilní autonomie lidské bytosti, pocit ze všech nejneprodnější, který tvoří kouzlo Paříže. Souvislost a svoboda. Objevili jsme v Paříži zcela nečekanou věc: že takzvaný velký svět je v jádru velmi prostý, že lidské ctnosti a z nich vyplývající lidské vztahy, radosti a bolesti, jež nejsou výhradní doménou a jakousi soukromou záležitostí umělcovou, nýbrž údělem všech lidí, jsou stále hybnými silami a nejvyššími zákony světa, v němž se doopravdy žije a tvoří.“ Meziválečné pocity a hybné síly myšlenkových a uměleckých hnutí nelze zkoumat bez ohledu na to, co jim předcházelo nebo co po nich následovalo, bez vztahu k sociální a politické situaci. Byly odrazem epochy úpadku elit, které ve všech zemích tleskaly všeobecnému masakru lidstva, které se obrací samo proti sobě a samo sebe pohlcuje. Umělci byli nasazeni ve válce pod nátlakem a vraceli se znechuceni. Nechtěli už mít nic společného s civilizací, která ztratila svůj smysl. Jak píše sám Martinů: „Nedostačuje již přejemnělý, rafinovaný impresionismus se svými individualistickými choutkami, svou změkčilostí a mnohdy i malicherností projevu. Stal se příliš křehký pro ruce, které po dlouhou dobu nosily jen zbraně.“ Vznikala hnutí jako nihilismus, kubismus, futurismus, dada a později i surrealismus. Na terasách francouzských kaváren bylo snadno se setkat s Hemingwayem, Erenburgem, Jamesem Joycem, Borisem Pilňakem, Picassem, Braquem nebo Derainem, s malíři, sochaři, literáty a hudebníky všech zemí a všech národností. Z krajanů zde působili malíři Jan Zrzavý a Josef Šíma, básník Richard Weiner, teoretik umění Václav Nebeský a spisovatel Gustav Winter. Všeobecně provokoval Ďagilevův ruský balet i koncerty soudobé hudby (denně až sedm koncertů ve všech sálech Paříže) ve všech sálech Paříže. Inspiračních zdrojů tedy bylo více než dost a musíme připomenout, že velkou vlnou zaplavila Evropu v tomto čase Freudova psychoanalýza, která rozložila dosavadní názírání na člověka. Od té

doby bylo prokázáno, že člověk není jen „rozumový“ či „citový“ a rozumový“ tvor, za jakého jej mělo tolik básníků, ale také zatvřelý spáč, jenž si každé noci dobývá ve snu poklad, který pak ve dne promaňuje. Hudebně se Vídeň se Schönbergem a později Paříž s Igorem Stravinským a *Pařížskou šestkou* (Georges Auric, Louis Durey, Arthur Honegger, Darius Milhaud, Francis Poulenc, Germaine Tailleferre: *Les Six* – název inspirovaný *Pětkou*, sdružením ruských umělců v *Mocné hrstce*) stala centrem umělecké revoluce, které Martinů nemohl nepodlehnout. Popření harmonie, nový styl melodiky, ohromný vzrůst rytmické stránky, návrat k polyfonii, čistě hudbě, vyloučení romantismu, subjektivismu, vlivy rozkvětu technických vynálezů, machinismus, mechanismus, bylo toho dost, aby pokojní nadšenci hudby byli polekaní. O vlivech na tvorbu Martinů, pod vedením Alberta Roussele, svědčí i jeho první pařížský článek o Stravinském, který předcházal o čtvrt roku klíčovému dílu, které stojí jako mezník na přelomu celé jeho tvorby. Je to orchestrální rondo *Halftime*, skutečný poločas a začátek nové éry jeho tvorby. *Halftime* způsobil v Praze (na koncertu České filharmonie s Václavem Talichem 7. prosince 1924) rozruch a skandál ve Smetanově síni, kdy byl posléze Martinů napaden za přílišný vliv Stravinského na toto dílo. Martinů následně odpověděl kritice článkem *Případ Halftimu, čili tragédie rozloženého trojzvuku*, kde obhájuje svoji kompozici: „Co se týče onoho motivu podobného (tj. rozloženého trojzvuku) motivu Petrušky, [...] u mne hraje úlohu pouhého předtaktí [...]. Co je na tom snad Stravinského, je stránka rytmická, jenže bohužel ne ta, která je v Petruškově. [...] Samozřejmě, že nepopírám, že na mne má Stravinskij vliv (tento vliv budete jasně dlouho cítit i u jiných, kteří teprve přijdou). Má na mne vliv, jako vše, co se okolo mne děje.“ (24. prosince 1924, Listy Hudební matice). Do tohoto vzrušeného dění na poli klasické hudby ještě vstupovaly přetavené formy **jazzu**: „za zvuku džezbandu otevřelo se pole spoustě bizarních nápadů, které byly vedeny drsnou rukou a schylovaly přímo ke karikatuře, grotesce. Tak povstaly ony foxtroty a různé jiné varianty, převážně rytmické, které vyvolávají atmosféru baru, music-hallu, tanečních síní. Účinky džezbandu a jeho objevení není náhodné v této době se zmnoženou činností, spěchem a zvýšeným rytmem. Je to jeden z požadavků současného chťení. Nepřetržitý tep malých not džezbandu, tato jednotnost v chaosu rytmů zachycuje prudkost a nervóznost doby a není divu, že téměř všichni mladí vzali tento projev za svůj. V tom ohledu vykonal džezband svoji úlohu, zvláště ve Francii, zbaviv melodii onoho sentimentalismu, vrhul se však na cestu přímo opačnou přílišným akcentováním rytmu.“ (Martinů: *Současné směry v hudbě francouzské*, Dalibor, 1925)

Tyto jazzové vlivy jsou prosyceny i další tvorbou Martinů, kdy se pro něj jedním ze zlomových stalo setkání s francouzským dramatikem, spisovatelem a vůdčím představitelem avantgardního uměleckého směru *Dada Georgesem Ribemontem-Dessaignesem*, jehož text Martinů nadchl ke zhudebnění. Ze vzpomínek Ribemonta-Dessaignese je čitelná atmosféra doby, ve které text psal: „*Myslel jsem na dada? Byl jsem surrealista? Ode všeho něco a ještě něco navíc. Byli jsme plni zeměřesení, řítili jsme se nevím kam. Byli jsme šťastní a rozervaní. Byli jsme v poutech a svobodní jako vítr. [...] Jen bylo ještě třeba jednou provždy vyhnout se svatým principům Akademie, spojených k triumfu Pravidel a Řádu.*“

Následná intenzivní spolupráce nesla své ovoce v duchu tehdy populární miniopery – jednoaktovky *Les Larmes du couteau (Slzy nože*, 23 minut, 1928). Nekonvenční šablona libreta o matce a její dceři, která miluje oběšence, byla podtrhnuta příznačnou barevností klavíru, harmoniky a a drsnou disonancí, roztančenou při kabaretních šlágrech. Přesto, že miniopera nebyla provedena na festivalu v Baden-Badenu, pro který byla napsaná, spolupráce s evropsky proslulým dramatikem dále pokračovala již v létě 1928, kdy Martinů napsal své nastávající ženě: „*Včera jsem dostal dopis od p. Ribemonta-Dessaignes a s ním scénář k opeře. Je to kouzelná, prostá pohádka. Líbí se mi to a jsem spokojen, že budu mít na čem pracovat. Titul je Tři přání aneb Vrtkavosti života. Vypráví se tu o jednom pánovi, který se v lese potkal s vílou, přivedl si ji domů, a ta víla ho vyzvala, aby vyslovil tři přání. [...] Udělám to celé, jako by to byl film. Ale bude tu ještě třetí jednání, které ti popíši příště, musím vymyslet nějaké moderní zarámování.*“ Mistrovy úvahy nad ornamentálním „rámem“ se v kompozici stáčely především k přenesení evropské modifikace importovaného amerického jazzu na operní jeviště s filmovým plátnem. „*Nikdo neví, co se příštím století bude líbit. [...] Je takřka jisto, že bude nutno obohatit orchestr novými vynálezy nástrojů, ale nevím, budou-li to právě tyto nástroje [rumorharmonium aj.]. Já sám bych dal přednost raději flexotonu, harmonice i píle.*“ (Martinů) Vznikla tak instrumentačně náročná barevná partitura symfonického orchestru s klavírem ve spojení se dvěma saxofony, jazzovou flétnou, flexatonem, bendžem a akordeonem, usazena na provokativním textu Ribemonta-Dessaignese, který dal vyznít životnímu chaosu, pokřivené morálce a lidské dezintegraci meziválečné doby. Své premiéry se dílo dočkalo ovšem až dlouho po skladatelově smrti (1971, Brno), což odkazuje na poslední povzdech pana Justa v opeře: „*que la vie est difficile...*“ – „*je ten život těžký...*“

Eva Mikulášková

GEORGES RIBEMONT-DESSAIGNES DRAMATIK S TUBOU MARGARÍNU, UMĚLEC S TUHOU TUHOU

„Dada rádo zvoní na domovní zvonky, škrtá zápalky a připaluje lidem vlasy a vousy. Dává hořčici do pohárů, moč do křítelnic a margarín do tub s malířskou barvou. [...] Jste příliš zamilovaní do toho, co vás naučili milovat. Hřbitovy, melancholii, tragickou lásku, benátské gondoly. Křičíte na Měsíc. Věřte v Umění a vážíte si Umělců...“

Květnový manifest hnutí dada z roku 1920 provokoval stejně jako všechny ostatní. Jeho autor, nepřehlédnutelný šestatřicetiletý pán, moc dobře věděl, o čem mluví: kdysi za studií na pařížských školách Académie Jullian a Beaux-Arts zachycovaly jeho malby často právě západy slunce a mořské břehy zalité měsíčním svitem...

Když se v červnu roku 1884 Georges Ribemont-Dessaignes narodil, představoval si jeho otec – vážený porodník z Montpellier na jihu Francie – budoucnost svého syna jinak. Ten však od raného dětství šokoval konzervativní rodiče pestrostí i výběrem svých zájmů: psal symfonie, opery, kvartety i hry, fascinoval jej Wagner, Debussy, Ravel, Franck, Vincent d'Indy a Stravinský, nenáviděl aritmetiku, miloval algebru, obdivoval Anatola France i Alberta Samaina a další symbolisty, v šestnácti se zanořil do filozofie. Brzy poté nastal zásadní obrat – pro rodiče však pouze kosmetický. Georges propadl malířství, což s sebou přineslo nejen obdiv k Henrimu Martinovi, ale i vlastní výstavy, např. v rámci každoroční impresionistické prezentace Salon d'Automne. Inspiraci mu přináší i japonské a čínské malířství, ale ještě více postimpresionistická avantgardní skupina Les Nabis, fauvismus a kubismus...

Dokud nepřišel rok 1913 a s ním další změna: „Opustil jsem malování, protože jsem dospěl k závěru, že neexistuje důvod proč malovat nějak – spíše než jakkoli jinak.“

Přesto to byli právě Marcel Duchamp a Francis Picabia, výtvarní umělci, se kterými stane v Paříži v čele nového hnutí ještě dříve, než mu dá v Curychu roku 1916 Tristan Tzara oficiální jméno: DADA. Sám Georges se však obrací k divadlu. A hlásá: „Jedině dada je divadlo, jedině dada je hudba...“ Bylo to proroctví, které se jednoho dne opět naplní: téma absurdna a využití náhody v budoucím vývoji obou umění. Právě odtud vycházela i řada dramatických čísel a výstupů v rámci pařížských kolektivních dada večerů v divadle Odéon či v café Certa. Nebo třeba tento – u příležitosti výstavy koláží Maxe Ernsta, kde všechna světla byla ovšem zhasnuta: „Z jakéhosi poklopu vycházelo naříkání. Jiný šprýmař, ukryt za skříní, urážel přítomné osobnosti... Dadaisté bez kravat a s bílými rukavičkami přicházeli a opět

odcházeli... André Breton rozkousával zápalky, Ribemont-Dessaignes každou chvíli vykřikoval: Prší na lebku!, Aragon mňoukal, Philippe Soupault si hrál na schovávanou s Tristanem Tzarou, zatímco Benjamin Péret a Serge Charchoune si neustále podávali ruce. U vchodu počítal Jacques Rigaut nahlas automobily a perly návštěvnic...“

Ale především vzniká *Čínský císař*, *Němý kanár* a *Peruánský kat*: šokující hry, které tak uchvátily českou avantgardu a z nichž druhé dvě inscenoval o deset let později – ve druhé polovině 20. let – v Osvobozeném divadle Jindřich Honzl jako žhavou zahraniční novinku tvořící jeden z pilířů jeho dramaturgie. Zatímco Ribemont-Dessaignes už byl zase dál: v téže době píše trojici operních libret, jimiž se kongeniálně sešel s Bohuslavem Martinů: *Slzy nože*, *Tři přání*, *Den dobročinnosti*.

Neuchopitelný a svérázný spisovatel, básník, dramatik, překladatel a malíř zemřel v Saint-Jeannetu roku 1974. A už dnes je postavou téměř mytickou: v nejnovějších *Dějínách divadla* o něm není zmínky, v *Dějínách surrealismu* se dočteme jen jeho pozoruhodné jméno. Nemá české heslo na Wikipedii, to francouzské zeje prázdnou. Jeho výtvarná díla jsou rozeseta v galeriích po celém světě, díla dramatická se nehrají. Obojí se stalo ovšem legendární.

Georges Ribemont-Dessaignes sledoval své talenty, zatímco kariéru ignoroval. Včetně té dadaistické: roku 1929 se odvrátil od Bretona a surrealismu – a šel zas dál. Opět k výtvarnému umění, po II. světové válce především ke grafice... Ostatně možná ani nezemřel. Možná si spíše počekáme, s čím přijde příště.

Jana Cindlerová

MARTINŮ A NOVÁ MÉDIA

Martinů v Paříži velmi rychle vstřelil do světa estetiku Šestky, včetně jejího pragmatického vztahu k hudbě jako běžné každodenní práci. Stejně tak se pařížská avantgarda vzdávala elitního pojetí hudby jako něčeho výsostně nadřazeného běžnému životu a jeho potřebám. Členové Šestky se neváhali inspirovat třeba sportem nebo technikou. Je zřejmé, že tehdejší nová masová média prokazatelně stimulovala jejich hudební myšlení a kreativitu. Typickým příkladem je film, který v něm podobně fascinoval publikum od konce 90. let 19. století, ve zvukové podobě od r. 1927, a rozhlas od 20. let nového století. Také Martinů učinil několik osobních zkušeností s oběma médii.

Složil hudbu celkem k pěti filmům: němému snímku *Slovácké tance a obyčej* (1922, Praha). Dále to byla hudba k francouzskému filmu Paula Czinnera *Melo* (1932), jejíž rukopis se ale nedochoval. Jedinou hudbu k celovečernímu filmu představuje v tvorbě Martinů *Marijka nevěrnice* podle románu Ivana Olbrachta v režii Vladislava Vančury. Podle všeho Martinů zakázku přijal zejména z finančních důvodů. Nabídka tehdy pro skladatele představovala honorář 15 000 Kč. Další zakázku představovala hudba k osmiminutové reklamě na obuv z továrny Tomáše Bati ve Zlíně nazvaná *Střevíček* (1935). Následovala hudba k dokumentárnímu filmu z roku 1935 *Město živé vody: Mariánské lázně*, kde instrumentální hudba doprovází vyhlídkovou projížďku městem. Poslední nabídku Martinů obdržel v roce 1938 od společnosti LUXOR, která žádala hudbu k filmu Martina Friče *Jiný vzduch*. Z korespondence je zřejmé, že Martinů novou zakázku přijal, ale hudbu k filmu nakonec složil Julius Kalaš. Nicméně vztah skladatele k filmu dalece překračuje hranice pouhé filmové hudby. V roce 1925 zkomponoval klavírní cyklus *Film v miniatuře*, dále balet *Natáčí se* (1927) a konečně v rozmezí let 1928–1929 vzniká opera *Tři přání*. Obě posledně jmenovaná díla pracovala s filmovou projekcí. V případě baletu *Natáčí se* se pasáž pod hladinou moře odehrává výhradně na plátně. Ve třetím dějství opery *Tři přání* je celá jedna uzavřená pasáž filmové hudby.

Pro rozhlas, který měl zpočátku vysoké umělecké ambice, připravil dvě rozhlasové opery: Nezvalovu modernistickou hříčku *Hlas lesa* (1935) a *Veselo hrů na mostě* (1935) podle komedie V. K. Klicpery. Poslední masmédiem, které výrazněji zasáhlo do tvorby B. Martinů, byla televize. Opera podle Tolstého *Čím lidé žijí* byla premiérována v newyorské televizi v r. 1953 a v témže roce se vysílala na stanici NBC opera *Ženitba* podle Gogola.

Martin Flašar

SVĚTOVÁ PREMIÉRA V BRNĚ

Státní divadlo v Brně uvádělo *Trojí přání aneb Vrtkavosti života* od 16. 6. 1971 do 17. 2. 1973.

Dirigent / dramaturgie	Václav Nosek
Asistent dirigenta	František Sonek
Režie	Evald Schorm
Asistent režie	František Kříž
Scéna	Ladislav Vychodil
Kostýmy	Jarmila Konečná
Choreografie	Luboš Ogoun
Asistent choreografie	Olga Mikulicová
Videoprojekce	Jaroslav Kučera
Sbormistr	Josef Pančík

Obsazení:

Artur de St. Barbe / Pan Juste	Jaroslav Souček
Nina Valencia / Indolenda	Milada Šafránková
Serge Eliacin / Adolf	Josef Škrobánek
Lilian Nevermore / Víla Nulle	Eva Výmolová
Eblouie Barbichette / Žebračka	Jarmila Krátká / Chlubná
Služebná Adelaida / Barmanka	Libuše Lesmanová
Režisér	Jiří Přichystal
Kapitán	Václav Halíř
Majordomus	Zdeněk Soušek
Generál	Jaroslav Ulrych
Ministr financí	František Kunc
Černoška Dinah	Jaroslava Janská
Argentinský zpěvák	Zdeněk Pospíšilík
Barman	Jiří Holešovský
Hlídka / Telefonista / Číšník	Pavel Stejskal
Harmonikář	František Emmert
Dvě paní a pán	Mahulena Motlová, Míla Lubichová, Jiří Bakala
Tři klauni	Juraj Dubovec, Emanuel Fišer, Arnošt Stejskal
Harlekýni, mužské kvarteto	Bohumír Kurfürst, Milan Malchárek, Pavel Polášek, Antonín Trnavský
Kamera	Jaroslav Kučera

Zvukové efekty, magnetofonové nahrávky a reprodukční techniku připravil a řídil I. Kadaňka. Český překlad: Václav Renč.

„Inscenace opery přináší nové tvůrčí úkoly a podněty. Vzhledem k zvláštní povaze práce bylo uvedení této opery svěřeno filmovému režisérovi Evaldu Schormovi. Požádali jsme ho o několik slov k režijní koncepci a problematice díla. Řekl: „Zdá se mi ale, že bude nejlepší, když k vlastní inscenaci nebudu říkat nic. Je to hra (a co je to hra, dospělí rychle zapominají, děti to vědí líp) a je to pohádka, jejíž smysl je pohádkově jasný, a na racionální „proč“ nelze odpovědět. Ale jako každá pohádka je i tato průhlednou pradávnu morálitou. A tu je snad možno připomenout Epikurova slova o mravnosti a štěstí. ...*moudrý člověk ví, že náhoda neudílí lidem dobro nebo zlo vzhledem k blaženému životu, nýbrž poskytuje jim jen počáteční příležitost k velkému dobru nebo zlu. Přitom věří, že je výhodnější rozumně smýšlet a nemít štěstí, než nerozumně smýšlet a mít štěstí, neboť je lépe, když má člověk v tom, k čemu se rozhodl, neúspěch, než když v tom, k čemu se špatně rozhodl, má náhodou zdar...*“

Přemysl Novák: *Nad některými problémy díla*
(z programu ke světové premiéře v roce 1971)

Černoška Dinah (1971), foto Rafael Sedláček. Archiv NdB

JAROSLAVA JANSKÁ

Černoška Dinah světové premiéry (1971, Brno)

„Můj výstup Černošky Dinah [Dajna], to byl vlastně takový pěkný šlágr; mé entrée bylo v baru na jevišti, kam mě přinesli na obrovském tácu, na kterém jsem seděla a zpívala. Byla jsem takřka celá natřená barvou, protože jsem byla polonahá, měla jen spodní prádlo s třásněmi a kudrnatou paruku, no jako divoška (smích). Měla jsem tehdy půl roku po porodu a nebyla jsem ještě ve fyzické kondici, což nebylo nic příjemného. Vlastně to byla moje první role po narození dítěte, měla jsem být na mateřské, ale nastoupila jsem do divadla hned další den po šestinedělí. Na *Trojích přáních* jsem tedy vždy odzpívala svůj výstup a běžela za miminkem, takže si toho tolik nepamatuji jako u jiných inscenací...“

Václav Nosek velice dobře cítil moderní divadlo a pečlivě vybíral obsazení. Já jsem studovala u jeho ženy paní Lesmanové (Adelaida) a s odstupem mohu říct, že mě vlastně naučil víc než jakákoli škola. Divadlo mělo fantastickou dramaturgickou linku a vychovávalo publikum, které chodilo třeba i na Bergovu *Lulu* (v abonmá).

Ale na co si vzpomínám, to je na natáčení, které se uskutečnilo na Říčkách u Mariánského údolí v Brně. Evald Schorm byl v Praze zakázaným, na Moravě to tak silně nebylo. V Brně režíroval skoro každý rok operu (Pucciniho *Madame Butterfly*, Martinů *Ariadna*, Smetanova *Čertova stěna*...). Pracoval velice zajímavým způsobem, kdy nechal herce tvořit. Vždycky seděl a říkal: ‚Tak co myslíš, co bys tam tak udělala?‘ A najednou člověka dokopal tam, kam chtěl, a každému došlo, že to má skvěle připravené. Schormova inscenace měla takovou filmovou lehkost! Choreografie byla velice ‚odvazová‘, stavěl ji Luboš Ogoun, který režíroval i *Slzy nože* při světové premiéře v Brně (také zpívala J. Janská – pozn. red.). Velice taneční rolí byla Víla Nulle v podání Evy Výmolové, která byla gymnastka a tanečnice se skvělou postavou. Všichni chlapi se na ni chodili do portálů dívat (smích).

Pak mi utkvěl jeden můj výstup psaný v próze – „perličku zasazenou do jednoho z mých zoubků“ – s Kapitánem, panem Ulrichem, který mě měl odnést z baru ven a na jedné repríze se stalo, že se ke mně přitočil jeden ze sboristů a říká: „Dneska odběhni sama, Ulrich tě neponese!“ Po představení jsem se dozvěděla, že jej odvezli do nemocnice, kde následně zemřel... To je taková smutná, ale dost výrazná vzpomínka.

Jsem nadšená, že naši absolventi JAMU Lenka Čermáková, Lucka Kašpárková a Lukáš Hacek se podílejí na této ostravské inscenaci a těším se, až se na ně přijedu podívat.“

JOSEF PANČÍK

Sbormistr světové premiéry (1971, Brno)

„Pokud jde o *Trojí přání aneb Vrtkavosti života*, tak to byl úžasný dramaturgický čin. Václav Nosek byl totiž opravdu skvělým dramaturgem, který dokázal i v době komunismu prosadit například *Řecké pašije* a *Hry o Marii* Bohuslava Martinů. Jeho dramaturgie byla progresivní, zcela moderní, logická a promyšlená. Já na něj v tomto smyslu vzpomínám strašně rád. *Trojí přání*, to pro mě bylo vůbec první setkání s operou Bohuslava Martinů a tím, že to byla světová premiéra, tak o to to pro mě bylo závažnější. Tehdy navíc ještě neexistovala průmyslová televize (živé snímání dirigenta do obrazovek v zákulisí) a pro sbormistra byl kontext s dirigentem velice komplikovaný. Dnes už to není žádný problém... ‚Dirigent v televizi‘, odposlech, zvuk... V díle jsou totiž sbory vyskytující se na scéně, za scénou, někdy také zpívají do nahrávky. Na vysvětlenou: Ten, kdo diriguje sbor za scénou do nahrávky, tak to má naposlouchané a má výhodu v tom, že nahrávka je fixní, což je lepší, než když je orchestr živý; v tom případě má pak dirigent svůj názor, sbormistr vzadu také a hlavně hraje velkou roli akustika a vzdálenost. Když zde v Brně má zpívat sbor za scénou, tak se dost bráním, protože to má svá akustická úskalí v tom, že divadelní prostory jsou dost velké (i v zákulisí) a hraje velkou roli rychlost šíření zvuku, protože je sbor o třicet, čtyřicet metrů dál od orchestru a divák ještě dál...

V paměti mi utkvěl z inscenace mužský kvartet, to byli páni ze sboru, a také klavírní sóla jazzového charakteru – naprosto senzační! Vizualně si vybavuji nádherně surrealistický závěr opery v kavárně-baru, kde toho nebožtíka dva číšníci táhli po zemi a za ním z baletu nesli věnce... Poprvé jsem se v této inscenaci také potkal s Evaldem Schormem a můžu říct, že jeho laskavý způsob práce si všichni velice zamilovali. Pro něj, jako filmaře, to byla lahůdka.

Rozhodně se přijedu na ostravskou inscenaci podívat, protože jsem *Trojí přání aneb Vrtkavosti života* od brněnské světové premiéry neviděl!“

Eva Výmolová (Víla Nulle), foto Rafael Sedláček. Archiv NdB

vpravo Václav Halíř (Kapitán), Milada Šafránková (Indolenda),
foto Rafael Sedláček. Archiv NdB

Jaroslava Janská (Černoška Dinah), Josef Škrobánek (Adolf),
foto Rafael Sedláček. Archiv NdB

Jaroslav Souček (Juste) a Jarmila Krátká (Eblouie Barbichette / Žebračka),
foto Rafael Sedláček. Archiv NdB

Scéna Ladislava Vychodila, foto Rafael Sedláček. Archiv NdB

Jaroslav Ulrych (Generál), Jaroslava Janská (Černoška Dinah),
Jarmila Krátká (Eblouie Barbichette / Žebračka), Václav Halíř (Kapitán),
foto Rafael Sedláček. Archiv NdB

PRAŽSKÉ UVEDENÍ (1990)

Národní divadlo uvádělo *Trojí přání aneb Vrtkavosti života*
od 11. 1. do 19. 12. 1990 celkem čtrnáctkrát.

Dirigent: Jan Štych
Režie: Zdeněk Kaloč
Scéna: Albert Pražák
Kostýmy: Marta Roszkopfová
Choreografie: Miroslav Kůra
Sbormistr: Karel Fráňa, Pavel Pokorný

Obsazení:

Pan Juste / Artur de St. Barbe	Pavel Červinka / Jaroslav Souček
Indolenda / Nina Valencia	Zuzana Pavlová / Iveta Žižlavská
Adolf / Serge Eliacin	Josef Hajna / Vojtěch Filip
Víla Nulle / Lilian Nevermoore	Yvona Škvárová / Jiřina Přívratská
Eblouie Barbichette / Žebračka	Marie Kremerová / Daniela Šounová
Služebná Adelaida	Marie Veselá / Lydie Havláková
Generál	Bohumil Černý / Jan Hlavsa
Ministr financí	Karel Berman / Jindřich Jindrák
Kapitán	Bohuslav Maršík / Miloslav Podskalský
Černoška Dinah	Marta Cihelníková / Jitka Soběhartová
Režisér	Milan Karpíšek / Miroslav Frydlewicz
Kvartet pánů	Jiří Ceé, Roman Gottlieb, Alfréd Hampel, Zdeněk Harvánek, Miloslav Podskalský, Vitalij Bíma, Vladimír Doležal, Karel Hanuš ad.
Majordomus	Milan Půlkrábek
Produkční	Jana Vernerová
Policista / Hlídka na lodi	Vladimír Janoušek
Argentinský zpěvák (nahrávka)	Ondřej Havelka
Sólo na klavír	Milan Topinka

*Prolog (Iveta Žižlavská, Josef Hajna, Milan Karpíšek),
11. 1. 1990 v ND, Praha, foto Oldřich Pernica*

*Adelaida a Indolenda (Lydie Havláková, Iveta Žižlavská),
11. 1. 1990 v ND, Praha, foto Oldřich Pernica*

NĚKOLIK POZNÁMEK K DÍLU

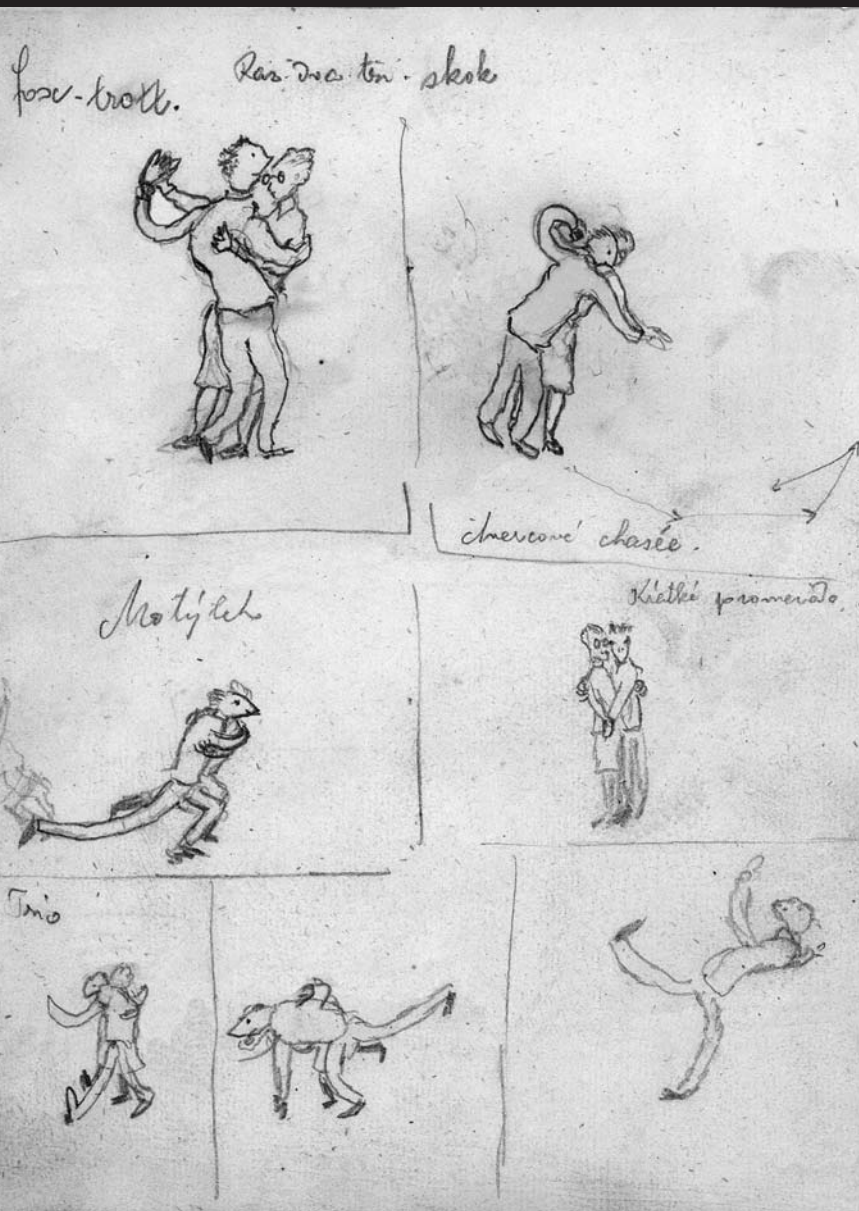
„Prolog.

Scéna: Filmové studio. V pravo: telefonista, v levo šatny umělců. Herci se líčí na filmovou zkoušku. Je zde Artur de Saint-Barbe (ve filmu *M. Juste, pan Správný*) – Nina Valencia (*Indolenda*) – Sergej Eliacin (*Adolf*). Nina za zády Artura flirtuje se Sergejem. Strojníci připravují scénu. Režisér řídí světla a filmové stroje. Režisér hlásí: *Točíme!*“

Tento úvod pracovního scénáře napsal samotný skladatel spolu s dalšími třemi akty, epilogem a výčtem osob na tři stránky vlastní rukou (vizte předchozí obr.). Jeho představa o kouzelné jazzové pohádce, převedené ještě v opeře na filmové plátno, tedy nebyla jen zvuková, ale i plně dějová – a u některých oper dokonce i vizuální (Martinů kreslil karikatury a návrhy scén).

Vlastní libreto k opeře-filmu vznikalo v podstatě současně s jeho zhuďebněním, ve kterém si Martinů pohrával jak s rytmickými složkami – navíc se zesílenými perkusemi (ve velké míře propojeny s tanečními rytmy, např. valčík, tango) i s rychle se proměňujícími tempy a nečekanou velkou symfonickou plochou *Odjezd* –, tak s výrazovými prostředky vokální složky; objevují se mluvené (i recitativní) monology a dialogy hlavních postav, stejně jako technicky vypjaté pasáže, či naopak chytlavé „šlágry“ na hranici dnešního muzikálu v podobě písně Černošky Dinah *V oku Dinah...*, kupletu či romance a také ansámblových pasáží *Bohatství, bohatství...*, *Věřte mi, dámy mé! Račte věřit, pánové...* Ojedinělou složkou, která charakterově podtrhuje jazzovou náladu díla, je vokální kvartet, který s sebou přináší morální poselství v songu *Plula loď...* Setkáváme se také mnohdy s motivy, které se v průběhu dějství vracejí jako „leitmotivy“, např.: *Pojď, pojď do zahrádky rajske!*, ten svým erotickým nábojem zesiluje intenzitu a zároveň reminiscenci milostných scén.

„Výsledkem této inspirativní tvůrčí spolupráce byla moderní varianta tradiční a obecně známé pohádky o třech přáních – s velmi neutěšeným a smutným dějem i jeho závěrečným vyzněním. Postavy děje nesou výmluvná jména a zčásti i atributy: Monsieur Juste – pan Správný, charakterizovaný ironicky loveckou vášní a loveckým rohem jakožto tradičními atributy mužství, jeho manželka Indolenda neboli Netečná či Bezcitná, Fée Nulle – Víla Nula neboli Nic (alias herečka Lilian

Karikatury tanců nakreslené Bohuslavem Martinů,
foto Centrum Bohuslava Martinů v Poličce

Nevermore), bohatá a nepohledná snoubenka mladého Adolfa Eblouie Barbichette neboli Oslnivá Ošklivka a tak dál. Syžet pohádky obsahuje také dobově aktuální narážky – například v postavě černošky Dinah z druhého dějství, odkazující k proslulé afroamerické tanečnici a zpěvačce Josephine Baker (1906–1975), která slavila ve 20. letech minulého století skvělé úspěchy v Paříži. Podobný odkaz nacházíme již předtím ve druhém dějství opery *Voják a tanečnice*.

Pokud jde o dobový kontext Martinů *Tří přání*, jedná se o tzv. *Zeitoper* neboli o ‚časovou operu‘ či ‚operu dne‘ srovnatelnou s díly *Jonny spielt auf* (Jonny vyhrává, 1927) Ernsta Křenka anebo *Aufstieg und Fall der Stadt Mahagonny* (Vzestup a pád města Mahagonny, 1930) Bertolta Brechta a Kurta Weilla. Lze jenom litovat, že její premiéra, plánovaná původně na rok 1933 v Berlíně, se již z politických důvodů nemohla uskutečnit. Dílo poprvé zaznělo v českém překladu a úpravě teprve roku 1971 v Brně v nastudování dirigenta Václava Noska (1921–2000). Od 90. let minulého století se opakovaně s úspěchem vrací na domácí i zahraniční operní jeviště.“ (Jarmila Gabrielová)

DÍLO V KONTEXTU MEZIVÁLEČNÉHO SVĚTOVÉHO OPERNÍHO REPERTOÁRU (výběr)

1919	Richard Strauss:	<i>Žena beze stínu</i>
1920	Erich Wolfgang Korngold: Leoš Janáček:	<i>Mrtvé město</i> <i>Výlety páně Broučkovy</i>
1921	Leoš Janáček: Sergej Prokofjev:	<i>Káťa Kabanová</i> <i>Láska ke třem pomerančům</i>
1922	Alexander von Zemlinsky:	<i>Trpaslík</i>
1924	Arnold Schönberg: Leoš Janáček:	<i>Očekávání</i> <i>Příhody lišky Bystroušky</i>
1925	Ferruccio Busoni: Maurice Ravel: Alban Berg:	<i>Doktor Faust</i> <i>Dítě a kouzla</i> <i>Vojcek</i>
1926	Paul Hindemith: Karol Szymanowski: Leoš Janáček: Giacomo Puccini:	<i>Cardillac</i> <i>Král Roger</i> <i>Věc Makropulos</i> <i>Turandot</i>
1927	Igor Fjodorovič Stravinskij: Ernst Křenek: Emil František Burian: Bohuslav Martinů:	<i>Oedipus Rex</i> <i>Jonny vyhrává</i> <i>Bubu z Montparnassu</i> <i>Voják a tanečnice</i>
1928	Kurt Weill: Bohuslav Martinů:	<i>Žebráckál Třígrošová opera</i> <i>Slzy nože</i>
1929	Bohuslav Martinů: Dmitrij Šostakovič: Paul Hindemith:	<i>Tří přání aneb Vrtkavosti života</i> <i>Nos</i> <i>Novinky dne</i>
1930	Kurt Weill: Leoš Janáček:	<i>Vzestup a pád města Mahagonny</i> <i>Z mrtvého domu</i>
1931	Bohuslav Martinů:	<i>Den dobročinnosti</i>
1932	Arnold Schönberg:	<i>Mojžíš a Áron</i>
1933	Bohuslav Martinů: Richard Strauss:	<i>Hry o Marii</i> <i>Arabella</i>
1934	Dmitrij Šostakovič:	<i>Lady Macbeth Mcenského újezdu</i>
1935	Richard Strauss: George Gershwin:	<i>Mlčenlivá žena</i> <i>Porgy a Bess</i>
1937	Alban Berg:	<i>Lulu</i>
1938	Bohuslav Martinů: Paul Hindemith:	<i>Julietta aneb Snář</i> <i>Malíř Mathis</i>

„Oho! Co-ó? Raz, dva, tři, čtyři, pět! Kukačka krájí noci nožem, hnusný pták, ten vrah mého spaní!“ Juste (Josef Škarka),
foto Michaela Bobková

„V oku Dinah... bude i její milovaný, ten, koho spapinká...“
Černoška Dinah (Veronika Holbová), foto Martin Popelář

I. dějství opery-filmu (Jakub Klecker, Jana Hájková, Lucie Kašpárková
a Josef Škarka), foto Michaela Bobková

„Ráz, dva, ráz, dva...“ (Jurij Galatenko, Jiří Nekvasil,
sbor opery NDM, Robert Kružík), foto Michaela Bobková

„Nebe je jako med, který člověku stéká po zádech.“ (Lucie Kašpárková a Jorge Garza), *foto Michaela Bobková*

„Když chlapec přijde blíž a srdce tvé je pryč, buď ženou jen, nehřej si s osudem.“ (Argentinský zpěvák Tomáš Savka, Jakub Klecker, Jozef Katrák), *foto Michaela Bobková*

Bouře na zlaté lodi – zkušební jeviště (Petra Perla Nôtová, Josef Škarka, Lenka Čermáková, Eva Dřízgová-Jirušová, Peter Račko), *foto Michaela Bobková*

Orchestr opery NDM při nahrávání na „gramofonovou desku“, *foto Michaela Bobková*

Sukně Eblouie Barbichette nachystaná v dámské šatně,
foto Martin Popelář

Víla Nulle před klavírní generální zkouškou (Jana Hrochová),
foto Martin Popelář

K OSTRAVSKÉMU UVEDENÍ

Uvedením opery-filmu *Tři přání aneb Vrtkavosti života*, H. 175, bychom rádi dále rozvíjeli progresivní dramaturgickou koncepci *Operní hity 20. století* na jevišti Národního divadla moravskoslezského. Od roku 2000 byly premiérově v NDM uvedeny tři opery Bohuslava Martinů, a to *Divadlo za branou* (3. 6. 2000), *Řecké pašije* (10. 12. 2005), *Ariadna* (23. 9. 2010) a *Mirandolina* (5. 12. 2013). Nyní bychom v hudebním protikladu k poslední uvedené opeře chtěli hudebně dramatický kompoziční styl Martinů předvést ve světle jeho „jazzového opojení“ druhé poloviny dvacátých let 20. století. **Filmová opera je inscenována téměř v nezkrácené verzi (vynechány jen promluvy před a mezi dvěma částmi filmu), inscenační tým respektoval filmovou retrospektivu proběhlých dvou jednání (realizace filmových dotáček) i scénickou vizualizaci symfonické plochy *Le Départ (Odjezd)*.** *Tři přání* jsou uvedeny v českém překladu Václava Renče, ve kterém se dílo inscenovalo pouze dvakrát, a to v prvním českém provedení zásluhou dirigenta Václava Noska na prknech dnešního Národního divadla Brno v letech 1971–1973 (režie: Evald Schorm) a o téměř dvacet let poté v Národním divadle (1990, dirigent: Jan Štych, režie: Zdeněk Kaloč). Kritiky na první uvedení byly jednoznačně pozitivní a dirigent Nosek se o opeře vyslovil následovně: „Definitivní zralé dílo. Jak svou divadelní formou, tak taneční jazzovou intonací stala se tato opera jakýmsi předchůdcem dnešního muzikálu.“ Zatím poslední uvedení se konala již před několika lety v Německu – v roce 2007 v Das Volkstheater Rostock a v roce 2009 v Theater Heidelberg. Režisér Nekvasil k inscenaci v německém Rostocku: „Koncem roku 2006 a začátkem 2007 jsem měl příležitost připravovat pro Volkstheater Rostock inscenaci opery Bohuslava Martinů *Tři přání* [...] Naše inscenace byla prvním uvedením díla bez jakýchkoli hudebních škrťů. Jen některé mluvené pasáže začátku třetího aktu byly vynechány. Provedení bylo připraveno v německém překladu Marcuse Gammela.“ Nyní přinášíme tuto operu poprvé i na prkna ostravské opery, a to opět v nezkrácené verzi a v léty osvědčeném „martinuoovském“ inscenačním týmu Dvořák–Nekvasil. Pevně věříme, že se *Tři přání* bezpochyby jeví jako velice současná opera, která v sobě ukrývá nejen neobvyklé filmové a hudební řešení, ale i neotřelý vtip a morální poselství, které by mohlo vést diváka k zamýšlení nad povrchností předimenzovaných tužeb moderní společnosti.

OPERY BOHUSLAVA MARTINŮ NA OSTRAVSKÉM JEVIŠTI

VESELOHRA NA MOSTĚ (9. 1. 1948)

Uváděno v jednom večeru s operou Vítězslava Nováka *Zvíkovský rarášek* a s baletem Leoše Janáčka *Lašské tance*.

Hudební nastudování: František Jílek,
režie: Osvald Albín

ŘECKÉ PAŠIJE (1. 2. 1969)

Hudební nastudování: Jiří Pinkas,
režie: Ilja Hylas

ŽENITBA (27. 3. 1971)

Uváděno v jednom večeru s baletem Bohuslava Martinů *Vzpouřa not*.

Hudební nastudování: Jiří Pinkas,
režie: Miloslav Nekvasil

DVAKRÁT ALEXANDER (31. 1. 1976)

Uváděno v jednom večeru s *Nesmělým Casanovou* Václava Felixe a *Labutí písní* Jiřího Pauera.

Hudební nastudování: Václav Návrat,
režie: Miloslav Nekvasil

VESELOHRA NA MOSTĚ (27. 11. 1978)

Uváděno v jednom večeru s díly Leoše Janáčka *Moravská lidová poezie*, *Rákos Rákoczy* (balet) a *Šárka* (opera).

Hudební nastudování: Bohumil Janeček,
režie: Květa Ondráková

VOJÁK A TANEČNICE (10. 3. 1990)

Hudební nastudování: Jan Šrubař,
režie: Miloslav Nekvasil

HLAS LESA (6. 9. 1990)

Uváděno společně s *O komínku křivě postaveném* Karla Loose a *V studni* Viléma Blodka.

Hudební nastudování: Ladislav Matějka,
režie: Miloslav Nekvasil

DIVADLO ZA BRANOU (3. 6. 2000)

Hudební nastudování: Paolo Gatto,
režie: Michael Tarant

ŘECKÉ PAŠIJE (10. 12. 2005)

Hudební nastudování: Václav Návrat,
režie: Michael Tarant

ARIADNA (23. 9. 2010)

Uváděno v jednom večeru s operou Leoše Janáčka *Šárka*.

Hudební nastudování: Jakub Klecker,
režie: ROCC

MIRANDOLINA (5. 12. 2013)

Hudební nastudování: Marko Ivanović,
režie: Jiří Nekvasil

PROFILY INSCENÁTORŮ

JAKUB KLECKER

– hudební nastudování, dirigent

Po studiu dirigování u Jiřího Bělohávk a Tomáše Koutníka na pražské HAMU začal působit jako dirigent Janáčkovy opery Národního divadla Brno. V letech 2013–2014 zastával pozici šéfdirigenta Janáčkovy opery. V uplynulé sezóně 2014/2015 nastudoval ve spolupráci s režisérem Jiřím Heřmanem premiéru *Her o Marii* Bohuslava Martinů a Pucciniho *Toscu*. Jako host připravil baletní inscenaci *Popelky* Sergeje Prokofjeva v Národním divadle moravskoslezském v Ostravě. Spolupracuje s Národním divadlem v Praze (Mozartova *Figarova svatba*, večer komponovaných baletních opusů *Ballettissimo*). Na zájezdu Janáčkovy opery do Ománu v květnu 2014 dirigoval Dvořákovu *Rusalku* a v lednu 2013 debutoval ve Státním divadle Norimberk (Verdiho *Aida*).

K jeho posledním operním inscenacím patří *Bludný Holanďan*, *Polská krev*, *Sen noci svatojánské*, *Osud*, *Turandot*, *Popelka*, *Život prostopášníka* nebo *Julietta*. Jeho operní repertoár dále zahrnuje *Idomenea*, *Nabucca*, *Carmen*, *Branibory v Čechách*, *Prodanou nevěstu*, *Příhody lišky Bystroušky*, *Její pastorkyňu* nebo *Ženítbu*.

Jakub Klecker se věnuje také symfonické tvorbě a spolupracuje s většinou českých orchestrů (Symfonický orchestr ČRo, FOK, PKF – Prague Philharmonia, olomoucká, ostravská, pardubická, teplická a královehradecká filharmonie). Vystupoval se Symfonickým orchestrem Udine a s Jenskou filharmonií. V letech 2007 a 2009 dirigoval Filharmonii Brno na koncertním turné po Japonsku. V roce 2009 debutoval na Pražském jaru. Opakovaně vystoupil také na festivalech MHF Brno, Janáček Brno a Rheingau Musik Festival.

V roce 2006 převzal po Ivanu Sedláčkovi funkci uměleckého vedoucího Kantilény, sboru dětí a mládeže při Filharmonii Brno. Sbor pod jeho vedením navazuje na předchozí úspěchy a získává na zahraničních soutěžích nejvyšší ocenění (Neerpelt 2006, Graz 2008, Gorizia 2011, Wales 2013, Magdeburg 2015). Od podzimu 2014 působí jako pedagog dirigování na Hudební fakultě JAMU. Od sezóny 2015/2016 se stal novým hudebním ředitelem opery Národního divadla moravskoslezského v Ostravě.

Dirigent Jakub Klecker a orchestr opery NDM v nahrávacím studiu,
foto Michaela Bobková

SLOVO DIRIGENTA

Tři přání Bohuslava Martinů jsou pro mě osobně v pořadí již osmou operou, kterou mám možnost nastudovat. V kontextu titulů, kterými jsem se již zabýval, jde o dílo velmi avantgardní a také jedno z nejobtížnějších. Několik týdnů jsem se zabýval správným výběrem postav, které musí splňovat nejen výborné pěvecké předpoklady, ale především tvůrčí hereckou kreativitu. Pokusím se zde načrtnout jako poznámky do zápisníku určitá úskalí při hudebním nastudování...

- 1) Dílo začíná sborem a capella, který plynule přechází do nepřeslechtnelné „martinuoovské sazby“ – náročné pro sbor.
- 2) Bylo nutné důkladně vymyslet hudební dotáčky (sbory, kukačka, Černoška, Argentinský zpěvák).
- 3) Vysoké interpretační nároky jsou kladeny na orchestr, ve kterém se objevují netradiční nástroje, jako je banjo, flexaton nebo saxofony. Převažující jazzové momenty střídají plochy lyrické, pohádkové, taneční.

1. ansámblová zkouška se sborem opery NDM (Jakub Klecker, Jana Hájková, Jurij Galatenko), foto Michaela Bobková

4) Objevuje se předtočená hudba z gramofonu, do které zpívají živě zpěváci a sbor na jevišti i v hledišti.

5) Poslední třetí jednání nás ohromí nejpestřejší paletou stylů. Asi 12minutová hudba k filmu je typickou ukázkou Martinův komorní tvorby (dva klarinety, dva fagoty, dvě trubky, pozoun, dvoje housle a viola). Následuje část *Odjezd*, ryze symfonická hudba... Přestože první symfonie vznikla až o deset let později, použitá instrumentace je u téměř 40letého skladatele velmi vyzrálá.

Jsem velmi rád, že Bohuslav Martinů je mým nejčastěji uváděným operním autorem. Po inscenaci *Hry o Marii*, kterou jsem premiéroval na jaře v Brně, je to titul jiný, experimentální. Věřím, že dílo posluchače osloví a budou na *Tři přání* rádi opakovaně chodit.

Jakub Klecker

ROBERT KRUŽÍK

– dirigent

Violoncellista a dirigent Robert Kružík se narodil v Brně v roce 1990. Vystudoval konzervatoř v Brně a s příchodem na Akademii múzických umění v Praze (žák Charlese Olivieri-Munroa, Leoše Svárovského a Lubomíra Mátlu) dostal nabídku stát se šéfdirigentem Kolínské filharmonie, kde působí již čtvrtou sezónu a jako umělecký vedoucí působí při Komorní dechové harmonii Brno. V rámci Letních dirigentských kurzů v Teplicích v roce 2011 provedl operu *Così fan tutte* v karlovarském divadle společně se Severočeskou filharmonií Teplice a o dva roky později se tamtéž účastnil kurzů pod vedením Johanna Schlaefliho. V září 2012 zahájil s Komorním orchestrem Pavla Haase festival Mladá Praha, ve stejném roce spolupracoval s Pražskou komorní filharmonií a minulý rok debutoval s Filharmonií Brno. V sezóně 2013/2014 mimo jiné, spolupracoval s Janáčkovou filharmonií Ostrava, souborem Ensemble Opera Diversa a byl osloven Národním divadlem Brno, aby působil jako asistent dirigenta Ondřeje Olose v novém nastudování Donizettiho opery *Maria di Rohan*. V loňské sezóně 2014/2015 byl znovu přizván jako asistent nově nastupujícímu šéfdirigentu Marku Ivanoviči v opeře Leoše Janáčka *Věc Makropulos* a k další připravované inscenaci brněnského divadla *Hry o Marii* Bohuslava Martinů, v nastudování Jakuba Kleckera. Pravidelně spolupracuje s mnoha českými orchestry, na příklad: PKF – Prague Philharmonia, Filharmonií Brno, Pražským komorním orchestrem a Jihočeskou komorní filharmonií.

Se stejnou aktivitou se věnuje i violoncellu (HAMU). V soutěži Nadace Bohuslava Martinů získal v roce 2012 první cenu a zvláštní cenu za interpretaci díla Bohuslava Martinů. Pět let byl členem Moravského komorního orchestru, v roce 2008 debutoval jako sólista s Filharmonií Brno a Filharmonií Bohuslava Martinů Zlín. V sestavě smyčcového Matysova kvarteta působí od roku 2006. Od sezóny 2013/2014 je zapsán na Listině mladých Nadace Českého hudebního fondu.

JIŘÍ NEKVASIL

– režisér

V roce 1989 absolvoval studium operní režie na hudební fakultě AMU. V roce 1988 založil spolu se scénografem Danielem Dvořákem experimentální operní studio Opera Furore – operu, která nebrzdí; od roku 1990 společně vedli Komorní operu Praha, kterou reorganizovali na Operu Mozart. V letech 1998–2002 byl uměleckým šéfem Státní opery Praha, 2002–2006 šéfem opery Národního divadla v Praze. Od 1. 1. 2010 je ředitelem Národního divadla moravskoslezského v Ostravě. V roce 2011 zde založil spolu s Petrem Kotíkem bienále NODO (New Opera Day Ostrava / Dny nové opery Ostrava). Realizoval přes 90 divadelních inscenací, převážně operních, jak v Česku (Opera Furore, Opera Mozart, Národní divadlo v Praze, Státní opera Praha, Národní divadlo Brno, Národní divadlo moravskoslezské), tak i v zahraničí – nejvíce v Německu (Trier, Hamburg, Erfurt, Regensburg, Rheinsberg, Rostock, Düsseldorf/Duisburg), dále ve Francii, Norsku, Lotyšsku, USA, Irsku, Itálii, Estonsku, Finsku a na Slovensku. V Argentině nastudoval v roce 2000 jihoamerickou premiéru *Příhod lišky Bystroušky* (Teatro Colón, Buenos Aires)

V centru jeho pozornosti stojí zejména díla 20. století a nová tvorba. Řadu oper nastudoval ve světových či českých premiérách. Velký díl jeho práce je věnován české hudbě, při níž se angažoval nejen jako režisér, ale i jako dramaturg a iniciátor několika světových premiér, včetně objednávek nových děl, a též jako spoluautor řady soudobých operních projektů.

Je spoluautorem a zároveň režisérem opery-procesu *Zítřka se bude...*, kterou napsal spolu se skladatelem Alešem Březinou pro pěvkyni Soňu Červenou (2007) a která byla uvedena na scéně Divadla Kollowrat (2008). Tato inscenace byla v anketě Divadelních novin a Cen Alfréda Radoka vyhodnocena jako operní inscenace roku 2008. Za libreto byl oceněn Jiří Nekvasil spolu s Alešem Březinou Cenou Sazky a Divadelních novin.

Pro Českou televizi natočil řadu dokumentárních filmů, např.: *Alois Hába*, *Opera podle Josefa Berga*, *Operní mág Václav Kašík*, *Gustav*

Mahler, dva filmy věnované Bohuslavu Martinů (*Návrat z exilu*, *Martinů a Amerika*), hudební film věnovaný Ervinu Schulhoffovi (*Zuby mi cvakají v rytmu shimmy*) a také několik oper. K nejpůsobivějším pak patří filmové zpracování děl Bohuslava Martinů – mechanického baletu *Podivuhodný let* a oper *Slzy nože* a *Hlas lesa*. Filmy *Podivuhodný let* a *Slzy nože* byly oceněny na mezinárodním televizním festivalu Zlatá Praha 1999 Zlatým křížtálem a v roce 1999 na Festivalu Screening Stage Arts Prize hlavní cenou Grand Prix a cenou za Nejoriginálnější způsob režie.

Adolf (Jorge Garza) s režisérem Jiřím Nekvasilem, vysvětlujícím aranž v zavěšeném mikrofonu černošky, foto Martin Popelář

Motýli (baletní externisté) se šéfkou baletu Lenkou Dřímálovou a režisérem Jiřím Nekvasilem v „lese“, foto Martin Popelář

SLOVO REŽISÉRA

Dílo i životní osudy Bohuslava Martinů mě provázejí celý můj profesní život – tedy téměř třicet let. Měl jsem tu možnost, to štěstí inscenovat již sedm scénických děl Bohuslava Martinů, z toho tři formou televizního filmu. Velkou příležitostí k hlubšímu poznání skladatele a jeho díla byla pro mne režijní práce na dvou hudebních dokumentárních filmech věnovaných Bohuslavu Martinů, jejichž scénář jsme připravili společně s Alešem Březinou – *Návrat z exilu* (1998) a *Martinů a Amerika* (2000). Obraz osobnosti, vnitřního světa a životních osudů skladatele zde pomáhají vytvořit výpovědi přátel Bohuslava Martinů, se kterými se setkával v různých obdobích svého života v zahraničí, kde strávil většinu svých dní, z toho posledních dvacet jedna let v exilu. Každé operní dílo Bohuslava Martinů je jiné, každé je svým způsobem experimentem, každým jako by skladatel kladl otázku a zkoumal, jaké jsou možnosti a další cesty opery současnosti. Jsou velkou inspirací i výzvou. Svou první operu dokončil v roce 1927, poslední v roce své smrti, v roce 1959. Z patnácti dokončených oper (dvě verze *Řeckých pašijí* považují za dvě autonomní díla) je každá svým námětem a zpracováním zcela jiná, v některých pracuje i s novými médii své doby – v polovině 30. let píše dvě rádio opery, v letech padesátých realizuje televizní operu, jeho třetí dokončená opera z roku 1929 *Tři přání aneb Vrtkavosti života* je operou filmovou!

Jedná se o jeden z největších skladatelových operních experimentů. Libretista díla Georges Ribemont-Dessaignes vystavěl smělou dramaturgickou koncepcí: jsme svědky přípravy natáčení, následně zažijeme barvitý, pohádkově moralistní groteskní příběh natáčeného filmu s prvky až dobové jazzové hudební revue a iluzi ukončí režisérovo *Stop!* Třetí dějství nás přivádí nejprve na premiéru filmu, kde zhlédneme příběh ještě jednou za necelých dvanáct minut formou němého filmu. Osobní vztahy herců jsou dopověděny na závěrečném večírku; před touto jedinou kompaktnější zpívanou scénou 3. dějství převažuje instrumentální hudba doprovázená buď hereckou akcí, nebo filmem a nakonec přechází v rovněž projekci doprovázenou symfonickou mezihru *Odjezd* (která střídá komorněji pojatý doprovod němého filmu).

V úvahách o scénické podobě tohoto pozoruhodného díla bylo naším záměrem formou barevné magické divadelní koláže, současnými divadelními prostředky naplnit autorské požadavky. Hlavním bodem na začátku a na konci inscenace je šedivý prostor prázdného jeviště – studio, ale je to hlavně prázdné filmové okénko. Tady začíná příprava jedné iluze – natáčení filmu, dostáváme se do další iluze – pohádkově snového příběhu natáčeného filmu. Je to svět snu!

Je to zároveň hravý, kolážovitý divadelní svět fantazijního „osvobozeného divadla“. V tomto duchu herní koláže koncipujeme i herecké akce, pracující s dadaistickým odstupem, střihem, někdy i s konvencemi filmového herectví té doby a zároveň až muzikálovou taneční stylizací některých ansámblových scén. Koláž a zmnožování prolínání, světy vedle sebe a přes sebe.

Neuchopitelnost, nejednoznačnost a magie kombinující divadlo a film jsou naším východiskem pro použité prostředky. Větší volnost, variabilnost a dostupnost samozřejmě v dnešní době umožňuje současná videotechnika, která osvobozuje od drahého filmového materiálu. Umožňuje live přenos, jako kolážovité doplnění scénického obrazu, přičemž výsledek tohoto záznamu před chvílí viděného na jevišti je během přestávky sestřihán na promítaný film! Autorský experiment libreta z konce 20. let 20. století je výzvou zkoušet možnosti kombinace médií i ve druhém desetiletí 21. století.

Celková barvitá, jevištně i hudebně bohatá podívaná, jaká je ukryta v partituře opery (je to také nejvíce jazzové dílo Bohuslava Martinů), je zároveň i filosofickým dílem, přičemž filosofie není traktována na úkor divadelní zábavnosti a poutavosti. V prvé řadě jsou to vrstvené, kladené a neustále zpochybňované otázky o tom, co je sen, co iluze a co skutečnost. Točí se film – sen; sen přechází do skutečnosti,

kterou někteří již vnímají jako sen. Hrou jsou kladeny otázky, bez jasných odpovědí, provokující další otázky. Neustálé zpochybňování je i v celkové dramaturgické stavbě díla. Každé dějství přichází s novými prvky, s novou strukturou a prostředky; je překvapivé jako sám vrtkavý život. A pokud někdy si přinesete z lesa domů vílu, která se tam chytila do pasti, dávejte pozor, jaká tři přání (pokud vám nabídne za své propuštění jejich splnění) vyslovíte!

Jiří Nekvasil

Jiří Nekvasil a Bohuslav Martinů:

Divadelní inscenace:

Slzy nože (Operní studio HAMU, Divadlo DISK Praha, 1988),
Řecké pašije (Národní divadlo, Praha, 2006),
Tři přání (Volkstheater Rostock, 2007),
Juliette (Národní divadlo Brno, 2009),
Mirandolina (Národní divadlo moravskoslezské, Ostrava, 2013),
Tři přání aneb Vrtkavosti života (Národní divadlo moravskoslezské, Ostrava, 2015)

Filmová zpracování realizovaná v České televizi:

Slzy nože (jednoaktová opera, 1998),
Podivuhodný let (mechanický balet, 1998),
Hlas lesa (2000)

Dokumentární filmy o Bohuslavu Martinů realizované v České televizi:

Návrat s exilu (1998)
Martinů a Amerika (2000)

Operní sólisté v čele s usmívající se Janou Hrochovou v rámci úvodu do studia opery, *foto Michaela Bobková*

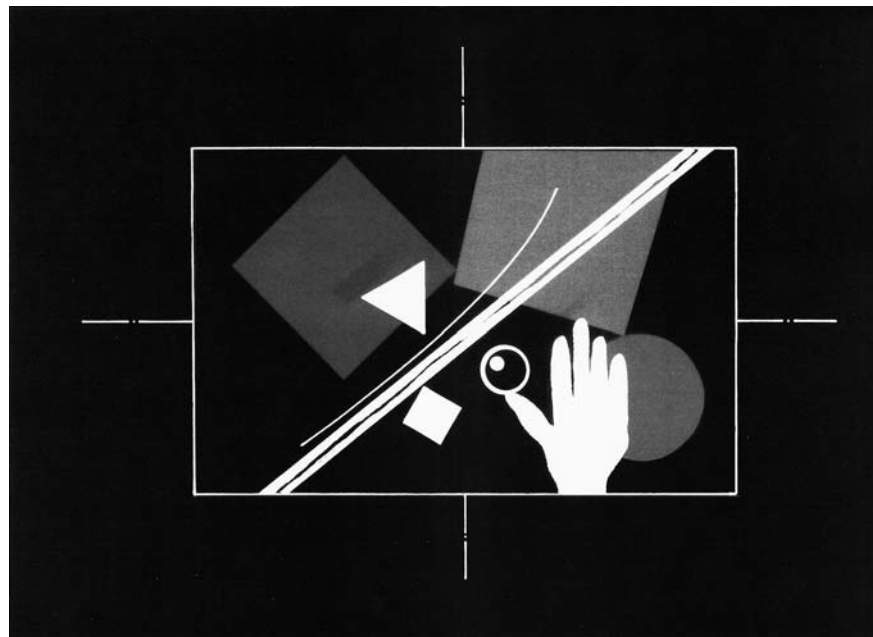
Režisér Jiří Nekvasil při aranžovací zkoušce (Josef Škarka, Lucie Kašpárková), *foto Michaela Bobková*

DANIEL DVOŘÁK

– výtvarník scény

Akademický architekt Daniel Dvořák vystudoval architekturu a scénografii u prof. Josefa Svobody na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze, poté ve Vídni na Akademie der bildenden Künste. Po studijním pobytu v USA začal pracovat jako divadelní, filmový a televizní scénograf. Dosud vytvořil více než 200 divadelních výprav doma i v zahraničí. V roce 1988 založil spolu s Jiřím Nekvasilem soubor Opera Furore, v roce 1990 byl jako intendant povolán (spolu s Jiřím Nekvasilem) k řízení Komorní opery Praha, kterou reorganizoval na Operu Mozart. V roce 1998 byl jmenován intendantem Státní opery Praha a v letech 2002 až 2006 působil jako ředitel pražského Národního divadla. V letech 2007 až 2012 řídil Národní divadlo Brno. V roce 1992 spoluzaložil letní mozartovskou stagionu ve Stavovském divadle a vytvořil pro ni scénografie. Ve Státní opeře Praha jako scénograf realizoval především světové premiéry, např. *Bubu z Montparnassu* E. F. Buriana (1999), *Faidru* Emila Viklického (2000), *Fyzikové* Andrease Pflügera (2000), *Circus Terra* Trygve Madsena (2002) a dále pak scénografie pro *Weberova Čarostřelce*, *Polského žida* Karla Weise, *Pád domu Usherů* Philipa Glasse, *Bylo-nebylo* Alexandra Zemlinského aj. Jako specialista na monumentální, technologicky komplikované scénografie byl přizván ke spolupráci na největších českých muzikálových projektech. Z významnějších zahraničních realizací posledních let připomeňme tituly: *Příhody lišky Bystroušky* (Buenos Aires), *Circus Terra* (Oslo), *Tosca* (Tokio), *Jenůfa* (Dublin, Riga), *Die Soldaten* (Nantes), *Rusalka* (Bratislava, Düsseldorf, Münster), *Tři přání* (Rostock), *Adriana Lecouvreur* (Erfurt), *Requiem* (Tampere), *Lulu* (Regensburg, Münster), *Rigoletto* (Mexico City), *Deník Anny Frankové* Grigoriho Frida (Mnichov). Rozměrový protiklad tvoří jeho práce pro loutkový film a loutkové divadlo. Zvláštní kapitolu jeho tvorby představují specifická světelná řešení (light design) a využívání optických klamů (le trompe d'oeil).

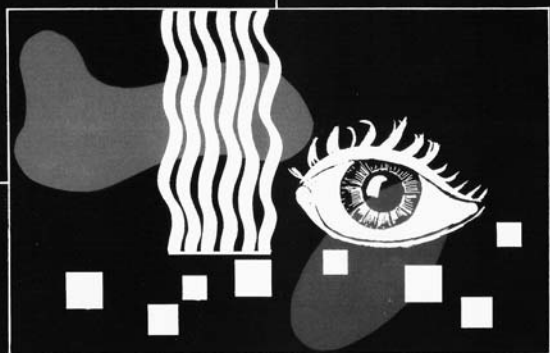

SLOVO VÝTVARNÍKA SCÉNY

Tři přání aneb jak převést film na jeviště

Přesněji řečeno, jak na scéně divadelními prostředky vyvolat pocit filmovosti. Musíme ale při tom zůstat divadlem. To znamená, že nesmíme sklouznout do imitace. Takový úkol nám dal Bohuslav Martinů v případě opery *Tři přání aneb Vrtkavosti života*. Jeho uvažování o operním divadle je v evropském dobovém kontextu unikátní. Je opravdu těžké mu komplexně porozumět a správně ho scénicky interpretovat. Dnes o to víc, oč se posunul vývoj technických prostředků, kterými byl okouzlen v době, kdy operu komponoval. A nesmíme přitom zapomenout na prostředí a situace děje, jak je předepisuje, a estetické kódy doby vzniku opery, které vnímáme v pozadí partitury. Film, jako fenomén, je především světelným prostorem. Charakteristickou kvalitou této světelnosti je vyzářování.

Proto jsme se s režisérem Jiřím Nekvasilem shodli na neutrálním prostoru, chcete-li na filmovém okénku převedeném do trojrozměrného prostoru. Jeho optickou vlastností je i jeho jemné počmárání evokující poškrábání starých filmů. Zadní stěnou vstupuje do hracího prostoru velké projekční plátno. Jeho schopnost pojezdu i s obrazem

dopředu nejenom prostor formuje, ale vyvolává i filmový pocit kamery najíždějící na detail. Stěny obsahují pruhy světelných zdrojů. Ty se dokonce, v opticky nerušícím rastru, spouští vpředu za portálem a svítí dovnitř jeviště. Tak lze dosáhnout pocitu jakési světelné krychle – prostoru, který světlo obsahuje a vyzáruje. Naše scénografie nepotřebuje být nasvícená zvenku, „jako na divadle“.

Martinů také pracuje (v roce 1929!) s momentem, který současní vývojáři elektronických médií označují PIP – picture in picture (obraz v obraze). Rukavici jím takto hozenou zvedáme prostřednictvím kombinace filmových projekcí s přímým přenosem TV kamerou ze scény na projekční plochu.

To je matérie, ze které budujeme jednotlivé scénické obrazy.

Prolínání reálných situací s jejich obrazem a s obrazy jiných realit nás upomíná na surrealismus, který je v mnoha dílech Martinů obsažen. Skoro bych řekl, že Martinů je nejsurrealističtějším operním skladatelem v dějinách. Optika jeho díla je tím také determinovaná.

Originální a novátorské uvažování Martinů o divadle je tak neobyčejně radostným zdrojem kreativity pro inscenátory a scénografy zejména.

Daniel Dvořák

SYLVA ZIMULA HANÁKOVÁ

– kostýmní výtvarnice

Vystudovala Pedagogickou fakultu Masarykovy univerzity, dále pokračovala na brněnské JAMU – obor scénografie. Od roku 1986 pracovala jako kostýmní výtvarnice, především pak pro divadla Husa na provázku, Divadlo Radost (Brno), Klicperovo divadlo, Národní divadlo (Praha), Dejvické divadlo, Divadlo na Vinohradech, Divadlo Na Fidlovačce, Divadlo Komédie, Slovenské národné divadlo, Národní divadlo Brno nebo Divadlo Aréna (Bratislava).

V letech 2013–2015 vytvořila kostýmy pro tyto inscenace režiséra Vladimíra Morávka: *Dvořákova Rusalka*, *Amadeus* (DHNP, Brno), *Dokonalé štěstí aneb 1789* (ND, Praha).

S režisérem Davidem Jařabem spolupracovala na dramatu *Kvartýr* (ND, Praha) a *Obeť* (Divadlo Aréna, Bratislava). Pro Hudební divadlo Karlín navrhla kostýmy k inscenaci *The Addams Family* v režii Antonína Procházky, pro Shakespearovské slavnosti 2014 pak k inscenaci *Mnoho povyku pro nic* (Jiří Menzel). V posledních letech pracovala také pro balet Národního divadla moravskoslezského (*Labutí jezero*, *Louskáček*), jakož i pro operu – *La Wally* (2013), nyní spolupracuje s norskou režisérkou Victoríí Meirik (Oslo) na činoherní inscenaci *Lesík*. V zahraničí se podílela na realizaci Dostojevského *Něžné* pro divadlo L'Apostrophe, (Paříž 2012), Pucciniho *Turandot* ve švédském Göteborgu v režii Vladimíra Morávka (2014), Dvořákovy *Rusalky* ve slovinštině Mariboru v režii Jiřího Nekvasila (2014) a Mozartových *Così fan tutte* v Budapešti v režii Jiřího Menzela (2014). Vytvořila několik filmových kostýmů, a to pro TV seriály *Četnické humoresky* a v současnosti pro *Četníky z Luhačovic*, pro filmovou pohádku Václava Křístky *Císař a tambor* (1998), film Davida Jařaba *Vaterland* (2004), film Pavla Jandourka *Marahal* (2006), pohádku Pavla Jandourka *Dům U Zlatého úsvitu* (2009), film Davida Jařaba *Hlava-ruce-srdce* (2010), prozatím naposledy pak v roce 2013 pro film *Donšajni* Jiřího Menzela. Její tvorba se stáčí i k ilustracím (knihy *Past na rovníku* Hanzelky a Zikmunda, 2010 a *Tamtamy času* Rudolfa Švařička, 2011–2013), věnuje se také volné tvorbě a autorskému šperku.

Kostýmní návrhy
Sylvy Žimuly Hanákové
pro ostravskou inscenaci
Tři přání

JURIJ GALATENKO

– sbornistr

Pochází z ukrajinského Kyjeva, po absolvování Střední speciální hudební školy M. Lysenka v Kyjevě vystudoval Národní hudební akademii Ukrajiny, a to v oborech sbormistrovství a později symfonické a operní dirigování. Souběžně se také soukromě vzdělával u věhlasného dirigenta Ilji Musina v Petrohradě. Během studií se stal finalistou II. Mezinárodní dirigentské soutěže Ukrajiny, účastnil se rovněž Mezinárodní dirigentské soutěže v ruském Petrohradě.

Působil poté ve své vlasti nejprve jako sbornistr univerzitního sboru Kyjevského polytechnického institutu, jako dirigent Komorního orchestru Státní filharmonie města Černigova a později ve městě Rivne a také jako pedagog sbormistrovství na Kyjevské konzervatoři.

Po příchodu do České republiky v roce 1998 začal pracovat jako asistent sbornistra a vzápětí jako sbornistr opery NDM v Ostravě. Jako sbornistr či dirigent se podílí na realizaci mnoha významných hudebních festivalů: 2001 byl sbornistrem na festivalu v Garsu (provedení Pucciniho *Turandot*), pravidelně se účastní jako dirigent festivalu Ostravské dny soudobé hudby (významné bylo např. provedení *Cori di Didone* Luigiho Nona v roce 2003), v roce 2003 byl sbornistrem na Mezinárodním hudebním festivalu Dvořákova Olomouc, pro který nastudoval *Svatební košili* od Antonína Dvořáka, o rok později nastudoval Janáčkovu *Glagolskou mši* pro festival Janáčkovy Hukvaldy, na Janáčkově máji v roce 2006 provedl světovou premiéru Schiffauerova díla *Jako kmeny stromů* a 2009 dílo *Brenpartija* téhož autora, v roce 2007 byl sbornistrem projektu na Mezinárodním operním festivalu Smetanova Litomyšl (Bohuslav Martinů *Kytice*), také se jako sbornistr podílel v roce 2014 na projektu moderní opery NODO (New Opera Days Ostrava). Je rovněž sbornistrem profesionálního tělesa Canticum Ostrava. Má také bohatou pedagogickou praxi – je externím pedagogem dirigování na Ostravské univerzitě v Ostravě, vedl sborové ateliéry na festivalu Bohemia Cantat v Liberci ad.

EVA MIKULÁŠKOVÁ

– dramaturgyně

Interní doktorandka oboru hudební věda Ústavu hudební vědy Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, kde působí i jako šéfredaktorka internetového měsíčníku MUSICOLOGICA (www.musicologica.cz). Během studií na brněnské muzikologii absolvovala stáže jako asistentka režie v České televizi Brno a v Národním divadle Brno při nastudování oper Richarda Strausse *Elektra* (2012, režie: ROCC), Ericha Wolfganga Korngolda *Zázrak Heliany* (2012, režie: Heinz Lukas-Kindermann) a Benjamin Brittena *Sen noci svatojánské* (2013, režie: Roman Meluzin). Aktivně také působila jako dobrovolnice při přípravách Mezinárodního divadelního a hudebního festivalu Janáček Brno 2010 a 2012. Od roku 2011 se také podílela jako asistentka produkce souboru Czech Ensemble Baroque na zajištění chodu abonentních cyklů *Bacha na Mozarta*, v roce 2012 spolupracovala na přípravách projektu Slovanského komorního ansámblu *Modlitba za zítřek*. Od roku 2012 se soustředila na psaní odborných kritik a studií do časopisů MUSICOLOGICA, Harmonie a Opus musicum. Ve svém zájmu o hudební divadlo pokračovala také v závěrečné bakalářské diplomové práci *Charakteristické rysy ženských postav v operách Ariadna a Julietta Bohuslava Martinů* (vedoucí práce PhDr. Martin Flašar, Ph.D.) a později v závěrečné diplomové práci *Hudební divadlo v brněnském Německém městském divadle (Deutsches Stadttheater) 1882–1893* (vedoucí práce rektor MU doc. PhDr. Mikuláš Bek, Ph.D.), kde propojila své zájmy o hudební kritiku a operní dramaturgii. Na jaře 2014 absolvovala zahraniční stáž na Universität Wien (obor Musikwissenschaft).

Od podzimu roku 2014 působila jako externí dramaturgyně, od sezóny 2015/2016 se stala dramaturgyní opery Národního divadla moravskoslezského v Ostravě. Aktivně se podílela na V. ročníku *Letní divadelní školy pro pedagogy 2015* a spolupracuje na projektech NDM s Jaromírem Nohavicou.

JIŘÍ HÁJEK

– Arthur de Sainte Barbe / Juste, baryton

Narodil se v Pardubicích. V roce 1999 ukončil studium na Konzervatoři Pardubice. Vysokoškolské studium zahájil na VŠMU v Bratislavě ve třídě docenta Petera Mikuláše a ukončil na pražské HAMU ve třídě profesora Reného Tučka. V průběhu studia absolvoval několik mezinárodních pěveckých kurzů pod vedením prof. Andreje Kucharského, prof. Magdaleny Hajóssyové a Sergeje Kopčáka. V roce 2002 se zúčastnil Sommerakademie Prag-Wien-Budapest pod vedením prof. Naděždy Kniplové, o rok později získal na Mezinárodní pěvecké soutěži A. Dvořáka v Karlových Varech I. cenu v oboru píseň a II. cenu v oboru opera. Od roku 2004 je sólistou divadla J. K. Tyla v Plzni, kde nastudoval roli Harašty (*Příhody lišky Bystroušky*), Moralesa (*Carmen*), Malatesty (*Don Pasquale*), Guglielma (*Così fan tutte*), Ščelkalova (*Boris Godunov*), Hraběte (*Figarova svatba*), Lovce (*Rusalka*), Vladislava (*Dalibor*), Lescauta (*Manon Lescaut*) a další.

Od roku 2003 je stálým hostem pražské Státní opery (*La bohème*, *La Roulette*, *Rusalka*, *Candide*, *Manon Lescaut*). V minulé sezóně ztvárnil ve Státní opeře roli Ředitele a Policisty v opeře Francise Poulence *Prsy Tírésiovy* v režii Pier Luigi Pizziho a roli Lescauta v Pucciniho opeře *Manon Lescaut* v režii J. Bednárika pod vedením M. Zambelliho.

Spolupracuje s Komorní filharmonií Pardubice, Filharmonií Hradec Králové. V roce 2001 nahrál pro Český rozhlas písňové cykly Jiřího Témly *Sapientia* a Eugena Suchoně *Bačovské piesne*. Spolupracuje s režisérem Jiřím Heřmanem – v roce 2004 zpíval v jeho režii roli Syna v inscenaci *Lamentí*, která reprezentovala českou kulturu na festivalu v Rio de Janeiru na podzim roku 2005, a v témže roce nastudoval roli Převozníka v opeře Benjamima Brittena *Curlew River*. Na konci roku 2005 spolupracoval s Agon Orchestra pod vedením Petra Kofroně na české premiéře opery Philipa Glasse *In the Penal Colony*, která se uskutečnila v Divadle Archa.

JOSEF ŠKARKA

– Arthur de Sainte Barbe / Juste, baryton

Rodák z Brna, absolvent pražské HAMU, vítěz Mezinárodní pěvecké soutěže v Karlových Varech v roce 2009 (druhé místo v kategorii opera a Cena Národního divadla v Brně) a žák Gabriely Beňačkové, Ireny Polliny, Petera Dvorského, Toma Krauseho a Josého Cury.

Řadu let působí jako hostující sólista v mnoha českých divadlech (Plzeň, České Budějovice, Opava, Liberec, Ústí nad Labem). Jako host spolupracuje s Národním divadlem v Praze (*Čarokraj*, *La fanciulla del West*, *Rudá Marie*), Brně (*Figarova svatba*, *Powder her face*) a se Slovenským národním divadlem v Bratislavě (*Re Teodoro in Venezia*). Ve spolupráci s kulturní organizací Nancy Operapassion a Opéra national de Lorraine nastudoval pod taktovkou světového tenoristy Josého Cury Pucciniho operu *La rondine* a pro italské operní scény v Modeně a Piacenze Offenbachovu operu *Les contes d'Hoffmann*.

Během studií na brněnské konzervatoři navázal dlouhodobé hudební partnerství s pianistou Richardem Pohlem, se kterým se věnují především písňové tvorbě. V roce 2008 byli pozváni ke koncertování v Mexiku v rámci festivalu „Leoš Janáček / Silvestre Revueltas“, o rok později nahráli cyklus Lukáše Sommera *Souvrať* (ČRo), ve Stockholmu nastudovali Mahlerův cyklus *Chlapcův kouzelný roh* a pro MHF Moravský podzim Dvořákovy *Biblické písně*.

Pravidelně spolupracuje s progresivním Komorním orchestrem Berg (Poulencův *Maškarní ples*, Ravelovy *Písně hebrejské a španělské*, Stravinského *Lišák* nebo Martinů *Otvírání studánek* pro Pražské jaro). Dále spolupracoval se Symfonickým orchestrem Českého rozhlasu (*Requiem* Otomara Kvěcha), zlínskou filharmonií (Martinů – *Kytice*), ostravskou filharmonií nebo MOF Smetanova Litomyšl (*Zaklínání železa*). S plzeňskou filharmonií nahrál operu B. Martinů *Den dobročinnosti*. Spolu s renomovanými operními pěvci, jako je Dagmar Pecková, Jana Kačírková nebo Štefan Margita, přijal pozvání na první ročník benefičního koncertu Opery Plus.

LUCIE KAŠPÁRKOVÁ

– Nina Valencia / Indolenda, soprán

Narodila se ve Zlíně, kde vystudovala gymnázium, dále pokračovala na brněnskou konzervatoř a dále na JAMU, kde byla žačkou Jarmily Hladíkové, soukromě pak studovala u Magdalény Blahušiakové a Martiny Bárty.

V rámci Komorní opery JAMU nastudovala role v Janáčkových *Příchodách lišky Bystroušky* a *Její pastorkyni* (verze 1904), v Salieriho *Prima la musica poi le parole*, v Zouharově *Velké lásce* a ve *Figarově svatbě* W. A. Mozarta. V roce 2004 získala hlavní cenu Der Internationale Opernkurs in Beeskow Oder Spree, dále se účastnila mistrovských pěveckých kurzů u Antonia Carangela, Jürgena Hartfiela, Františka Drse a Magdaleny Blahušiakové a Barokních kurzů Barbary Marie Willi.

V roce 2005 se stala členkou Ensemble Opera Diversa, kde nastudovala role v operách *Pickelhering 1607*, *Společná smrt milenců v Šinagawě*, *Dýňový démon ve vegetariánské restauraci* a *Ponava*. Od roku 2010 hostuje v Národním divadle Brno, kde debutovala jako Griletta (*Lo speziale*), dále zde ztvárnila hlavní postavu Šárky Leoše Janáčka, První žínku (*Rusalka*), Berginellu (*Perikola*), Sovu a Revírníkovou (*Příhody lišky Bystroušky*). V roce 2012 se představila ve Štátnom divadle Košice jako Giorgetta (*Il Tabarro*) a Blanche (*Les Dialogues des Carmélites*), nejdříve jako hostující umělkyně a od sezóny 2013 jako stálá členka ztvárnila role Komponisty (*Ariadne auf Naxos*), Cio-Cio-San (*Madama Butterfly*), Violetty Valéry (*La traviata*) a Manon Lescaut (*Manon Lescaut*). Dále hostuje v Divadle F. X. Šaldy v Liberci jako Kateřina (*Legenda o Kateřině z Redernu*), jako Violetta Valéry (*La traviata*) a jako Pedro a Garcías (*Don Quichotte*). V sezóně 2013/2014 se představila také v *La traviatě* v Divadle J. K. Tyla v Plzni a následně jako Mařenka (*Prodaná nevěsta*). Od roku 2015 spolupracuje také s Národním divadlem moravskoslezským, kde nastudovala roli Katušky (*Čertova stěna*). Koncertně vystoupila ve Dvořákovu *Te Deum* (MF Kampanila), Verdiho *Requiem* v rámci projektu *Krok ke smíření* a Salieriho *Gratulační kantáty*.

PETRA PERLA-NŮTOVÁ

– Nina Valencia / Indolenda, soprán

Studium operního zpěvu absolvovala na VŠMU v Bratislavě u prof. V. Stracenské, dále spolupracovala na kurzech u prof. J. Něstěrenka, prof. E. Blahové a L. Baricové. Na Sommer-akademie byla oceněna druhým místem a v Mezinárodní pěvecké soutěži M. Schneidera-Trnavského třetím místem. V současné době studuje u americké sopranistky Nancy Henninger.

V roce 2001 byla angažována do SND Bratislava, kde ztvárnila role Anniny v *Noci v Benátkách*, Papageny a později Paminy v *Die Zauberflöte*, *Zerliny* v *Donu Giovannim* W. A. Mozarta, Clorindy v Rossiniho opeře *La Cenerentola* a Marie v Donizettiho *La fille du Regiment* ad. Spolupracovala s režisérkou Z. Gilhuus na barokní opeře *Alcina*, kde ztvárnila titulní roli.

V pražském ND následně hostovala v rolích Felicie v *La Belle et la Bête*, Esmeraldy v *Prodané nevěstě*, Jana v *Její pastorkyni*, Noriny v *Donu Pasqualovi*, Susanny v *Le nozze di Figaro*, Lenio v *Řeckých pašijích*, Barče v *Hubičce*, Musetty v *La bohème*, Servilie v *La clemenza di Tito*. V roce 2002 byla obsazena do role Sophie v opeře *Werther* v Divadle J. K. Tyla v Plzni, později do role Paminy v inscenaci *Die Zauberflöte* (také pro Státní operu Praha) a Gildy (*Rigoletto*), se kterou se účastnila MHF Český Krumlov a nastudovala ji také pro košické Státní divadlo a SND. Začátkem roku 2014 se představila v Jihočeském divadle v Českých Budějovicích jako *Micaela* v opeře *Carmen* a později jako Hraběnka v *Le nozze di Figaro*.

Hostovala s Národním divadlem (Praha) na turné po Japonsku jako *Susanna* v inscenaci *Le nozze di Figaro* a v sezóně 2014/2015 ztvárnila roli Paminy (*Die Zauberflöte*) v Dome de Marseille (Francie). Její rozsáhlá koncertní činnost ji zavedla do Rakouska, Německa, Švýcarska, Itálie, Česka, Maďarska, Slovenska. Spolupracovala s významnými dirigenty (Asher Fish, Jiří Bělohlávek, Heiko Mathias Förster, Mario de Rose, Alessandro De Marchi, Oliver Dohnányi, Jiří Kout, Jaroslav Kyzlink, Peter Feranec ad.). Podílela se na soundtracku k filmu *The Magic Flute* pro kanadskou Sullivan Home Entertainment.

JORGE GARZA

– Serge Eliacin / Adolf, tenor

Svou pěveckou dráhu začal jako účastník několika programů pro talentované mladé pěvce, díky kterým získal první příležitosti na operních scénách – jako Don Ottavio v Mozartovu *Donu Giovannim* a Sesto v Händelově *Juliu Caesarovi*. Následovalo angažmá v Los Angeles Opera, kde vytvořil například Ferranda v Mozartových *Così fan tutte* a Nemorina v Donizettiho *Nápoji lásky*. Jorge Garza absolvoval prestižní Juilliard School, kde studoval například u režiséra Franka Corsara a maestra Zubina Mehty. V posledních několika letech působil zejména v řadě amerických divadel, jeho umění ale mohli ocenit také diváci v Evropě – především v mozartovském a belcantovém repertoáru, velký úspěch ale zaznamenal také jako Tom Rakewell ve Stravinského *Životu prostopášníka* (Theater für Niedersachsen, Národní divadlo moravskoslezské). V minulé sezóně se na prknech opery Národního divadla moravskoslezského představil jako Matěj Brouček v Janáčkově opeře *Výlety páně Broučkovy* a také jako Odysseus / Odysseův vyzvědač přestrojený za kupce v soudobé opeře Jana Klusáka *Filoktétés* (světová premiéra 14. 5. 2015 v Divadle Antonína Dvořáka). V této roli vystoupil i na mezinárodním hudebním festivalu Pražské jaro v roce 2015.

PETER RAČKO

– Serge Eliacin / Adolf, tenor

Peter Račko se narodil v Bratislavě, žije ve Zvolenu a posledních 5 let přechodně také v České republice. Absolvoval Konzervatoř J. L. Belly v Banské Bystrici, pokračoval ve studiu zpěvu na JAMU v Brně ve třídě Mgr. Jaromíra Novotného a od roku 2015 studuje na Akademii umění v Banské Bystrici ve třídě prof. Márie Tomanové. Od roku 2007 je členem sboru Státní opery v Banské Bystrici. Zúčastnil se mistrovských kurzů Petera Dvorského a Maurizia Scarffea. Od roku 2009 nastudoval pro Komorní operu JAMU v Brně: B. Martinu – *Veselohra na mostě* – činoherní postava, I. Jirásek a K. Berman – *Medvěd* – sluha, W. A. Mozart – *Così fan tutte* – Ferrando. V roce 2011 začal hostovat v Národním divadle v Brně, kde nastudoval roli Prince Tamina v opeře pro děti *Papageno hraje na kouzelnou flétnu* od Eberharda Streula a v roce 2014 dostal nabídku na nastudování opery *Věc Makropulos* Leoše Janáčka, kde se představil v úloze mladíka Janka po boku pěvců, jako jsou mj. Aleš Briscein a Svatopluk Sem, v režii Davida Radoka. Od roku 2009 se také věnuje aktivní koncertní činnosti jako zpěvák kapely SLOVAK TANGO, která za 6 let působení odehrála na 400 koncertů a vydala 2 CD.

LENKA ČERMÁKOVÁ

– Lilian Nevermore / Víla Nulle, mezzosoprán

Rodačka z Břeclavi, vystudovala gymnázium a SPgŠ ve Znojmě. Absolvovala sólový zpěv na konzervatoři v Brně u Petra Julíčka, Janáčkovu akademii múzických umění v Brně pod pedagogickým vedením Marty Beňačkové a magisterský program Učitelství hudební výchovy a sólového zpěvu na Univerzitě Palackého v Olomouci.

V letech 2007–2014 spolupracovala s vokálně-instrumentálními tělesy, která se specializují na interpretaci hudby 17. a 18. století (Ensemble Inégal a Prague Baroque Soloists). Koncertně vystoupila na prestižních hudebních festivalech v Rakousku, Německu, Belgii, Lucembursku, Francii a Španělsku. Spolupracovala s brněnskou, olomouckou a plzeňskou filharmonií. Absolvovala rozličné pěvecké kurzy a soutěže – soutěž o cenu Leoše Janáčka v kategorii sólový zpěv III. místo, dále jí byla udělena cena Alainem Nonatem pro nejlepšího účastníka THÉÂTRE LYRICHORÉGRA 20 France.

Od divadelní sezóny 2012/2013 působila ve Štátním divadle Košice jako hostující sólistka, v roce 2013 zde přijala stálé angažmá. Na slovenské scéně ztvárnila řadu postav: Poulenc: *Dialogues des Carmélites* – Soeur Mathilde (inscenace v režii Lindy Keprtové získala cenu za nejlepší režii na Slovensku DOSKY 2013), Verdi: *Rigoletto* – Maddalena (inscenace byla oceněna jako divácky NAJ opera v sezóně 2012/2013), Bellini: *La Sonnambula* – Teresa, Verdi: *La traviata* – Flora, Mozart: *Le nozze di Figaro* – Cherubino, Bizet: *Carmen* – Mercédès, Strauss: *Ariadne auf Naxos* – Dryade, Mascagni: *Cavalleria rusticana* – Lola, Puccini: *Manon Lescaut* – Musicus, Rossini: *La Cenerentola* – Tisbe.

Od roku 2015 působí jako hostující sólistka Janáčkovy opery Národního divadla v Brně (Martinů: *Hry o Marii* – Panna pošetilá (alt), Bizet: *Carmen* – Mercédès, Janáček: *Její pastorkyňa* – Barena, Purcell: *Dido and Aeneas* – 2nd Witch), hostuje ve Štátním divadle Košice.

JANA HROCHOVÁ

– Lilian Nevermore / Víla Nulle, mezzosoprán

Jana Hrochová (Wallingerová), rozená Štefáčková, získala první pěvecké zkušenosti v Šumperském dětském sboru. Absolvovala pražskou konzervatoř ve třídě Jarmily Krásové (1993–1999). V roce 1998 získala druhou cenu na soutěžní přehlídce konzervatoří České republiky. Od roku 2001 se formou soukromého studia vzdělává u Natálie Romanové.

V letech 1997–2000 zpívala v Opeře Mozart v Praze. Věnovala se interpretaci staré hudby s Ars Cameralis a folklóru s Muzikou Jara. Od roku 2000 je sólistkou opery Národního divadla v Brně, kde ztvárnila roli Carmen (*Carmen*), Rosiny (*Lazebník sevillský*), Suzuki (*Madama Butterfly*), Lišáka (*Liška Bystrouška*), Varvary (*Káťa Kabanová*), Feneny (*Nabucco*), Hänsela (*Perníková chaloupka*), Niklase (*Hoffmannovy povídky*) a mnoho dalších. Hostuje také v Divadle Freiburg, v pražském Národním divadle a ve Státní opeře, ve Státním divadle Košice, v Divadle J. K. Tyla v Plzni, v Divadle F. X. Šaldy v Liberci, v Národním divadle moravskoslezském v Ostravě, v Moravském divadle Olomouc a v Městském divadle v Ústí nad Labem. Spolupracuje s předními českými orchestry – Českou filharmonií, Symfonickým orchestrem hl. m. Prahy FOK, Symfonickým orchestrem Českého rozhlasu, Filharmonií Brno, Pražskou komorní filharmonií, Janáčkovou filharmonií Ostrava – a významnými dirigenty, jakými jsou Jiří Bělohlávek, Serge Baudo, Gerd Albrecht, Ondrej Lenárd, Petr Altrichter, Jakub Hrůša, Leoš Svárovský, Tomáš Hanus a další. Koncertuje v zahraničí (Japonsko, Španělsko, Mexiko, Řecko, Holandsko, Rakousko, Německo a Itálie). V roce 2011 zpívala altové sólo v *Rekviem* Antonína Dvořáka na státním pohřbu Václava Havla. Za rok 2005, 2008 a 2010 jí byla Národním divadlem Brno udělena cena diváka DIVA. V roce 2012 získala širší nominaci na Cenu Thálie za roli Dulcinée v inscenaci *Don Quichotte* v Divadle F. X. Šaldy v Liberci. V roce 2013 získala širší nominaci na Cenu Thálie za roli Hermie v inscenaci *Sen noci svatojánské* v Národním divadle Brno. V letech 2011 a 2014 natočila 2 CD písní Bohuslava Martinů pro vydavatelství Naxos. V roce 2014 debutovala rolí Carmen v Theater Freiburg.

ORCHESTR OPERY NDM

První housle

Vladimír Liberda – 1. koncertní mistr,
Lucie Staňková – 2. koncertní mistr,
Václav Hlosta, Jiří Ruta, Zdeněk Smolka, Irena Vítková, Milan Zajíc,
Mária Zezulková

Druhé housle

Petr Ptošek – vedoucí skupiny 2. houslí,
Michaela Hrabovská – zástupce,
Václav Holec, Hana Kuchyňová, Iva Mojžíšková, Dana Strouhalová,
Michaela Váňová, Ludmila Urbanová

Violy

Boleslav Gaš – vedoucí skupiny viol,
Tomáš Farlík – zástupce,
Miloslav Habusta, Zbigniew Jezowicz, Vítězslav Mojžíšek,
Dušan Ondruška

Violoncella

Radmila Rašková – 1. koncertní mistr violoncell,
Luděk Hrda – 2. koncertní mistr,
Ilona Kučerová, Tomáš Socha, Martin Šram

Harfa

Soňa Bradáčová

Kontrabasy

Ivan Vričan – vedoucí skupiny kontrabasů,
Vladimír Veselý – zástupce,
Lumír Kavík, Lukáš Krček

Flétny

Alice Bubancová – vedoucí skupiny fléten,
Petr Pícha – zástupce,
Anna Matějková

Hoboje

Jana Polášková – vedoucí skupiny hoboju,
Tomáš Filip – zástupce,
Dana Bosáková, Jana Matějková

Klarinety

Dalibor Pukovec – vedoucí skupiny klarinetů,
Eduard Rakus – zástupce,
Jana Bednářová

Fagoty

Pavel Pražák – vedoucí skupiny fagotů,
Petr Bubanec – zástupce,
Jakub Baran

Lesní rohy

Vít Jančálek – vedoucí skupiny lesních rohů,
Pavel Chomoucký, Jan Garláthy, Michal Matys, Markéta Smitalová

Trubky

Michal Höpfler – vedoucí skupiny trubek,
Jakub Klimánek – zástupce,
František Adamík, Mojmír Blašík

Pozouny

Stanislav Strouhal – vedoucí skupiny trombónů,
Martin Cupal, Lubomír Konečný, Jakub Smeja

Tuba

Miroslav Pecháček

Bicí nástroje

Petr Podraza – vedoucí skupiny bicích nástrojů,
Pavel Švec – zástupce,
Jiří Šajtar

Externí spolupráce:

Saxofon

David Schreiber

David Onděčko – opereta/muzikál

Arnošt Svoboda – opereta/muzikál

Zdeněk Pukovec

Banjo

Martin Bala

Jan Gajdica

Akordeon

Jan Matušinský

Jan Wysoglad – opereta/muzikál

Mužský sbor opery NDM (sbor námořníků), Petr Urbánek (Kapitán),
foto Martin Popelář

SBOR OPERY NDM*

Soprán

Ivana Ambrúsová, Veronika Bílková, Lucie Dvořáková, Margita Jaššová,
Andrea Jurčíková, Karla Krejčí Curylová, Pavla Morysová,
Nikola Novotná, Bohdana Šindlerová, Hana Vyvialová,
Marta Tománková, Markéta Zahnašová, Denisa Žídková

Alt

Andrea Dragounová, Ida Gaidošová, Bohumila Fišarová,
Veronika Höpflerová, Romana Hýroššová, Gabriela Lojková,
Tatiana Pituchová, Anna Szpyrcová-Chlebková, Ivana Tomášková,
Dagmar Urbanová, Miroslava Vavrušová, Hana Veselá

Tenor

Tomáš Bátorla, Aleš Burda, Zdeněk Ferk, Jiří Halama, Martin Holík,
Ivo Kroček, Petr Němec, Tomáš Pícha, Jan Rychtář, Pavel Uskov

Bas

Martin Blaževič, Petr Jonszta, Pavel Kozel, Jaroslav Marek,
Vlastimil Nitschmann, Tomasz Suchanek, Ivan Tyrlík, Petr Urbánek,
Roman Vlkovič, Waldemar Wiczorek, Siarhei Zubkevich

*Ve výčtu jsou uvedeni rovněž externí umělci, kteří se na inscenaci opery
Tři přání podílejí.

„Plula loď, loď krásná ze zlata...“

Bohuslav Martinů se svým celoživotním přítelem, houslistou Stanislavem Novákem (v Bretani r. 1927, sign. PBM Fbm 54),
foto Centrum Bohuslava Martinů v Poličce

LIBRETO

Operní hity 20. století, kouzla s novými světy, které vstoupí do vaší myslí ušima...

Bohuslav Martinů (1890–1959)

TŘI PŘÁNÍ

aneb VRTKAVOSTI ŽIVOTA

Opera-film o třech dějstvích s prologem a epilogem z roku 1929,
H. 175

Libreto Georges Ribemont-Dessaignes (1884–1974)

Originální název *Les Trois Souhaits ou Les vicissitudes de la vie*
Český překlad Václav Renč (1911–1973) – máj 1970

Arthur de Sainte Barbe / Juste	<i>baryton</i>
Nina Valencia / Indolenda	<i>soprán</i>
Serge Eliacin / Adolf	<i>tenor</i>
Eblouie Barbichette / Žebračka	<i>soprán</i>
Adelaida, služebná	<i>soprán</i>
Lilian Nevermore / Víla Nulle	<i>mezzosoprán</i>
Majordomus / Barman / Číšník	<i>tenor</i>
Kapitán	<i>bas</i>
Generál	<i>tenor</i>
Černoška Dinah	<i>(mezzo)soprán</i>
Ministr	<i>bas</i>

Dále:

Vokální kvartet, Telefonista, Režisér, Argentinský zpěvák, Lodní hlídka,
Tři osoby, Dítě, Biletářky, Různé hlasy, Lidé, Sbor jako hosté na večírku,
námořníci, hosté v baru... (První sbor, Druhý sbor, Sbor námořníků,
Sbor za scénou)

Orchestr.

*Velký orchestr s prvním a druhým saxofonem, džezovou flétnou,
flexatonem, banjem a klavírem. (Akordeon, druhé jednání).*

*Velký klavír (nikoli pianino) musí být umístěn uprostřed orchestru
pod dirigentem (nikoli ve vedlejší místnosti).*

PROLOG

(Opona.)

(Prolog. Scéna představuje kulisy filmového studia. Vlevo je kancelář se stolem a telefonem, kde se zdržuje telefonista; uprostřed prázdný prostor, kde je vidět přecházet kulisáře a režiséra. Napravo jsou tři šatny pro herce, kteří hrají v divadelní hře ve vlastním slova smyslu. V jedné je Arthur de Sainte Barbe [Pan Juste] s Ninou Valencií [Indolenda], v další Serge Eliacin [Adolf] a ve třetí Lilian Nevermore [Vila Nulle]. Všichni se líčí a oblékají. Kulisáři pobíhají sem a tam.)

(Před oponou.)

I., II. SBOR (mluveno), SBOR ZA SCÉNOU (zpíváno)
Za tisíc dolarů, za tisíc dolarů, za tisíc dolarů, za tisíc dolarů, za tisíc dolarů! [...] Tisíc!

REŽISÉR

Kdepak, tisíc dolarů! Deset tisíc! Dvacet tisíc! Třicet tisíc, čtyřicet tisíc, padesát tisíc! Sto tisíc!

I., II. SBOR, SBOR ZA SCÉNOU

Tisíc, tisíc, tisíc, tisíc!

TELEFONISTA

Haló! Centrála, padesát pět, čtyřicet šest!

I. SBOR, SBOR ZA SCÉNOU

Padesát pět, čtyřicet šest!

II. SBOR

Pět! Šest!

TELEFONISTA

Je tam firma Artemis? Haló!

SBOR

Haló! Haló! Haló! Haló!

Pozn. skladatele: Paříž 28. máje 1929

Pozn. dramaturgyně Evy Mikuláškové k přepisu libreta
(podzim 2015):

Český text je přepsán z klavírního výtahu a partitury (Dilia Praha, 1970, 2000), ujednocen vzhledem k textové knize (Hudební archiv NdB). Scénické a režijní poznámky pocházejí smíšeně z klavírního výtahu, partitury a z nového českého překladu – přepis dle fotokopie rukopisu orchestrální partitury, která je uložena v knihovně Institutu Bohuslava Martinů v Praze pod značkou Ac 117 (1–3), s přihlédnutím k fotokopii rukopisu klavírního výtahu (Knihovna IBM, Ac 118).

V libretu jsou ansámblové zpěvní pasáže naznačeny spojnicí zleva, mluvené pasáže pak odsazeny od levé strany.

II. SBOR

Haló, haló, haló, haló!

TELEFONISTA

Haló! Róba pro slečnu Ninu Valencii je hotová?

A co závoj pro vílu, slečno?

Ta švadlena je nemožná!

Považte, že Lilian Nevermore platí za ten hadřík
dvacet tisíc franků! Dvacet tisíc, slečno!

SBOR, II. SBOR

Tisíc, tisíc, tisíc, tisíc!

I., II. SBOR, SBOR ZA SCÉNOU

Halóóó – !

TELEFONISTA

Dejte mi Pyramidy, nula tři, dvacet jedna.

*(Nina Valencia se líčí a přitom dělá za zády Arthura
St. Barbe posunky na Serge Eliacina.)*

NINA VALENCIA

Aách – !

I. SBOR

Haló! Haló! Haló! Haló!

TELEFONISTA

Obsazeno?

SERGE ELIACIN

Oho!

TELEFONISTA

Jak?

NINA VALENCIA

Dobrý den!

SERGE ELIACIN

Tvé líčení, to je krmení dravých zvířat, hotový div!

86

TELEFONISTA

Nepřerušujte, slečno...

SERGE ELIACIN

A to tvé pudrování –

NINA VALENCIA

Ach, jdi...! Dost!

TELEFONISTA

Ano! Ale...

SERGE ELIACIN

No, dovol, já tě ctím, má slepičko!

TELEFONISTA

Co říkáte?

NINA VALENCIA

Slyšet tě, tak celá zčervenám... No, prosím, kdepak mám ten růž?

(Hledá na svém toaletním stolku.)

SERGE ELIACIN

V srdci mém!

TELEFONISTA

Výborně!

SERGE ELIACIN

V srdci mém!

NINA VALENCIA

Básník!

TELEFONISTA

Znamenitě!

I. SBOR

Básník! Básník!

87

TELEFONISTA

Sedmdesát sedm, osmdesát devět!

I. SBOR

Halóó!

II. SBOR

Haló! Haló! Haló! Haló!

SERGE ELIACIN

A kde já srdce mám?

SBOR

Halóó!

NINA VALENCIA

Už nic neříkej, já musím se chvít....

(Pudruje si dekolť.)

I. SBOR

Halóó!

II. SBOR

Sedm! Sedm! Osm! Devět!

SERGE ELIACIN

Já vím, běda, vždyť srdce mé má ještě křejčí nedošité!

I. SBOR

Ach žel, já vím!

NINA VALENCIA

Jsi přece jenom pořád stejný klacek!

(Uprostřed scény se režisér dívá do scénáře, uděluje pokyny technikům. Arthur St. Barbe dokončil své líčení.)

TELEFONISTA

Haló! To je hrůza! Haló!

Pane, já nemám kdy, za chvíli začíná zkouška...

(Telefonuje.)

ARTHUR DE ST. BARBE

Tak co, Nino, jsi připravena, krásná Indolendo?

NINA VALENCIA

Ach, stále začínat na povel, stále pózovat, hrát, okouzlovat, to je život?

ARTHUR DE ST. BARBE

To je život.

SERGE ELIACIN

(Pošklíbuj se mu. Nina to vidí a zasměje se. Serge jí pošle políbek.)

To je život!

SBOR, II. SBOR

Život, život, život, život, život, život, život, život, život, život, život!

REŽISÉR

Pozor! Točíme!

(Během hudby: Nina Valencia vyletí ze šatny, dokončujíc úpravu kostýmu. Zatímco technici uvolňují scénu, režisér dává rozmístit kamery a reflektory. Herci se připravují na výstup před kamerou. Režisér ukazuje, jak si první výstup představuje. Světla. Tma v sále i na scéně. Pouze reflektory vrhají silné svazky napříč scénou, hned na jedno místo, hned zas na jiné. Herci, zprvu osvětleni, postupně mizejí, jako by je pohlcovala temnota. Naopak je neustále vidět režiséra, který zřejmě dále vysvětluje a udílí pokyny. Konečně i jemu zhasnou. Osamocený reflektor zametá sál, potom se krátce setmí a začíná 1. jednání.)

REŽISÉR

Pozor! Připraveni? Jedem!

I. DĚJSTVÍ

Obraz 1.

Scéna 1.

(Ložnice. Pan Juste [čti Žüst] a Indolenda ještě spí. Otevřou se malá dvojitá dvířka na hodinách a kukačka ohlásí pět hodin. Pan Juste se s námahou probouzí.)

KUKAČKOVÉ HODINY

(na jevišti)

Kuku, kuku, kuku, kuku, kuku!

SBOR / VOKÁLNÍ KVARTET (v orchestru)

Ráz, dva, tři, čtyři, ráz, dva, tři, čtyři, pět. Ráz, dva, ráz, dva...

JUSTE

Oho! Co-ó? Ráz, dva, tři, čtyři, pět!

Kukačka krájí noci nožem, hnusný

pták, ten vrah mého spaní!

Tak pořád den co den

začínat je hnusné a nudné!

SBOR / VOKÁLNÍ KVARTET

Ráz, dva, tři, čtyři, ráz, dva, tři, čtyři, pět.

JUSTE

Nu? Hej! Tak co? Kukačko mé duše, mé očko, jímž se ráno budí!

SBOR / VOKÁLNÍ KVARTET

Ráz, dva, ráz, dva...

JUSTE

Já málem zapomněl,

že jsem lovec a mám povinnost být muž!

Co muž, jsem král všeho stvoření, jak by ne!

Já přece jsem pan Juste!

Někdejší kat panenských srdíček.

Vzhůru, starochu, teď se aspoň na srnách a na slukách spěchej mstít!

(Pan Juste chvatně vstane a obléká se.)

SBOR / VOKÁLNÍ KVARTET

Jdi se mstít, jdi se mstít, jdi se mstít!

(Indolenda se obrací na svém loži sem a tam.)

SBOR / VOKÁLNÍ KVARTET

Lovu zdar! Lovu zdar! Lovu zdar!

INDOLENDA

Och, och!

JUSTE

(Rozezleně ji pozoruje.)

Je až na podiv, jak staří umí takhle hnusně chrápat.

Tenhle problém je lepší nechat stranou.

INDOLENDA

(Pokračuje ve snění.)

Óch!

JUSTE

Víš, kde jsou mé boty?

INDOLENDA

Ach, ach...

JUSTE

Ještě skřípeš dál, ty stará klíčová dírko?

Rachotí v tobě klíček snů?

INDOLENDA

Ách!

JUSTE

Jak má být po celý den, když i ve spaní tak hrozně vrže?!

INDOLENDA

Óoch! Och! Ne! Ne! Tohle to ne! Tohle to ne!

JUSTE

Co?

INDOLENDA

(ze spaní tajuplným hlasem)

Tři hvězdy v jedné pasti!

SBOR

V jedné pasti!

INDOLENDA

A růže nemá trny!

SBOR

Nemá trny!

INDOLENDA

Zlatý modrokvět...

SBOR

Modrokvět!

INDOLENDA

... černá lilie sněhu!

SBOR

Černá – sněhu!

INDOLENDA

Ráz, dva, tři –

SBOR

Tři!

INDOLENDA

– tobě nepatří!

SBOR

Tři!

JUSTE

Oho! Jdi kčertu, svíčková bábo, s takovým bláznivým věšteckým snářem!

Sfouknu ty tvoje sny jak došlo svíčku!

INDOLENDA

Es, é, en, z kola ven!

SBOR

A ven!

JUSTE

Fuj! Ve dne spát není zdrávo!

SBOR

A ven!

INDOLENDA

A ven! A ven! A ven!

(Juste sundá se stěny svůj lovecký roh a spustí veselou melodii. Indolenda sebou trhne a prudce se probudí.)

INDOLENDA

Och – och! Ne! Co je, Juste?

JUSTE

Věz, že zahálka je zdroj vší lidské bídy; proto ať žije lov!

SBOR

Ó...

INDOLENDA

Ten bídák! Orval jako kvítí, co se mi zdálo, už z toho nevím nic!

Och, tak pěkný sen!

JUSTE

Na shledanou, Indolendo!

INDOLENDA
Tak pěkný sen!

JUSTE

Jdu, Indolendo, střílet vlky, zajíčky a holubičky!
Sbohem!

INDOLENDA
Ach, sen!

(Juste odchází a vyhrává na roh. Po nějaké chvíli je slyšet slábnoucí trubení.)

Scéna 2.

(Ložnici zavře zadní opona. Indolenda vstala a stojí před oponou.)

INDOLENDA

Ach, žel! Já chudinka, ach, žel!

Kdopak ví, jak ty všechny zármutky životní jsou trpké,
když je tolik divů okolo nás, visících v oblacích nadějí mých.

Jen snít, držet se snů sladších než cukrkandl!

A srdce mít na dlaní.

On, milostpán, si jde vraždit dál hrdličky – panny a kašle na Jitřenku!

Tak v čem je pak realita? Běda, ach, žel! Indolendo ubohá!

(Tanečně vběhne služka Adelaida s koštětem v ruce.)

ADELAIDA

Bonžúr, madam!

(Zametá při tanci.)

Bonžúr!

INDOLENDA

Tak, tak, Adelaido! Žel, to máš pravdu, že jenom prach je v poezii
a poezie že je v prachu.

ADELAIDA

Já, paní, znám houby, ale vím, že dnes ráno je tu cosi tak divného.
Víte, já dnes měla sen, a ten mě vám ještě tlačí až v krku, v mozku či kde.

Já vám ho musím říct!
(tajemným hlasem)
Jsou tři hvězdy v jedné pasti.

INDOLENDA

Ach Bože!

ADELAIDA

Růže, co nemá trn, a květ...

INDOLENDA

No ne!

ADELAIDA

... modrozlatý a černá lilie.

INDOLENDA

Adelaido!

ADELAIDA

Ráz, dva, tři! Tobě nepatří!

INDOLENDA

Bože, ne! Můj sen byl úplně do puntíku stejný!

ADELAIDA a INDOLENDA

Jsou tři hvězdy v jedné pasti a růže bez trnů a květ modrozlatý
a dál černá lilie!

Ráz, dva, tři! Tobě nepatří!

ADELAIDA

To bude znamení, madam!

ADELAIDA a INDOLENDA

Ach, věštba dojjista zlá, co asi znamená?

INDOLENDA

Jsem z toho pryč, jsem z toho pryč!

ADELAIDA
Věštba vážná!

INDOLENDA
Zrcátko!

INDOLENDA
Tak honem!

ADELAIDA
Zlý sen, zlý sen!

INDOLENDA
Něco se možná stane, vstoupí sem nějaká
skutečnost a já vím, že docela jistě vypadám
hrozně...

*(Adelaida vytáhne z kapsy zrcátko a podá je Indolendě, točíc se
okolo ní.)*

ADELAIDA
Šedivá, jak zaprášená, hotový prach!
Ty oči, samý hnis!
A nos, celý rudý!
A bílý jazyk!

INDOLENDA
Šedivá, nos červený, nos červený a jazyk bílý! Už dost! Už mlč!
Adelaido!
Dost už! Dost už! Ty mě zabiješ! V srdci žár, ach žár, to mám, to vím,
to znám!

ADELAIDA
Šedivá, nos červený, nos červený a jazyk bílý a zvadlé tváře, zvadlé
tváře!
A chlup pod bradou a chlup pod bradou!
Zato žár, v srdci je žár, to znám, to vím, to znám!

*(Adelaida upustí zrcátko, které se roztříští na kusy.
Přestane tančit.)*

ADELAIDA a INDOLENDA
Och! Och! Och! A další znamení!

INDOLENDA
A jak zlé!

ADELAIDA
A zlé, ach paní, to je hrozně zlé!

INDOLENDA
A jak zlé?

KUKAČKOVÉ HODINY
(Je slyšet kukačku z hodin šestkrát zakukat.)
Kuku, kuku, kuku, kuku, kuku, kuku!

ADELAIDA
A ještě další, paní!
Už z toho začínám mít strach!

INDOLENDA
Ovšem, je to děsivé. Ale poněvadž se neví, kde je začátek a kde
konec, myslím, že poezie a sny, ach, jsou přece jenom hezčí nežli
skutečnost! Pojd', Adelaido...

(Vycházejí ven.)

Scéna 3.

*(Opona se zvolna zvedá, je vidět venkovskou krajinu. Po-šmourné
počasí, oblaka unášená větrem. Sníh pokrývá zem. Padá
v lehounkých vločkách. [Lovecká trubka se blíží.]*

(Objeví se pan Juste.)

JUSTE
Ohoho! Ohoho! Ohoho! Ohoho!
Ať kdekdo ví, ať to ví, až do výšin nebe, hloubi země ví, že jsem tu já!
Ho, ho, ho, ho, ho, ho, ho, ho, ho!

Ach, vy drůbký, křídla, prsíčka, vy střívká sluk, tu jsem já, milostpán
Juste, vaše smrt! Ach, vy nádherní boží tvorové, nic víc než moje
zvěřina!

*(Zatroubí na roh. Začnou se ukazovat divy.
Je vidět rozvíjející se květy podobné ženám.)*

JUSTE

Tak! Tak! Já se nenachytám na tyhle ty kejkle, já vím, co jsou to
živočiši, a na vlas přesně rozeznám, co doopravdy je a co jen se zdá!
Ztraťte se pryč, jste klam a přízrak! Všecko je jen zvěř, jak na vás vy
střelím, co je z vás nežli maso na pekáč!

*(Květiny zmizí. Pan Juste zatroubí na roh. Objeví se velký
motýl, po něm tygr.
Hejno havranů s krákoráním přehopsá přes scénu.)*

JUSTE

Ohoho!, Ohoho!, Ohoho!, Ohoho! Ej, vy mě chcete kapánek zmást?
Všecko je zvěř, vše krom vás! Vy jste až moc jako ženské v posteli
vedle nás,
co z ničeho nic nás jako had ovinou, jak zář, jako zášť, jako zázrak!
Ztraťte se pryč! Na vaše svody je škoda ztráceti náboj. Já vím, že
tahleta kráska nějak souvisí s realitou dní! Ho, ho, ho! Ho, ho, ho!
Jsem člověk reálný!

*(Zvedne se cíp opony. Pan Juste vstane. Objeví se velká
past na vlky, do níž se chytí vÍla Nulle.)*

VÍLA NULLE

Óch! Zajatá! Óch, já víla ubohá! Víla tvá!

(SBOR ZA SCÉNOU – zpívá beze slov)

JUSTE

Co to je? Dobře, že jsem nedal na ta pitomá kouzla!

VÍLA NULLE

Ó, ó, ó, ó...

VÍLA NULLE

Slunce zná zahanbení mé, hanbu víl polapených! Já ubohá! Ubohá,
polapená!

JUSTE

Vida, žádná bažantnice, tohle je co říct! Či slípka, či sprostá
kachna. Och já, už vím! Siréna!

SBOR ZA SCÉNOU

Och, polapená. Polapená, och... Víla ubohá!

VÍLA NULLE

Já přece nejsem siréna, ale krajka z červánků, jsem úsměv, co zná
klíč do hlubin srdce, až do hlubin srdce a radování, jsem dvojnice
krůpěje rosné, jsem jen krůpěj skla a stínu. Chápeš? Chápeš?!

JUSTE

No dobrá, co jste však? Třeba laň? Anebo pták?
Anebo kněžna? Nebo jste opustila bar?
Tohle musím vědět především!

(Sáhne na ni rukou. Víla se prudce narovná.)

VÍLA NULLE

Och!

JUSTE

Tak co?

VÍLA NULLE

Táhněte pryč, jste hňup! Nesahejte na mě!

(SBOR ZA SCÉNOU – zpívá beze slov)

VÍLA NULLE

Já jsem víla Nulle, mohykánka víl. Tak mě z té pasti pusťte, ať se
vrátím zase zpět do očí tmy, tak jako slovo do mlčení!

JUSTE

Ale kdež, velectěná slečno! Vidět vílu, komu se to kdy podaří? Já sice nejsem básník, zato má choť má ráda kouzla, sny a tyhle všechny krámy.

JUSTE

Jste úlovek jak stvořený, já aspoň nevrátím se s bžundou!

SBOR ZA SCÉNOU / VOKÁLNÍ KVARTET

Ach, krásná říše víl! Krásná! Krásná říše snů, vílo ubohá!

(Roztahuje čelisti pastí. Zraněná víla nemůže utéci, bere ji za rameno.)

VÍLA NULLE

Ach žel, krásná říše víl! Ach žel! Ach žel! Krásná říše snů! Co ze mě bude teď, k čemu mě to nutí? Být jen pouhou věcí...

(Opona. Pan Juste ji odnáší pryč. Na stromě kuká kukačka. Hlas rohu se vzdaluje a vzduchem se nese lovecká melodie.)

Obraz 2.

KUKAČKA

Kuku – kuku – kuku – kuku!

Scéna 1.

(Pokoj Indolendy. Indolenda sama – později s Adolfem.)

INDOLENDA

Sama jen, sama jen, bez ozvěny. A den co den sama jen!
Máš jen srdce své a v srdci zpěv;
co však den co den až do konce světa čekáš, kde to se najde?
V střevíčku Popelčině, či ve vůni slunečnice, nebo v barvách červánků?
Všechno, co jen v srdci máš, co v hrdle máš, co v mysli máš; vše
páchne plísní, mdlobou a skrčeninou, kde je potom síla zemětřesení...
(křičí)

... sopek, katů! Ach! Kdyby mě aspoň někdo bil!
Och, já ubohá! Semínka zasadím si do květináčů a zalívat je budu, jak
je třeba, stále samotinká! Jen sebe mám, nic víc, nic víc, nic víc!
(Pláče a sází semínka do květináčů. Objeví se Adolf.)

ADOLF

Raz, dva, tři!

INDOLENDA

Kdo to, zpropadeně!

ADOLF

To jsem já, sestřenko!

INDOLENDA

Tys mě polekal, Adolfe, milý Adolfe, můj Adolfku!

INDOLENDA

Adolfku drahý, rozkošný!

ADOLF

Prosím, ano.

INDOLENDA

Jak jsi krásný!

ADOLF

Prosím, ano.

INDOLENDA

A jaký jsi ty silný!

ADOLF

Prosím, ano.

INDOLENDA

Adolfku, ty jsi anděl.

ADOLF

Prosím, ano, prosím, ano.

INDOLENDA

Ty hvězdy, ty růže, ty obláčky, tvoje mládí!

ADOLF

Prosím, ano, prosím, ano!

INDOLENDA

V očích tvých, na tvých ústech, na tvých tvářích, ba i na prsou!

ADOLF

Prosím, ano.

INDOLENDA

Síly v sobě jistě máš jako býk, chceš-li obejmout.

ADOLF

Prosím, ano.

INDOLENDA

Tak tedy, ty hloupý, kdy už pochopíš?

Pojď blíž, tak už pojď, blíž! A stiskni mě tak, ať to vím!

ADOLF

Prosím, ano.

INDOLENDA

Ach, ráj, ach, ráj! Teď už víš, kde je ráj?

Pojď, pojď, do zahrádky rajské!

Pojď, do zahrádky rajské!

ADOLF

Sestřenko! Dva dolárky mi dej, dnes je pouť,
já bych rád na kolotoč, tam je hej, tak dej mi,
ať mohu jít za děvčaty!

(Zuří a vlepí mu políček.)

INDOLENDA

(křičí)

Tak! Tu máš! Táhni, ty mizero! Ty jeden usmrkanče!

(Adolf uniká z jejího dosahu.)

ADOLF

Ona se zbláznila, baba jedna!

(Zmizí.)

INDOLENDA

(vzteky ječí)

Je to bída! Všechny touhy musí zajít pod vlhkým popelem.

Och, mít tak aspoň celou zem!

A až bych jí měla, sfouknout tě jako svíčku, mé ubohé srdce!

Scéna 2.

(Lovecký roh pana Justa se dostane dovnitř oknem a zavěsí se sám na zeď. Vejde Adelaida [později Juste a víla]. Ložnici zavře opona. Indolenda vstala a stojí před oponou.)

ADELAIDA

(vstupuje)

Ach! Madam! Achich!

INDOLENDA

Co se děje, Adelaido?

ADELAIDA

Ach! Madam! Achich!

JUSTE

(Pan Juste vejde s vílou přes rameno.)

Tady je to, tady je to!

INDOLENDA

Pro pána Boha, co to je?

JUSTE

To přece vidíš sama, aspoň myslím.

INDOLENDA

Ptám se tě, co to je, neslyšels?

JUSTE

Víla je to, chytil jsem ji na lovu.

INDOLENDA

To není pravda!

JUSTE

Je těžká jak divoká koza. Pěkná vílečka, úlovek, který svědčí o lovecké obratnosti.

(Indolenda si zkoumavě prohlíží vílu. Adelaida dále tancuje sem tam, pak znehybní.)

INDOLENDA

Mužští lžou jak zubaři, když mají vytrhnout zub.

Pořád nevím, jaká je to vlastně zvěř, ale víla to není.

To je hrůza, co se dneska děje.

Nebe je plné pavouků, jen předou a předou ty své pavučiny.

Všechno bylo odjakživa lež, sny, co se ohlašují předem, záhady skutečna.

Ale že by víla, taková nějaká chabá ženička, to zase teda ne!

JUSTE

Tomu ty nerozumíš.

INDOLENDA

Snad mě nechceš podvádět, Juste?

JUSTE

Povídám ti, víla!

INDOLENDA

Nějaká herečka, nebo švadlenka, nějaký lidský odpad!

Ach, ty žraloku srdcí, já tě otrávím, jestli mě s tou zmijí budeš podvádět.

(Víla napolo vstane. Semínka v květináčích okamžitě vzklíčí, z rostlinek vykvétají srdíčka a ručičky.)

VÍLA NULLE

(tajuplným hlasem)

Hvězdy tři, jedna past!

INDOLENDA

Ach, Bože! Hezká je, to se musí říct!

VÍLA NULLE

A růže bez trní, květ modrozlatý a černá lilie!

INDOLENDA

Ona zná mé prorocké sny!

JUSTE

Vždyť ti povídám, že je to víla! Chytil jsem ji do pasti.

VÍLA NULLE

Nechtě mě odejít.

JUSTE

Ale kdepak, holčičko!

INDOLENDA

Ne, ne, nenech ji odejít, Juste!

Jenom ti zakazuju na ni koukat, je příliš hezká.

Rozuměls, netoč se tak po ní jako slunečnice.

Na mě se dívej, já jsem konec konců tvá žena a to je víc než nějaká víla.

VÍLA NULLE

Nechtě mě odejít.

INDOLENDA

Ale ne!

JUSTE

Ani za nic!

INDOLENDA

Jen si pomyslete, taková víla, to je jistě hezčí nežli gramofon, motocykl nebo rádiový aparát. To by se hodilo na všelijaké zvláštní účele. Ale na jaké, víš to, Juste?

JUSTE

Já jen vím, že je to víla a basta. Dávám ti ji. Nauč se s ní zacházet.

INDOLENDA

Podívej se na ni, – jako kdyby měla začít zpívat.

VÍLA NULLE

Slyšte, vy malé chudinky v kleci! Zatímco pán si jde na hon, paní listuje ve svém snáři a jen otevíráte pusku jako kapři na suchu! A já, já vám bez odkladu vyplním tři přání, co se tajně tísni v hloubi vás.

SBOR ZA SCÉNOU / VOKÁLNÍ KVARTET

Přání tři, přání tři, přání tři!

VÍLA NULLE

Nu, tak mám?

INDOLENDA

Nebesa! Už je to tu, skutečno, které sestoupilo na zem. To je nádherné! Uvidíme Ráj!

JUSTE

Jsem tím dojat k slzám.

VÍLA NULLE

A pak budu volná!

INDOLENDA

Ano, madam!

VÍLA NULLE

Začínám! Ať ústa kvetou!

JUSTE

Já bych rád...

INDOLENDA

Ne, ne, ty ne, ty pokrytče, upíre, hade vodní! To já, já a můj stín! Já bych ráda...
já bych ráda... chci být bohatá!

KUKAČKOVÉ HODINY

Kuku, kuku...

Scéna 3. – finále

(Kukačka na hodinách hlasitě odkuká celou. Velké ticho. Víla Nulle odhodí jeden ze svých závojevů. Objeví se kulisáři a přeměňují obydlí pana Justa. Nabývá vzhledu neslýcha-ného přepychu. Šatnáři pře-vlékají pana Justa a Indolendu do nádherných oděvů. Je přinesen stůl plný luxusního nádobí a křišťálu. Víla zatím usnula v koutě u krbu.)

JUSTE

Indolendo!

INDOLENDA

Juste!

(Padnou si do náručí.)

INDOLENDA

Juste!

JUSTE

Indolendo!

(Objímají se.)

JUSTE

Jsme boháči! Jsme boháči, Indolendo!

INDOLENDA

Jsme! Boháč jsem já!

JUSTE

Pardon, pardon! Já také! Bohatí jsme!

INDOLENDA

Bohatství všechno je jen mé, jen mé, jsem svolná tu a tam ti dát kapesné, tak na tabák a na pas lovecký.

JUSTE

(křičí)

Ty držgrešle, ty špindíro, ty hnusná čarodějko,
bábo šeredná!

INDOLENDA

Škorpióne, hadráři, čuně staré!

JUSTE

Hysterko!

(Objeví se Majordom, ohlašuje hosty.)

MAJORDOMUS

Jeho excelence, sám pan ministr financí!

(Vejde ministr.)

INDOLENDA a JUSTE

Exeláns!

MINISTR

Ó, madam! m'sjé! Zdravím vás!

INDOLENDA

Jaká čest! Exeláns! Ta čest, ach, ta čest!

JUSTE

Jsem rád, Exeláns, jsem rád, jaká čest!

MAJORDOMUS

Pan generál Caravaneraill!

(Vejde generál.)

INDOLENDA a JUSTE

Generále!

GENERÁL

Poklona, madam, má úcta!

INDOLENDA a JUSTE

Ta čest! Ta čest, generále!

MAJORDOMUS

Páni hrabě s hraběnkou de Pamir.

(Vejdou.)

MAJORDOMUS

Pán a paní a slečna dcera z Graindorge!

(Vejdou.)

MAJORDOMUS

Pan Adolf Citroullet s rodinou! Jeho eminence kardinál Apostroph!
Slečna Eblouie Barbichette! Pan nejvyšší státní prokurátor!

(mluví čím dál nedbaleji)

Náčelník a náčelnice N'Boula, M'Boula z Dahoneje!

(Čenoští panovníci.)

MAJORDOMUS

A veškerá další smetánka!

(Vejde celý dav hostů.)

SBOR

Věřte mi, m'sjé, madam, lépe rozhodně jest mít plnou peněženku
spíš nežli srdce. Anžto jmění, bohatství, toť něco jako skvělý věnec
růží, jenž nemá žádné trní, jenž nemá žádné trní, známá věc, známá
věc, že i hvězdy na nebesích zlaté jsou, vždy zlaté, hvězdy v nebi
zlaté jsou, vždy zlaté. Věřte mi, m'sjé, madam! Račte věřit m'sjé,
madam!

INDOLENDA a JUSTE

Ach, pravda, vím!

SBOR

Bohatství, bohatství, toť láska, slast a ráj. I zlaté zuby je možno mít.
I vlas zakoupit si falešný, mocné poprsí, z křišťálu očko, košilky
z krajek, ba víc, rakev ze dřeva růží.

INDOLENDA a JUSTE

Tak jest! Toť nádherné!

MINISTR

A pak se krásně jí!

SBOR

Kvíčalí toast a kaviár, kvíčalí toast, kaviár, kvíčalí toast s kaviá-rem, toast a kaviár.

MINISTR

Kvíčalí toast a kaviár.

GENERÁL

Tak jest, Exeláns! A dá se pít jak Malaga, tak Marsala, jak Malaga, tak Marsala, jak Malaga, tak Marsala, jak Malaga, tak Marsala, jak Malaga, tak Marsala.

SBOR

Jak Malaga, tak Marsala, jak Malaga, tak Marsala, jak Malaga, tak Marsala, lze pít jak Malaga, tak Marsala, jak Malaga, tak Marsala. Ó!

MINISTR

Tak Marsala, jak Malaga, tak Marsala, jak Malaga, tak Marsala, jak Malaga, tak Marsala.

INDOLENDA, GENERÁL, MINISTR a JUSTE

Bohatstvíčko! Bohatstvíčko!

MAJORDOMUS

Madam, je prostřeno!

(Všichni usedají ke stolu. Tanečně vejde Adelaida a nese mísu, z níž nabízí každému ze stolovníků. [Jen hudba.]

JUSTE

A když se přejím tak, že žaludek mě rozzlobí, tak si koupím nový z juchtové kůže!

GENERÁL

Mám z ní boty, m'sjé. Mám z ní boty!

JEDEN Z HOSTŮ

Ti boháči, ti mají fantazii, och, jedinečnou! Jedinečnou!

INDOLENDA, ADELAIDA, EBLOUIE, GENERÁL, MINISTR, JUSTE a SBOR

Ó, jak je krásné žít!

(Vtom se probudí Víla Nulle, na kterou nikdo nepomyslí. Vstane a vrhne se ke stolu.)

VÍLA NULLE

Ó, jak je krásné žít!

JUSTE

Sapristi, na vílu jsem zapomněl!

VÍLA NULLE

Umíte lehkou zapomínat, já však jsem hodná holka. Nevíte asi, že je to hostina svatební?

INDOLENDA

A kdo se bude ženit?

VÍLA NULLE

Váš bratránek Adolf!

ADOLF

(Okamžitě vyskočí.)

Už je to tak!

JUSTE

A koho pak si bere?

VÍLA NULLE

Eblouie Barbichette, a vy to nevíte?

EBLOUIE
(Zvedá se.)
Adolfe!

ADOLF
Eblouie!

JUSTE
Milé děti!

ADOLF
A je Eblouie bohatá?

EBLOUIE
Ano, milý Adolfsku!

ADOLF
Drahá Eblouie!

EBLOUIE
Milý Adolfsku!

INDOLENDA
Tak Adolf si bere Eblouie?

JUSTE
Milé děti!

VÍLA NULLE

Jen jedno zlaté slůvko vám ještě musím říct. Je jistý ostrov na moři, jménem Zlatý. Na tom Zlatém ostrově je zlatý palác! Vše je zlaté! Prosím, toť je můj dárek vám. Adolfe, ten zlatý palác na zlatém ostrově patří vám!

EBLOUIE
Milý Adolfsku!

ADOLF
Drahá Eblouie!

JUSTE
Milé děti!

INDOLENDA
Adolf a Eblouie?

EBLOUIE
Milý Adolfsku!

ADOLF
Drahá Eblouie!

SBOR
Ach! Jak je krásné žít!

(Hovoří všichni najednou. Blahopřání – výkřiky – hlučení kolem stolu.)

(Mluví dále jeden přes druhého.)

INDOLENDA
Tak Adolf si bere Eblouie? ... Eblouie – Adolf...

EBLOUIE
Můj drahý Adolfsku! ...

ADOLF
Drahá Eblouie! Jsme bohatí! ...

JUSTE
Milé děti! ...

SBOR
Bohatství, bohatství, toť láska, slast a ráj.
I zlaté zuby je možno mít! I vlas zakoupit si falešný, mocné poprsí,
z křišťálu očko, košilky z krajek. Věřte mi! Věřte mi! Věřte mi! Věřte
mi!

INDOLENDA, ADELAIDA, EBLOUIE a VÍLA NULLE
Ó! Ó! Ó! Ó! Ó! Ó!

VŠICHNI (INDOLENDA, ADELAIDA, EBLOUIE, ADOLF, JUSTE, SBOR)

Věřte mi, dámy mé! Račte věřit, pánové, že je krásné žít, ach, žít.

SBOR

Že je krásné žít, ach!

INDOLENDA, ADELAIDA, EBLOUIE, ADOLF

Věřte mi, dámy mé, Věřte mi, páni!

JUSTE, SBOR

Věřte mi, dámy mé, Věřte mi, pánové!

INDOLENDA, EBLOUIE, ADOLF

Ó, jen žít, Ó!

ADELAIDA, JUSTE

Ó! Ó!

SBOR

Ó, jak je krásné žít!

VŠICHNI (INDOLENDA, ADELAIDA, EBLOUIE, ADOLF, JUSTE, SBOR)

Ó, jak je krásné žít!

(Opona.)

II. DĚJSTVÍ

Obraz 1.

(Velká loď uprostřed moře.

Vprostřed paluby sedí bez hnutí pan Juste, Indolenda, Eblouie a Adolf. Jsou oblečeni bohatě a tak přepychově, že se netroufají pohnout. Adolf je ve skvělém admirálském obleku. Kapitán, sbor námořníků [sbor námořníků je uvnitř lodi]).

(Opona.)

Scéna 1.

SBOR NÁMOŘNÍKŮ

Ohé! Ohé, tu mocné vlny, tu houpavé vlnky, ohé! Ohé, ohé! Hó, ohé. Celá duše rozhoupaná. Ohé! Ohé! Ohé! Ohé! Hó! Ohé! Ohé! Ohé!

KAPITÁN

Hoši, hola, jen do plachet vítr!

SBOR NÁMOŘNÍKŮ

Hó, ohé!

KAPITÁN

Nás ženou vlny a vítr stále vpřed a dál! Zaberme, chlapci!

SBOR NÁMOŘNÍKŮ

Ohé! Ohé! Ohé!

KAPITÁN a SBOR NÁMOŘNÍKŮ

Sever, jih, západ, východ, jen dál!

KAPITÁN

A stále vpřed a stále vpřed a stále dál!

SBOR NÁMOŘNÍKŮ

Hó!

SBOR NÁMOŘNÍKŮ

Ohé! Ohé! Ohé! Ohé! Ohé!

KAPITÁN

Ke zlatým ostrovům!

SBOR NÁMOŘNÍKŮ

Ohé! Ohé! Ohé! Ohé! Ohé! Ohé! Hó!

INDOLENDA

Jmění, to je rozkoš. Jak krásné city jsou v tom skryty, toť hotový div!
Peníze mít, o to tu jde, celý svět vás pak ctí, vše se koupiti dá, však
prohánět se po mořích na veliké lodi, to je prostě věc úžasná!

(SBOR NÁMOŘNÍKŮ zpívá beze slov.)

JUSTE

Jen aby už co nejdříve tu byl cíl! Já bych rád vystoupil, dost, nohy
mám jak dřevo!

INDOLENDA

Ani bohatý nechápeš poezii! Ech, jsi ty pařez prozaický! To u mne,
můj sen je chodit jak vánek po vlnách!

JUSTE

Tak co, Zlatý ostrov, kdy už jsme tam?

SBOR NÁMOŘNÍKŮ

Ohé, ohé! Ohé, ohé!

INDOLENDA

Na to se jdi zeptat Adolfa. Vždyť jenom on se tu vyzná v moře-
plavbě, jenom on, má přece čepici jako admirál!

JUSTE

Adolfe, kde jsme?

ADOLF

Kapitáne! Kótu chci znát!

KAPITÁN

Hned, pane můj! Jsme zde, jsme tam, ne, jsme tam i zde! Tady je
sever, západ, východ, zde jih. Kapánek vlevo, pak vpravo, pak
trochu níž a kousek výš! Co do délky jsme v tropech, šířka míří na
rovník, jde protiproud a mírný van, ba víc nežli mírný, spíše zrádný
van! A kóta, Admirále, právě jsme v prostředku moře. Jsme tam,
kde jsme, a dost.

ADOLF

Díky, Kapitáne! Práví, že jsme právě tak v prostředku moře.
*(Kapitán si prohlíží oblohu svým námořnickým dalekohledem.
Adolf se připojuje k panu Justovi.)*

SBOR NÁMOŘNÍKŮ

Ohé! Ohé! Tu mocné vlny, tu houpavé vlnky! Ohé! Ohé! Ohé! Hou!

INDOLENDA

Radši se té své víly ptej! Vždyť víla, ta ví všechno líp.

(Je vidět vílu, jak stojí na lodní zádi.)

VÍLA NULLE

Kolik měří a zač jest obloha z rána, tvary oblak či zářivé odlesky
obzorů? Jakou má cenu dech duše tvé a city srdce tvého? A jakou
má květ dní a slzy osamění, tvůj spánek a ve spaní sen a čím voní
tvoje nevědomí?

INDOLENDA

Co to říká?

JUSTE

Pardon, madam, to není odpověď, to jen blábolí
jakési pitominky. Budem už brzo na Zlatém ostrově?

EBLOUIE

Hoříme zvědavostí, jak jsme vlastně bohatí,
chápete, madam?!

JUSTE

Nu tak, jak to je?

INDOLENDA

Víte, neměla byste se nám posmívat.

EBLOUIE

Je pravda, madam, že ten Zlatý ostrov vůbec existuje?

JUSTE

Já uvěřím, až ho uvidím.

ADOLF

Tamhle je!

INDOLENDA

Potřebujeme důkazy, důkazy vyvážené zlatem!

SBOR ZA SCÉNOU

A-ách! A-ách! A-ách!

VŠICHNI

Ach!

VÍLA NULLE

Ach, divy, věštby, břehy!

VŠICHNI

Ach! Ach!

(Za hlučného šustění křidel přiletí hejno zlatých ptáků, zakrouží nad lodí a nakonec se snese na lodní můstek. Cestující jsou ohromeni. Eblouie běhá vlevo, vpravo, třepe přitom rukama a tleská.)

(Je možno spustit namalovanou oponu nebo filmové plátno.)

INDOLENDA

Och, Juste, jde z toho mráz! Nádherné!

INDOLENDA, ADOLF, EBLOUIE

Och!

JUSTE

Och, ti ptáci a ta zvěř, na to já jsem odborník! Jenomže zlatý pták? Úplně nový tvor!

INDOLENDA, EBLOUIE

Nádherné!

JUSTE

Podejte mi pušku!

INDOLENDA

Zlatí ptáci, to přece není zvěř a terč!

JUSTE

Podejte mi pušku!

INDOLENDA

Juste! Juste!

EBLOUIE

Snad mně se podaří je chytit spíš touhle sítkou!

(Pokouší se ptáky chytat do sítě.)

JUSTE

Chci pušku!

INDOLENDA

Juste! Juste!

VÍLA NULLE + SBOR ZA SCÉNOU (beze slov)

Hle, váha zlata a váha úsměvů, váha růží a váha zlata, hle váha zlata a váha pýchy, hle váha nevinnosti a váha zlata. Hledte tamhle! I drobná havěť v povětří, i ta zvířátka vod se za zlato koupit dá, takže v čem je váha života a vroucí lásky a sladkého snění?

(Na obloze se zároveň ukáže slunce i měsíc. Jsou zlaté.)

Tango

VÍLA NULLE

Oko dne, oko noci, měsíc a světlo sluneční, i ty jsou za cenu zlata,
i tam na dně vod uložen je zlatý písek. Kde je cena časů budoucích?
Zde aspoň cítíte, kolik váží chrup, co vaše kosti a kolik zlato
v závitech mozku? A zlatý šat, zlatá kůže, ty sám?

*(Obloha i moře úplně zezlátly, i osoby na jevišti mají pozlacené šaty.
Jen víla vypadá průsvitná a lehoučká. Jde se natáhnout na před.)*

KAPITÁN

(Adolfovi)

Musím vás upozornit, že mě bolí kuří oko, přijde
změna počasí. Jak začne bolet kuří oko, řekne vám
každý námořník, že je to předzvěst bouře, tornáda
a uragánu.

(Ze stěžně se ozve hlas hlídky.)

HLÍDKA

(hlásná trouba)

Hej, země, země! Blíží se zem!

SBOR NÁMOŘNÍKŮ

Hó!

JUSTE

Vidíš, ty jsi chtěla důkaz, Indolendo, tady ho máš! V mých myšlenkách
je nevyčerpatelné bohatství!

INDOLENDA

Hlavu těžkou mám až hrůza, v těle od paty do hlavy neklid, snad tím,
že i vlasy mám zlaté, proto cítím v hlavě tíhu, v těle od paty do hlavy
neklid, jen tím, že i vlasy mám zlaté!

JUSTE

Indolendo, Indolendo, ty jsi pořád chtěla důkaz! Tu ho máš! Tu ho
máš, hle důkaz, hle důkaz! Hle, zde je důkaz!

INDOLENDA

Snad vážně mám i vlasy zlaté, zlaté, zlaté!

EBLOUIE

Jak mám těžkou hlavu a jak mám ztvrdlé hrdlo, jak zprahlé a ztuhlé,
jak těžké a suché.

JUSTE

Hle, zde je důkaz! Tu je, tu je, ten důkaz, ten důkaz!

INDOLENDA

Zlaté, zlaté, zlaté, zlaté! Zlaté, zlaté! Vše je zlato, samé zlato., samé,
samé, samé zlato, samé zlato zlatoucí! Och!

EBLOUIE

Zlaté, zlaté, zlaté! Ach! Zlaté, zlaté! A vše je zlato, samé zlato,
samé, samé, samé zlato, samé zlato, zlato zlatoucí! Ó!

ADOLF

No né, no né, no né, vy i hlas máte zlatý. Zlatý, ach zlatý! A vše je
zlato, samé zlato, jen zlato zlatoucí! Jen zlato, jen zlato, zlato zla-
toucí! Ó!

JUSTE

Zde máš, zde máš, zde máš! Idnolendo, Indolendo! Zlatý, zlatý! Vše
je zlato, samé zlato, samé zlato zlatoucí! Zlato zlatoucí! Ó!

KAPITÁN

Kupředu, chlapci! Kupředu, chlapci! Kupředu, kupředu, kupředu,
kupředu! Hó!

HLÍDKA

Země, nablízku je zem!

SBOR NÁMOŘNÍKŮ

Je země nablízku, nablízku je zem!

INDOLENDA, EBLOUIE, ADOLF, JUSTE, KAPITÁN

Hle, země! Hle, země! Hle, země!

HLÍDKA

Hle, na obzoru zem!

SBOR NÁMOŘNÍKŮ

Jen kupředu, (jen) kupředu, (je) zlatý ostrov před námi, před námi!
Zlatá zem! Ohé! Ohé! Ohé! Ohé!

SBOR ZA SCÉNOU

Hó!

INDOLENDA, EBLOUIE

Ach! Hle zem, tam před námi je zem!

ADOLF

Hle zem, hle zem, hle zem!

JUSTE, KAPITÁN, SBOR NÁMOŘNÍKŮ

Sever! Jih! Východ! Západ! Sever! Jih! Východ! Západ!
Sever! Jih! Východ! Západ! Sever! Jih! Východ! Západ!

INDOLENDA, EBLOUIE

Zde je váš důkaz, jak ze zlata, tady je! Celý ze zlata na Zlatém ostrově! Ó! Celý zlatý, na Zlatém ostrově!

VÍLA NULLE

Zde jest, váš důkaz!

ADOLF

Zde je váš důkaz, jak ze zlata, tady je, celý ze zlata na Zlatém ostrově! Och, och, na Zlatém ostrově!

JUSTE

Zde je váš důkaz, jak ze zlata! Tu ho máme, tu ho máme! Tu je!
Tu je! To je ten důkaz, tu je!

KAPITÁN

Zde je váš důkaz, jak ze zlata! Tady je! Tu je! Tu je! To je ten důkaz, tu je!

KAPITÁN

Toť on!

INDOLENDA, EBLOUIE, ADOLF

Jak ostrov, tak zámek je zlatý! Jak ostrov, tak zámek je zlatý! Ostrov zlatý, zlatý, zlatý, zlatý!

VÍLA NULLE

Jak ostrov zlatý, tak zámek zlatý. Ostrov zlatý, zlatý, zlatý, zlatý!

JUSTE

Zlatý, zlatý, zlatý, zlatý, zlatý, zlatý, zlatý ostrov, zlatý! Zlatý ostrov, zlatý!

KAPITÁN

Zlatý! Toť on, zlatý, zlatý, ostrov zlatý! Zlatý ostrov, zlatý!

SBOR ZA SCÉNOU

On, ostrov zlatý, váš ostrov zlatý, ostrov zlatý, zlatý!

SBOR NÁMOŘNÍKŮ

Toť on, zlatý, zlatý, zlatý, ostrov zlatý, zlatý, zlatý, ostrov zlatý, och!
Ohé! Ohé! Ohé!

VŠICHNI

Ach!

(Vše je filmováno na závěsu v pozadí scény během Balady. Nebe se zatmí. Všichni přitisknutí jeden ke druhému se otáčejí s pohnutím k ostrovu.– Těžká mračna. Mořské sviňuchy a velryba prchají před bouří na moři.– Hromy, blesky, uragan. Cestující se shlukují uprostřed lodi.– Bouře.– Loď se potápí.– Tma.)

Balada

(Vokální kvartet s klavírem.)

(Vpředu na scéně ve světelném kruhu horního reflektoru se objeví čtyři páni v šatech.)

VOKÁLNÍ KVARTET

Plula loď krásná ze zlata a po zlaté plula hladině, hladině.
Loď tuze bohatá, všeho dost, jen lásky ne,
všeho, jenom lásky ne, lásky ne, lásky ne!

Ze zlata byl její admirál a ke zlatým pluli ostrovům, ostrovům.
Bez lásky plout dál a dál i pro bohy by byl převeliký, by byl um,
velký um, velký um.

I. a II. TENOR

Ve vichru, v bouři, ve víru pěn, kolem úskalí, kolem úskalí,
noc jako noc, den jak den, zlacení a zoufalí, zoufalí, zoufalí.
Hrůzný je úděl zlatý, i když loď zchvátí zlatý proud,
zlatem bez lásky plout, bez lásky plout, zlatem plout.
Bez lásky zahynout, zahynout, zahynout.

I. BAS

Ve vichru, v bouři, ve víru pěn, kolem úskalí, kol úskalí,
noc jako noc, den jak den.
Zlacení, zoufalí, zoufalí.
Hrůzný je úděl zlatý, i když loď zchvátí zlatý proud.
Zlatem bez lásky plout, bez lásky plout, zlatem plout.
Bez lásky zahynout, zahynout, zahynout

II. BAS

V bouři, ve vichru kol úskalí, kolem úskalí,
noc jako noc, jak den, zlacení a zoufalí, zoufalí, zoufalí.
Hrůzný je úděl zlatý, i když loď zchvátí zlatý proud.
Bez lásky plout, bez lásky plout.
Bez lásky zahynout, zahynout, zhynout.

VOKÁLNÍ KVARTET

A loď zlatá v proudech pěn ztroskotá, ztroskotá, ztroskotá, až je jen
zlatou rakví v temnotách, ach, ztroskotá v temnotách. Ach!

(Vzdálí se.)

(Úplná tma až do konce obrazu.)

JUSTE

(Vpředu, ve světelném kruhu reflektoru.)

Ochich! Vždyť já jsem jen ubohý človíček!

Tolik jsem si toho ani nepřál!

Pomóc! Pomóc!

Má sladounká vílečko, má krásná vílečko!

Indolenda chybila, když vyslovila takové přání!

SBOR ZA SCÉNOU

Pomóc! Pomóc!

JUSTE

Zastavte, přestaňte s tím vším! Přeju si... přeju si...
ať moje žena... omládne!

SBOR ZA SCÉNOU

Ach!

VÍLA NULLE

(Vzadu, v kruhové záři reflektoru. Shodí ze sebe jeden závoj.)

Tak se staň!

SBOR ZA SCÉNOU

Tak se staň!

VÍLA NULLE

Ať Indolenda opět omládne!

(Zmizí.)

SBOR ZA SCÉNOU

Omládne! Omládne!

(Tma. Opona.)

(Ticho!)

Scéna 2.

(Objeví se Adolf, proklouzne před oponu. Nemá už svůj krásný admirálský kostým, je už jen ubohý námořníček. Nese si harmoniku.)

Kuplet

ADOLF

(Hraje na harmoniku.)

Pojďte, slyšte, slyšte pláč nad smutným osudem
a nad zelenou tvář mé bídy,
když mám žít v bachoru velryb,
navždy již, navždy mají mým pokrmem být sirénní jikry!

Pojďte, slyšte, slyšte pláč nad slaným tím živobytím mým
a nad mým tekutým žaluplným ložem!
Polibky mé mi vysály chobotnice
a sny mé jsou pastvou černých krabů!
Plavče ubohý!

Slyšte, slyšte pláč nad tím milováním smutným
tam na dně kalných a spících vod.
Zplihlá řadra má jak pár medúz, nohy studené jak noční dešť.
O-och, plavče ubohý!

Slyšte pláč nad pláčem mým tam na dně mořském,
srdce mé tím ztrácí všechno,
život svůj i svou smrt.
Navždy ztracený v dalekých mořích, plavče ubohý!
Plavče ubohý!

(Klesne vyčerpáním.)

ADOLF

Jsem mrtev, či jsem živ?
Tluče mi to srdce, nebo to je moře se svým vlněním,
tady v mém žaludku, v mém mozku, v mých zornicích?
Mrtev – ach, mrtev – myslím, že jsem mrtev.

(Objeví se černoška, spatří Adolfa a začne skákat radostí.)

ČERNOŠKA DINAH

Óch, óch! Na pustém ostrově, a přece někdo!

ADOLF

Dobrý den, madam! Je tady nějaký hotel?

ČERNOŠKA DINAH

Šikovný člobrdík, tohle bude něco na zub!

ADOLF

Madam, já jsem lidský tvor a žádná škeble!

ČERNOŠKA DINAH

Jak srdce rádo srdce jí, tak žena mužské!

ADOLF

Plavče ubohý!

(Černoška začne tančit před Adolfem a zpívá.)

ČERNOŠKA DINAH

V očích Dinah, tam všechno dost místa má,
nebe modré, rudá voda potoků
i van větrný i hejna rybí,
velcí hadi vodní, drobná křídla much, maličkých much.

V oku Dinah, tam všechno dost místa má,
i palmy kokosové s vousatými plody,
stáda opic i ty jejich blešky,
je tam taky oheň a dým, plamen i dým!

Nejsou tam lidé, co v trávě spí!
Pak už je tam jen Dinah, co se zhlíží ve vodách.

V oku Dinah, tam všechno dost místa má,
až tam bude i její milovaný, ten, koho spapinká,
pak tam bude místo veliké, krásně rudé jako slunce,
jak noční slunce, co zůstane líně spát.

Nakonec tam budou tři kostičky bělounké.

(Černoška vášnivě svírá Adolfa i přes jeho odpor. Objeví se Indolenda, má chudičké potrhane šaty, ale je stále ještě mladá a krásná.)

Za ní vejde pan Juste, který se jí snaží zadržet. On sám zůstal stár.)

ADOLF

Nechte mě být, madam!

Jste celá černá a já vás nemám ani trochu rád!

(Černoška začíná tančit.)

Tanec

(Černoška počíná tančit.)

JUSTE

Indolendo! Ty růže mých dní,
ach, ty láska mých dní!

INDOLENDA

Co chceš ještě?

JUSTE

Na ostrově v poušti malou chaloupku,
a tvé srdce, jež je lampičkou mých stálých snů!

INDOLENDA

Starý vejre!
Už dost!

JUSTE

Indolendo!

INDOLENDA

Už dost! Už dost! Už dost!

Jsem-li mladá a svěží jak ve stínu rosa,
to není pro tvůj hloupý nos!

Ty olýsalý potkane, herko stará, táhni k čertu!

ČERNOŠKA DINAH

V oku Dinah...

INDOLENDA

Probůh! Co to má být?

Tohle nedovolím, tu hnusnou hru na bílou a černou! Ne! Ne!

ČERNOŠKA DINAH

...tam všechno dost místa má, i obloha modrá, i rudé potoky vodní, i
van větrný...

INDOLENDA

Ne! Ne! Tohle nedovolím, tu hnusnou hru na bílou a černou!

A vy, kvítko tropů, vy mrško úhoří,
zmizte pryč a nechte mládence být! Nechte ho být!

ČERNOŠKA DINAH

...i hejna rybí, velcí hadi vodní, i palmy kokosové,
i palmy kokosové, i palmy kokosové.
V oku Dinah, tam všechno dost místa má!

ADOLF

Ó, smutný konec nešťastných ztroskotaných!
Ó! Žalostný skon nás nešťastných ztroskotaných!

JUSTE

Jsi nádherná jak slunečná ranní záře,
v tobě zvěrokruh má svoji slávu,
ty jsi prostě hvězda hvězd.
Jen polibek mi dej, v něm je zdroj rosy mé!

ČERNOŠKA DINAH

Do citových sfér, madam, neračte se mi plést!

ADOLF, JUSTE

Indolendo!

INDOLENDA

Už ať jste pryč!

ČERNOŠKA DINAH

Neračte se mi plést, neračte se mi plést!

ADOLF, JUSTE

Indolendo!

INDOLENDA

Už ať jste pryč!

ČERNOŠKA DINAH

Do citových sfér, madam, přestaňte se mi tu plést!

INDOLENDA

Ten hoch je můj kuzén!

ADOLF, JUSTE

Indolendo!

ČERNOŠKA DINAH

Ó, to je hřích, ovšem u bělošek běžný!

INDOLENDA

Ty na mě tak? Ach, ty uhlíčku, však tě uhasím!

ČERNOŠKA DINAH

Ty bílý červe!

INDOLENDA

Ty opice!

(Indolenda uhodí černošku.)

ADOLF, JUSTE

Indolendo!

(Adolf se vrhá do Indolendiny náruče.)

ČERNOŠKA DINAH

Ó, jak žalostný osud můj, žít sama samotná!

(Prchá a zmizí.)

ADOLF, JUSTE

Indolendo! Indolendo!

INDOLENDA

Pořád melete to své: Indolendo! Indolendo!

Já jsem mladá, krásná a jsem srdce žhavého!

Zas se mi navrací mé mládí ztracené!

Za mnou celý svět se blázní!

Dnes chci já Adolfa mít!

ADOLF, JUSTE

Indolendo!

(Adolf vyčerpán upadne.)

ČERNOŠKA DINAH

(Za scénou.)

V oku Dinah, tam všechno místa má,

nebe modré, červená voda potoků,

i van větrný, i hejna rybí.

V oku Dinah je hlavně sama Dinah,

jež se vidí ve vodách, ve vodách!

JUSTE

(Upadne, vyčerpaný únavou.)

Už vím, že jsem se zase napálil s tímhlelím přáním.

Och, stáří se pozná!

Co je platno, že v kostech slunce mám.

Nepoznáš sebe sama, když se máš, běda,

koukat do zrcátka stáří,

v pitomé honbě života sem a tam a v té šalivé změti snů.

(Hluboce usne.)

Scéna 3.

(Indolenda a Adolf.)

ADOLF

Jsi to vskutku ty, Indolendo?

INDOLENDA

Můj Adolfe.

ADOLF

To jsem nevěděl, že ty jsi tak krásná.

INDOLENDA

Jsem hlavně krásná svou láskou!

ADOLF
Má drahá!

INDOLENDA
Chlapče můj! Jen chaloupku a srdce tvé! Jak se dá krásně žít!

Valse

ADOLF
Kdo by tušil tu krásu v tobě!
To jasné světlo očí tvých jak zář rozkochané luny!
A tvé srdce jak srdíčko ptačí!
Slyším bít, slyším bít, něžně bít a zpívat.
Slyším bít a zpívat tam pod listím tvých vůní!

INDOLENDA
Tolik slov sladkých jen láska zná!
Je báječné, jak sladce zní z tvých úst.

ADOLF
Prsty tvé v mých vlasech jsou jak ty čínské rybky něžné!

INDOLENDA
A ty sám! Ty sám jsi mi krásný lesní stín,
ty jsi žár ve stepích, jsi sopečný jícen,
jsi pro mne nesmírný nebeský svícen.

ADOLF
Dej mi svá ústa, dej, dej!

(Žhavě se líbají.)

ADOLF
Je mi jak bych kráčel závějí hvězd.

INDOLENDA
Já padám, padám na dno vod hlubokých! Líbej!

ČERNOŠKA DINAH
(Za scénou.)
Ó...

132

INDOLENDA
Líbej mě dál!

ADOLF
Rád! Rád!

(Líbají se.)

ČERNOŠKA DINAH
(Za scénou.)
Ó...

INDOLENDA
Ještě!

ČERNOŠKA DINAH
(Za scénou.)
Ó, ó, ó, ó...

INDOLENDA a ADOLF
Andělský déšť, blankytný déšť, slunečný déšť!

INDOLENDA
Slunečný déšť!

ADOLF
To máme umřít?

INDOLENDA a ADOLF
Ano!

INDOLENDA
Ano!

ADOLF
Ano!

INDOLENDA
Možná, že spolu umřem'.
V tomhle jsou ta dramata lásky.

133

INDOLENDA a ADOLF

Spolu žít, spolu mřít,
spolu žít, spolu mřít!

(Odejdou v objetí. Pana Justa už téměř není vidět; usnul a ztrácí se ve stínu. Z dálky je slyšet harmoniku.)

(Dlouhé ticho.)

Obraz 2.

Scéna 1.

(Náměstíčko. Pan Juste sedí melancholicky přede dveřmi a hraje na lovecký roh.)

JUSTE

Takhle, ty ubohý člověče v zármutku, odeznívá roh pohromy.

(Hraje.)

JUSTE

Darmo jsem svolával vábničkou laně budoucnosti.
Já sám jsem lovná zvěř neštěstí!

(Hraje. Na terase protějšího domu se objeví Indolenda s Adolfem. Drží se v objetí a zřejmě jsou na vrcholu opojení.)

INDOLENDA

Adolfe!

ADOLF

Indolendo!

INDOLENDA

Ach, podívej, skoro jako by bylo vidět hvězdy za bílého dne!

ADOLF

Nebe je jako med, který člověku stéká po zádech.

(Juste hraje na roh.)

INDOLENDA

Ach, mlčí! Je to krásné, je to smutné!

ADOLF

Ano, je to zvuk rohu z hloubi lesa.

INDOLENDA

Inu, co chceš, Adolfe, srdce, to je v životě ženy vším!

(Pan Juste je zpozoruje, odhodí roh na zem, šlape po něm – kopne do něj, pak zdvihne pěst směrem k oběma milencům.)

JUSTE

Ne, ne a ne! Nebudu vám v bolesti svým melancholickým nástrojem nalévat medovinu rozkoše, sirup cizoložství!

INDOLENDA

Co je to tam slyšet, Adolfe?

ADOLF

To je sousedův pes, co si vyhrabává blechy, nebo kramářka, kterou bolí břicho.

(Obejmou se.)

JUSTE

Lupiči, vrazi, čuňata! Ať větry lásky vám střeva hryžou, ať ropucha...

(Odhodí na zem klobouk a vztekle ho rozdupe. Pak sebere lesní roh a zafouká do něj. Nástroj vydá nakřáplý a roztrěsený zvuk.)

JUSTE

Jsem já to přeče jen ubožáček, plný hořkosti a vzdechů.
Nad tou jejich nestydatostí praskl i můj lesní roh, i mé srdce...

INDOLENDA

To není všechno, Adolfe! Nemůžeme se pořád jen líbat a milovat se očima.

ADOLF

Ani si prohlížet srdce dalekohledem.

INDOLENDA

Zahrej mi, Adolfe, něco na gramo.

ADOLF

Zatančíme si na život a na smrt!

INDOLENDA

Ať z toho třeba umřeme, ale i to je láska.

(Adolf spustí gramofon. Je slyšet hlas argentinského zpěváka. Adolf a Indolenda tančí tango. V oknech domů se ponenáhlu začínou ukazovat lidi.)

Gramofon

(Deska je nahrána beze sboru a bez sólisty, – rozumí se samo sebou.)

ARGENTINSKÝ ZPĚVÁK (hlas tenora z gramodesky)

Krásná Incarnacion, zvečera při koupání své srdce ztratila ve vlnách Paraná.

Jeden chudobný rybář její srdíčko našel, ucítil horkou krev a van, co pampou táh!

(Lidé postávají na zápražích domů. Všechna okna jsou obsazena lidmi.)

ARGENTINSKÝ ZPĚVÁK (hlas tenora z gramodesky),

SBOR (na scéně)

Když chlapec přijde blíž a srdce tvé je pryč, buď ženou jen, nehrej si s osudem.

ARGENTINSKÝ ZPĚVÁK (hlas tenora z gramodesky)

Své srdce nechala tam, rybáři, který byl sám, a teď musí vše dát, vše dát tomu, co má ji rád.

SBOR (na scéně)

Srdce nechala tam, chlapci, který byl sám, a teď musí vše dát tomu, co má ji rád.

ADOLF

Ó, to sladce zní, zní, to sladce zní, jak píseň z ráje.

INDOLENDA

Ó, to sladce zní, jako by blízko, zcela blízko zpíval, tančil s námi celý ráj. Nevím, odkud to opojení, jen vím, že nad tanec nic není krásnější!

(Objímají se, zvědavci si na ně ukazují.)

SBOR

Jak se milují za bílého dne, v té nahé nevinosti lásky, jak ji zná jen, kdo je mlád!

JUSTE, SBOR

To je cynické a odporné, to je přímo, přímo hnus!

SBOR

Ejhle, pár holoubků bílých v těch jarních roztomilých hrách, jak svorně bublají vrků, vrků, vrků, stud jim v ničem nebrání!

JUSTE, SBOR

Taková zkáza, hanba, hanba hanbatá!

JUSTE

A já! Na to se dívat je učiněná hotová hrůza, horší nežli mor a než soudný den!

VOKÁLNÍ KVARTET

Ach, pane, nic neuráží přírodu, jen jsme přirození.

JUSTE

Cože?

VOKÁLNÍ KVARTET

Pardon, ctnost zapláče, až když ji neřest stokrát udeří.

JUSTE

Tak, vida!

VOKÁLNÍ KVARTET

Pokrytectví.

JUSTE

Jakže?

VOKÁLNÍ KVARTET

Nestydatost.

INDOLENDA

Slyšíš to, Adolfe, hotové pozdvižení, jen proto, že se líbáme, když se máme rádi. Pusť raději gramo, miláčku, ještě aspoň jednu, dvě písničky.

(Adolf opět spustí gramofon. Gramodeska nebo zpěvák za scénou.)

ARGENTINSKÝ ZPĚVÁK (hlas tenora z gramodesky)

Když chlapec přijde blíž a srdce tvé je pryč, buď ženou jen, nehrej si s osudem.

SBOR (na scéně)

Když chlapec přijde blíž a srdce tvé je pryč, musíš být ženou jen, nehrej si s osudem.

JUSTE

To už přestává všechno!

Mně se nebudou pořád takhle posmívat! Já jim tu muziku rozmlátím!

(Hodí kamenem a strefí se do gramofonu.)

ARGENTINSKÝ ZPĚVÁK (hlas tenora z gramodesky)

Své srdce nechala tam, rybáři, který byl sám. A teď musí vše dát, vše dát, vše dát, vše dát... vše

SBOR (na scéně)

Srdce nechala tam, chlapi, který byl sám. A teď musí vše dát tomu, co má ji rád!

Vše dát, vše dát, vše dát, vše dát... vše dát!

INDOLENDA

(pronikavě křičí do gramofonu)

Och! Och! Vrahu! Chyťte ho, vraha, zabil mého argentinského zpěváka!

(Na rohu ulice se objeví Eblouie. Je v bídných hadrech a žebrá. Gramofon se odmlčí.)

EBLOUIE

Ó! Ó! To je krása, co je všude jen lidu v oknech! Zazpívám pro ně jednu romanci, a tak si dobudu chléb náš vezdejší.

Romance

EBLOUIE

Já sem ta holka ubohá, ta, co štěstí pro ni není, sirotek vod narození. Pámbu sám, ten mi všechno vzal a jen život nechal. Já sem ta malá Eblouie nešťastná a jak, Pámbu ví! Já neznala mámíno hajej-dadej a můj hoch umřel eště mladej. Však jednou přijde, v bílým jak květ, já za ním, nohama napřed, do ráje, co je ten lepší svět. Já sem ta malá Eblouie, nešťastná a jak, Pámbů ví! Smilování, dámy, páni, slitujte se, prosím vás! Smilování!

INDOLENDA

Och, to je ta mrňavá ničema, co s tebou chtěla se vdávat!

EBLOUIE

Slitujte se nade mnou!

INDOLENDA

Jděte po svých dál, vážená slečno.

EBLOUIE

Smilování, prosím vás, prosím vás!

INDOLENDA

Jen běžte zas kousek dál!

ADOLF, JUSTE a SBOR

Jen běžte zas kousek dál, žebrota se zde zapovídá, a to pod pokutou peněžní!

EBLOUIE

Prosím vás o slitování!

INDOLENDA

Zmizte kousek dál!

SBOR

Zde žebrota je zakázaná, žebrota je zakázaná velice přísně!

Zde žebrota je zakázaná, je zakázaná!

INDOLENDA, ADOLF, JUSTE

Zmizte kousek dál! Jen zas běžte dál!

EBLOUIE

Ach, prosím vás! Ach prosím vás!

INDOLENDA

Snad byste už mohla chápat, snad byste už mohla chápat, že jste všem tady protivná!

Je nestydaté své city neukrývat!

EBLOUIE

Smilování! Smilování! Smilování! Smilování!

ADOLF, SBOR

Běžte zas kousek dál!

Běžte zas kousek dál!

Jen běžte kousek dál!

Běžte zas kousek dál!

JUSTE, SBOR

Jen běžte zas kousek dál!

Jen běžte zas kousek dál!

Jen běžte zas kousek dál!

Běžte zas kousek dál!

INDOLENDA, ADOLF, JUSTE

City jsou svaté! City jsou svaté!

SBOR

Lidské city jsou tajné a svaté.

(Na zvonici na náměstí se otevře v ciferníku okénko. Ukáže se kukačka a odkukává hodiny. Hlas kukačky: kuku... Náhlé ticho. Všichni hledí vzhůru.)

INDOLENDA

Ach, co to zase je? Možná, že přijde bouřka, zlatíčko.

ADOLF

Myslíš?

INDOLENDA

Ano, hodiny mají takový divný zvuk.

Vraťme se na chvíli domů,

pojď, budem se líbat za záclonkou.

(Lidé se znepokojeni vracejí do svých domovů. Jedině Eblouie zůstane na náměstí, zpívá nesměle.)

EBLOUIE

Já sem ta malá Eblouie nešťastná a jak, to jen Pánbů ví!

Scéna 2.

(Z kašny/studny na náměstí se vynoří víla Nulle.)

VÍLA NULLE

Ach!

JUSTE

Ó já! Zas nějaké strašidlo! A, to je ta tajemná víla s těmi pitomými nápady.

Téhle ženské mám co děkovat za hezkou řádku malérů!

VÍLA NULLE

Ach, přátelé, řekněte, klape vše, jak má, mezi vámi?

Má, co kdo chtěl, a všechno se vám plní dle vlastních snů?

JUSTE

Na to se ptáte zrovna mne, madam?

VÍLA NULLE

Ano, můj nebožáčku, vaše choť je, jak jste chtěl, opět mladá?

JUSTE

Vidím, že není dobré strkat prsty mezi čelisti osudu. Je to ošidné, mít taková přání. Jsem starý, opuštěný a smutný.

VÍLA NULLE

Staroušku můj, zbývá ještě jedno přání, poslední, snad nejlepší z těch tří!

JUSTE

Ano, madam!

VÍLA NULLE

Pane Juste, tentokrát ať vám to vyjde!

JUSTE

Tak dobře, madam. Chtěl bych být milován. To je mé přání!

EBLOUIE

Miláčku!

JUSTE

Co?!

EBLOUIE

Moje láska!

JUSTE

Slečinko, ne, co vy mi chcete?

EBLOUIE

Zbožňuju vás, zbožňuju vás, dobrý jste jak slunce zář, jako chlebovník, jako mocná pyramida vprostřed holé pouště.

JUSTE

Nebesa, tohle přece nejde! Sešlá coura, ta, co žebra, protivná moucha, prostě hotová hrůza! Ne, slečinko milá, ani pomyslet!

EBLOUIE

Myslet není moje věc, ale lásce se nedá poručit!

Láska je zázračná! Krásnější než svět sám!

Ach, láska, ta nikdy nehledí na překážky!

Věz, že ty, brouku můj, mně připadáš krásný jak sám měsíc apríl.

Co na tom záleží, že nemáš mě rád, jen když já tě ráda mám!

Nyní jsi můj!

JUSTE

Tak, teď jsem v tom!

EBLOUIE

Jak, nařikáš si, že tvoje choť je příliš hezká?

Zlato mé, teď už jsi můj a jen můj! Jen můj!

JUSTE

Ba, zrovna tvůj!

EBLOUIE

Chápeš, co to všechno značí? Jen můj!

JUSTE

To je děsná věc, takhle najednou, taková choť!

Žár, plamen, jícen sopky! Och, srdce mé, to je rána, och, rána!

EBLOUIE

Ne, mlč! Tady seď, já tě opatřím, já tě nakrmím, já tě zahřeju, však víš! Štěstí veliké ti dám, budeš si žít, jak nikdy dřív, jako v peřínkách!

(Posadí Justa na židli před dveřmi.)

EBLOUIE

Přinesu ti tvoje trepky a šálek čaje, ten tě zklidní, ten tě vzpruží, dá ti sílu!

Ó, můj milovaný!

(Odejde.)

Valse

(Na terase svého domu se objeví Adolf s Indolendou v objetí. Dívají se na hvězdy.)

INDOLENDA

Nebe, podívej!

ADOLF

To je krása!

INDOLENDA

Vypadá jako strop plný kvítí a andělů!

ADOLF

Ó, víš, co jen má ta příroda krásy!

INDOLENDA a ADOLF

Jako když se nám duše otvírá jako malá škeble, tuchy nemáš, co se v ní všechno najde!

JUSTE

To je divný svět, jsem z toho paf!

Člověk by řekl, že láska cosi jest, a sotva na ni jen trochu dáš, tak báb, je tady náhle spousta jiného, co zas tobě schází! Tajemství na tajemství!

(Vrátí se Eblouie s trepkami a s čajem.)

EBLOUIE

Copak, mé zlato, můj drahý, no tak! Co tu děláš? Ale ne, broučku můj, to ne! Na tohle se nebudeš mi dívat!

JUSTE

Věř, má milá, já jenom dýchám večerní vzduch a to se dýchá i pohledem.

EBLOUIE

Koukat na ženy takhle, to teda pardon, pro tebe je jen jedna žena, jen já!

Tam na ty lidi na střeše ti koukat nedovolím!

JUSTE

Vždyť já se koukám trochu výš, ta noc je tak pěkná!

EBLOUIE

Paprlé pa, paprlé pa!

INDOLENDA a ADOLF

Když tak člověk hledí na hvězdičku padající, je to cítit až v hloubi srdcí.

EBLOUIE

Paprlé pa, paprlé pa!

JUSTE

Já taky viděl tu hvězdu padat, tajemné jsou to divy v hlubinách!

JUSTE

Taky jsem viděl padat tu hvězdičku, jsou to tak divy tam v těch hlubinách!

EBLOUIE

Svoje thé si vypij, heřmánkové thé, nedovolím ti hledět na nebe a na hvězdičky.

JUSTE

Ale děvče!

EBLOUIE

Já doufám, že ti stačím. Jen žádné hloupostil! Jsi astronom, či můj milenec?

JUSTE

On ale ten soumrak je takový hezký, když se k tomu přidá trochu hudby. Já si zahraju na roh.

(Hraje na lesní roh.)

INDOLENDA

Adolfe! Slyšels, jak hezky zmírá ten zvuk rohu v temnotách?

EBLOUIE

Co to pořád máš s těmi svými marmeládovými city, když kolem tebe vrní zdravá ženská láska?
(Objeví ho.)

ADOLF

Ten tón! A ty jsi přitom krásná jak srnka, tak vroucí!

(Líbají se – políbí ji.)

JUSTE

To někdy poesie, umění, víš, to má cenu též.

EBLOUIE

Budiž! Broučku, máš mě rád?

INDOLENDA a ADOLF

Ach, to je krása! Ach, to je krása. Ta láska!

JUSTE

I mám i mám.

EBLOUIE

Jsi studený jak pec v létě! Milostpán horuje pro kumšt, všechny krásy a celý svět.

EBLOUIE

To teda ne! Já ti všechno zakážu! Jestli se na tu ženskou ještě podíváš, tak ti jednu vlepím!

JUSTE

Ale má hrdličko...

EBLOUIE

A jestli se mnou ještě začneš o astronomii a estetice, já... já... já nevím, co ti udělám...

ADOLF

Halo, vy tam, poslyšte! Vy nenecháte sny pokojně uplyvat?

INDOLENDA

Nech ty lidi být. To je takový směšný párek.

JUSTE

Vidíš to! Ta žena nechá svého manžela milovat, co se jemu líbí!

EBLOUIE

To je tím, že ses mi v ní zhlíd! A mě, která tě má ráda, mě necháš na holičkách!

EBLOUIE

Jaká já jsem chudák ženská, prostě oběť, já nešťastná! Och, jaké já jsem nebohé stvoření, jaká já mám trápení!

EBLOUIE

Že se nestydíš, ty kate mé nevinnosti! Ty vrahu čarovných citů! Ale já to takhle nenechám, kdybych ti měla kosti zpřerážet!

JUSTE

Ale copak, holubičko! Takhle přece láska nemluví a nejedná!

EBLOUIE

A vida, tohle si troufáš říct ty mně, mně, která tě zbožňuje?

To teda nevíš, čeho já jsem schopna, doženeš-li mne k nejhorsímu!

Já tě zabiju, rozumíš, zabiju! Tu máš, tu máš! A tu máš! A tu máš!
(*Dává mu holí jednu ránu za druhou.*)

JUSTE

Ona mě zabila!
(*Padne k zemi.*)

EBLOUIE

Já tě naučím nevážit si ženy, která tě miluje!
(*Vrátí se do domu.*)

VÍLA NULLE

Takhle se vymstívá tajemství všedních dnů! Ó-och!

KUKAČKOVÉ HODINY

Kuku, kuku, kuku, kuku!

SBOR ZA SCÉNOU

Ach!

ADOLF

Jak tě mám rád, má kočička, královno, maminečko!

INDOLENDA, SBOR ZA SCÉNOU

Ta noc, člověk má tak těžko v duši, že se dýchat nedá. Mám plno růží v ústech a tady na víčkách se lepí med, tahle noc je stvořena k lásce a k políbkům a k vášni!

ADOLF

Já tě mám rád!
Má čičko a paní, ty má, ty má!
Má čiči! Má paní!
Má kyproučká mámo!

(*Obejmou se pevně a spadnou na kraj zábradlí svého domu.*)

SBOR ZA SCÉNOU

(*beze slov*)

(*Pan Juste se po několikerém zaškrubání napolo zvedne.*)

JUSTE

Život vrtkavý a dny beztvaré!
Och! Mně se dál už nechce žít!

SBOR ZA SCÉNOU

Ach! Už nechce žít! Už nechce žít! Už nechce žít! Nechce žít!

(*Umírá.*)

HLAS VÍLY

(*z dálky*)
Kuku! Kuku! Kuku! Kuku! Kuku!

(*Jakmile příběh skončí, herci zaplaví scénu a ukáže se režisér. Na scénu vběhnou technikáři, pobíhají sem a tam. Herci se odličí, přinesou jim jejich kabáty. Kulisáři odnášejí reflektory, rozdělávají dekorace. Velký kravál.*)

REŽISÉR

(*na scéně*)

A máme to! Je to výborné! Výborné!
Jde nám to, děti!
To ani není film, to je superfilm. Úspěch, bourák!

ARTHUR DE ST. BARBE

(*JUSTE*)

Fakt je, že jsme byli fakticky skvělí!

SERGE ELIACIN

(*ADOLF*)

Nina Valencia je tak krásná!

NINA VALENCIA

(*INDOLENDA*)

(*Samolibě se na něj usměje.*)

Lichtotíš!

REŽISÉR

A teď, přátelé, čas jsou peníze!
To říká sám Pánbůh,
proto taky je tak bohatý,
když má celou věčnost.
Haló, technika!
Odneste všechny ty krámy!
Šup, šup! Hněte sebou!

(Nina Valencia dokázala najít způsob, jak se přiblížit k Sergi Eliacinovi, schovávajíc se před Arthurem St. Barbem.)

NINA VALENCIA

Nu, tak co! Drahý Eliacine!

SERGE ELIACIN

Nino!

NINA VALENCIA

Nám dvěma, doufám, bylo v naší roli prima, co na to vy?

SERGE ELIACIN

To vy jste prima. A myslíte, že naše role jsou dohrané? Nemůžeme dál je hrát?

(Arthur St. Barbe všude hledá Ninu.)

Prosím! Jenom pro nás dva?

NINA VALENCIA

Sergi, hrajme dál!

ARTHUR DE ST. BARBE

Nino! Nino!

(Nina a Serge se od sebe odtrhnou a posílají si rukou letmý polibek.)

NINA VALENCIA

Ano, Arthure, jsem hotova!
Nu, tady jsem.

(Připojuje se k Arthurovi.)

ARTHUR DE ST. BARBE

Pojdme odtud, miláčku! Je hezké být fotogenický,
ale člověk má i své doma a své soukromé city.

REŽISÉR

Okamžik, přátelé! Poslyšte, co vám teď řeknu.
U příležitosti premiéry Tří přání, veledíla od Ribemonta-Dessaignese a Martinů, vás vyzývám,
abyste se shromáždili v sále ve stejné sestavě jako
na plátně. Tam bude malá intimní oslava, šampaňské, whisky, koktejly – a ať žije život!

(Výkřiky. Nina Valencia a Serge Eliacin toho využívají, aby si poslali vzdušný polibek. Ve stejnou dobu si režisér tiskne ruku s Arthurem St. Barbem.)

SBOR (všichni společně)

Ať žije život!

SBOR

Hip hip hurá!

NINA VALENCIA

Milovaný!

SBOR

Hip hip hurá!

SERGE ELIACIN

Milovaná!

SBOR

Hip hip hurá!

(Opona.)

III. DĚJSTVÍ

(Když se po předešlé zvedne opona, je vidět další oponu, představující průčelí budovy s vchodem do kina a plakát na film „Tři přání“. Lidé rychle vcházejí. Několik osob ještě zůstane vzadu, aby si popovídaly. Zvoní se k začátku představení.)

Scéna 1.

(Opona.)

LIDÉ

(vstupují)

Honem, honem, začíná se! Honem, honem, začíná se! Honem!

1. PANÍ

Ano, pane, to jsou ti lidé od filmu.

LIDÉ

Honem, honem, začíná se!

Honem! Honem! Už se začíná!

1. PANÍ

Tahle Nina Valencia, to je taky číslo!

DÍTĚ

(tahá ji za rukáv)

Mami! Mami!

PÁN

Ale, paní, co ta Nina Valencia dělá zlého?

1. PANÍ

Hotová spoušť!

DÍTĚ

Mami! Mami! Maminko!

1. PANÍ

Říká se, že prý se promenuje docela nahá s malým krokodýlem na zlatém řetízku.

2. PANÍ

Úplně nahá – a na zlatém – Ó!

PÁN

Ó! Úplně nahá?

DÍTĚ

Mami!

1. PANÍ

Ta z mužských vyťahá peněz!

2. PANÍ

A co těch mužských utahá...

DÍTĚ

Mami!

PÁN

Já, víte, co se týká kinohereček...

1. PANÍ

Ovšem, to mužům nevadí!

2. PANÍ

Znáte Serge Eliacina?

1. PANÍ

Ten je krásný...

2. PANÍ

Ten má oči...

1. PANÍ

A zuby, och, ty jeho zuby!

(Přichází Serge Eliacin, zůstane však před vchodem a patrně někoho vyhlíží.)

PÁN

Tak co, dámy, půjdete? Och, och! Vidíte, tady ho máte, toho svého Serge Eliacina!

1. PANÍ

Kde, kde je?

2. PANÍ

Ale to snad není možné! Vždyť on vůbec není krásný!

DÍTĚ

Mami! Mami!

LIDÉ

Honem, honem, už se začíná, už začnou! Honem!

1. PANÍ

Takové zklamání, vždyť zuby mu ani není vidět!

2. PANÍ

Oči má docela maličké...

DÍTĚ

Mami!

PÁN

To já teda mám radši herečky, třeba nahé a s kroko-dýlem.

(Arthur St. Barbe přichází s Ninou Valencií. Vcházejí do kina, ale Nina si všimne Serge Eliacina, dělají na sebe posuňky naznačující polibek.)

1. PANÍ

Och, ti muži! Všichni jsou stejní!

DÍTĚ

Mami!

(Postupně všichni vejdou do kina. Vstoupil i Serge, ke kinu přicházejí i další lidé. Venku nezůstane nikdo. Jen malá hrbatá žebračka přejde před vchodem a snaží se nahlédnout dovnitř. Muž v premo-vané/oprýmkované čepici ji odežene. Ona pokrčí rameny a odejde.)

Scéna 2.

(Zvedne se druhá opona. Vnitřek kinosálu, v pozadí plátno. Okamžitě začne film: „Tři přání“. Na plátně probíhají v krátkých a zhuštěných obrazech různé výjevy příběhu: ouvertura – s titulky: Probuzení pana Justa a Indo-lendy.

Pan Juste jde na lov, najde vílu Nulle, odvádí ji domů.

Indolenda vyslovila své první přání... atd. až do konce slavnostních zásnub Eblouie.

V tom okamžiku se v sále opět rozsvítí, přičemž se na plátně objeví nápis „Přestávka“.

Lidé vstávají ze sedadel a odcházejí. První opona se z jedné strany lehce zavře. Procházejí biletářky a nabízejí bonbóny a nápoje. V jedné lóži je vidět Arthura St. Barbe a Ninu Valencií, v jiné lóži na druhé straně Serge Eliacina.)

Film – hudba k filmu

TŘI PŘÁNÍ

(první část)

I

Ouvertura
(titulky k filmu)

II

Pan Juste vstává, později Indolenda
Adelaida

III

Lov. Víla. První přání

IV

Zásnubní hostina

ARTHUR DE ST. BARBE

Tak vidíte, drahá Nino! Byla jste i na plátně tou krásnou Valencií jako vždycky...

NINA VALENCIA

A co má být, příteli?

ARTHUR DE ST. BARBE

Och, já nežárlím. Ale hraju takovou stupidní roli a nešťastný milenec je každému pro smích. Ne, ne, Nino, já nežárlím, ale...

NINA VALENCIA

Ale, můj drahý, to přece nevadí –

BILETÁŘKA

Kyselé bonbóny, mentolové pastilky!

ARTHUR DE ST. BARBE

Nino, já tě miluju!

NINA VALENCIA

Příteli –

ARTHUR DE ST. BARBE

Nepůjdete se mnou, Nino? Vykouřím si cigaretu...

NINA VALENCIA

Ne, děkuju, příteli, zůstanu tady, když dovolíte.

(Arthur St. Barbe jde ven.)

BILETÁŘKY

Kyselé bonbóny, mentolové pastilky!

DÍTĚ

Mami, já chci taky!

1. PANÍ

Mlč, Žožo, já mluvím tuhle s pánem!

PÁN

Je krásná, vidíte?

2. PANÍ

Mně se vůbec nezdá krásná, a ten film je pitomý.

1. PANÍ

Snad mu není dobře rozumět, ale je velice krásný... A ta ženská je stará, věřte mi, už je stará a samá vráska.

PÁN

Ale to si přece role Indolendy žádá!

BILETÁŘKY

Kyselé bonbóny, mentolové pastilky!

DÍTĚ

Mami, mami, já chci taky!

JINÁ BILETÁŘKA

Zmrzlina, limonáda, pivo!

DÍTĚ

Mami!

1. PANÍ

Žožo, ty mlč, když mluví dospělí.

2. PANÍ

A tahle ženská že se prochází nahá s krokodýlem na zlatém řetízku?

PÁN

Zato ten váš Serge Eliacin!

2. PANÍ

Och, ten je skvělý!

1. PANÍ

Ano, lepší než ve skutečnosti...

2. PANÍ

Je k nakousnutí –

BILETÁŘKA

Kyselé bonbóny, mentolové pastilky!

DÍTĚ

Mami!

PÁN

A co říkáte té hudbě?

1. PANÍ

Je roztomilá, je rafinovaná! Jde vám to ušima až do hloubi srdce.

2. PANÍ

Přiznám se, že jí nerozumím, asi to bude tahleta moderní hudba.

1. PANÍ

Samozřejmě, každý to nemá rád. Ale je to... ten rytmus, ta barva, ta síla! Ano, je to takové jaksí...

PÁN

To mluvíte o Sergi Eliacinovi?

1. PANÍ

Ale ne, o hudbě!

(Zvoní konec přestávky, lidé se vracejí na sedadla – tma.)

(Druhá část filmu. Tma. Výjevy jdou po sobě jako v první části, rychle a zhuštěně. Výjev na zlaté lodi. Ztroskotání. Adolf a černoška. Druhé a třetí přání. Indolenda a Adolf. Juste a Eblouie. Justova smrt. Konec.)

TŘI PŘÁNÍ
(druhá část)

I
Zlatá loď

(Během hovoru při přestávce byl vidět Serge Eliacin, který vyhledal Ninu; ona totiž mezitím také odešla z lóže. Zůstanou oba venku.)

SERGE ELIACIN

Má drahá!

NINA VALENCIA

Teď ne, teď mlč! Kdyby nás tu někdo slyšel...

SERGE ELIACIN

A co? Já chci, ať kdekdo slyší –

NINA VALENCIA

Dítě!

VOKÁLNÍ KVARTET

(na scéně)

Plula loď, loď krásná ze zlata, a po zlaté plula hladině, hladině! Loď tuze bohatá, všeho dost, jen lásky ne, všeho, jenom lásky ne, lásky ne, lásky ne!

SERGE ELIACIN

A ne a ne! Jsi krásná, mám tě rád! A chci to křičet do uší všem, co potmě viděli ten film. V tom filmu, když tě viděli, si jim byla leda pro smích! To ale nevědí, čím bude Indolenda až v mém objetí. Až sevrů to tvé tělo hedvábné!

NINA VALENCIA

(Přitiskne se k němu.)

Blázínku ty můj!

VOKÁLNÍ KVARTET

Ve vichru bouří, ve víru pěn, ve víru, kol úskalí, kolem úskalí, noc jako noc, jak den, zlacení a zoufalí, zoufalí, zoufalí...

SERGE ELIACIN

Slib mi, má krásná, zítra, zítra budeš má! Má! Jen má, ach, jen má!

NINA VALENCIA

Ach, snad, můj sladký, snad..., snad...! Snad, snad.

NINA VALENCIA

(Dává mu ruku před ústa.)

Teď mlč, blázínku něžný!

NINA VALENCIA

Zítra je tvá, bude tvá, zítra ji budeš snad mít, svou Ninu! A pojedem do Ameriky, ty a já, ty a já! A teď, miláčku, běž!

VOKÁLNÍ KVARTET

Hrůzný je úděl zlatý, i když loď zchvátí zlatý proud, bez lásky plout, bez lásky plout, bez lásky zahynout, zahynout, zhynout.

NINA VALENCIA

Tam už jde Arthur!

ARTHUR DE ST. BARBE

(Připojuje se k Nině.)

Tak co, Nino?

NINA VALENCIA

Ó, nejste zrovna galantní, když mě tu necháte tak samu.

ARTHUR DE ST. BARBE

Tak už se nezlobte, drahoušku!

(Vracejí se do sálu.)

II

Ztroskotání

III

Adolf a černoška

IV

Indolenda a Adolf

Pan Juste a Eblouie

Smrt pana Justa

Finále

(Konec. Světlo v sále.)

Obecenstvo se zvedá. Potlesk a volání.

Poznají Arthura St. Barbe, Ninu a Serge, tleskají jim.

Oni děkují obecenstvu. Všeobecný odchod.

Světlo pomalu hasne tak, že lidé se ztrácejí do tmy.

Při vycházení si Nina najde příležitost, jak se přitočit k Sergeovi.)

NINA VALENCIA

Miláčku, mám v prsou něco, co ustavičně buší, buší. Jako kdyby to chtělo uletět.

SERGE ELIACIN

Ano, ano, a víš, co to je odjet? Někam jinam!

Ujedem' někam jinam! Srdce v srdci.

NINA VALENCIA

Ano, život je to, že se pořád někam odjíždí. Treba cestou objevíme nějaký opuštěný ostrov, no řekni.

Ach, můj Bože!

(Odchází od sebe, Nina se vrátí k Arthurovi a společně vycházejí.)

Scéna 3.

Odjezd

(projekce se zvukaři; orchestrální partitura)

(Poněkud se rozšeří. Na velkém plátně [v popředí jeviště], které se ponenáhlu rozsvěcí, je vidět nápis „Čekárna“ velkým písmem. Vejdou Nina Valencia a Serge Eliacin, ale lze rozeznat jen jejich siluetu, promítnutou na plátno po způsobu čínské stínohry. Na okamžik se zastaví, obrátí se k sobě navzájem. Políbí se. Je slyšet zapískání vlaku. Oba se od sebe okamžitě odtrhnou a vyjdou z obrazu.

Zahoukání lokomotivy. Písmena slova Čekárna na plátně se rozprsknou do všech stran. Následují rychle za sebou jména měst Asnieres – Nantes – Evreux – Caen – Cherbourg. (Možno měnit podle okolností.) Poslední nápis chvíli setrvá na plátně. Vystřídá jej obraz parníku. Je to obraz statický. Lodní siréna. Znova se objeví jméno Cherbourg, ale zmenšuje se, jako by se vzdalovalo. – Několikeré zahoukání sirény. Cherbourg zmizel, nahrazen pohledem na oceán. – Lodní komín. Zvětšené okénko lodní kabiny. – Oceán a socha Svobody, svítící světu při vjezdu do newyorského přístavu. Socha Svobody přes celé plátno. Zmizí, několikrát po sobě trhavě naskočí slovo New York. – Tma. Slovo New York se opět vynořuje, ale tentokrát světelně na černém pozadí. Náhle je přerušeno a vystřídáno pohledem na mrakodrapy. A znova slovo New York, několikrát za sebou světelně na černém pozadí a zas černé na světelném pozadí září přes celé plátno. Světelné newyorské reklamy. Jedna z nich, postupně francouzsky, anglicky atd., zní: Les trois souhaits, The tree wishes... atd. – Panorama New Yorku, dlouho staticky setrvá. Pak najednou všecko zmizí.)

Scéna 4.

(Jeviště je v naprosté tmě, až se vlevo objeví Arthur St. Barbe ve světle reflektoru. Atmosféra je neskutečná, jakoby ve snu (např. za lehkou tylovou oponou). Arthur St. Barbe vypadá sklíčeně, skoro smutečně. V ruce má dopis, usedne u malého stolku, jako kavárenského [vlevo]).

(Později. Vpravo se kruhově nasvítí část scény. Vidíme přepychový americký bar s jazzem a dancíngem. Ze všech stran vpadá vzrušený dav. Ihned v něm rozeznáme Ninu Valencii a Serge Eliacina. Všichni se tlačí kolem barmana.)

(Zpočátku je na tmavou scénu vrhána hudba gramofonem s velkým tlampačem, velice hlučná.)

(Objeví se St. Barbe.)

ARTHUR DE ST. BARBE

Na ruce mám prstů pět, máme včera, pak dnes a zítra, je čtvero údobí ročních a týden má sedm dní! A přesto, Bože můj, já bych se zbláznil, jak čas teče líně. Tuhle jsem já a pak dál takzvaní bližní, já přitom stále sám!
Vrchní!

(Objeví se číšník z kavárny.)

ČÍŠNÍK

Pane?

ARTHUR DE ST. BARBE

Přijde-li pak taky dnes, přijde jistě?

ČÍŠNÍK

Co si pán prosím přál?

ARTHUR DE ST. BARBE

Ach, pardon!

Každý máme svoji profesi, vaše je posloužit nám, co se tkne pokrmů, a ne co do lásky!

ČÍŠNÍK

Není pán snad chorý?

ARTHUR DE ST. BARBE

Dvakrát whisky, sodu!

ČÍŠNÍK

Dvakrát whisky?

ARTHUR DE ST. BARBE

Jedna je má a jedna je... je...

Rozumíte, vrchní? Je jí! Ta patří jí!

(Číšník pokrčí rameny a odchází. Skoro v té samé chvíli se v prvním plánu vlevo před oponou s nádražím objeví elegantní žena ve společenském svrchníku. Je to Lilian Nevermore, herečka, která hrála v příběhu vílu. Přejde, aniž si všimne Arthura St. Barbe – který k ní vztahuje ruku –, a dává se vpravo, kde se osvětluje scéna.)

HLAS ČERNOŠKY

(z gramofonu)

V oku Dinah, tam všechno dost místa má, až tam bude i její milovaný, ten, koho spapinká...

ČÍŠNÍK

(Znovu se objeví s podnosem a klade dvě sklenky před Arthura St. Barbe a naplní je.)

Prosím, zde jsou!

ARTHUR DE ST. BARBE

Tam ta dáma, vrchní, kdo je?

ČÍŠNÍK

Která, prosím?

ARTHUR DE ST. BARBE

Ta, co zrovinka prošla mimo mne!

ČÍŠNÍK

Ó, pardon, inu, žena je prostě žena, kdo vlastně ví, kdo či co to je.

HLAS ČERNOŠKY

(z gramofonu)

... pak tam bude místo veliké, krásně rudé jako slunce, jak noční slunce, co zůstane líně spát! Nakonec tam budou tři kostičky bělounké!

(Číšník zmizí. Arthur St. Barbe sní, unavený, loket opřený o stůl.)

(v baru)

RŮZNÉ HLASY

(na baru)

Och, bravo, bravo!

To je pravý pozemský ráj!

BARMAN

Ó, žádný vtip, mí pánové, dámy! Tu je vskutku ráj!

RŮZNÉ HLASY

Och, bravo, bravo!

To je opravdu ráj!

NINA VALENCIA

Já jsem tvá malá Eva, můj milý!

SERGE ELIACIN

A já tvůj Adam!

NĚJAKÝ HLAS

Kde máte hada?

BARMAN

Snad já jsem had? To já!

RŮZNÉ HLASY

(smích)

NĚJAKÝ HLAS

Měl by být ještě hřích lidí v ráji!

NINA VALENCIA

Miláčku můj, ten hřích lidí v ráji!

SERGE ELIACIN

Ten začne těž, ten hřích lidí v ráji!

(Barman energicky třese shakerem. Výbuchy smíchu a volání bravo.)

RŮZNÉ HLASY

Bravo, bravo, to je ještě lepší než celý ráj!
To je ještě lepší než celý ráj!

BARMAN

(Stoupá si na židli.)

Ve slavný zahajovací den, dámy a pánové, já, ředitel baru Tři přání, mám pro vás jeden malý dar, ať naše vztahy utuží. Povím vám recept na nejnovější slavný koktejl! Otevřte svůj sluch, otevřte se jak sama budoucnost! Je silný jak poledne, hluboký jako noc. Horoucí jak rty a prchavý jako pohled, studený jak vášeň ledovců!

Náprstek ginu a portského též, pak cherry, vermuth, bílý rum, dát pětkrát tolik ještě šampaně, štipku pepře, skořice v prášku, pak ještě zázvor, papriky víc a s kakaem tři ústřice, k nim pár oliv, dvě lžičky lidské krve, vychladlé, a jeden žloutek slavičí.

Přidat podrcený led a pěkně zmixovat.

A nakonec a na vrchol nutno vlít do směsi tucet dívčích slz, a to výslovně jen dívky kreolské, trpce v lásce zklamané!

RŮZNÉ HLASY

Toť báseň, toť báseň, až srdce jímá!

NINA VALENCIA

Drahý, co jen krásných věcí má ta naše zem!
(Líbají se.)

RŮZNÉ HLASY

Rozkošné!
Báječné!

BARMAN

Kdo by chtěl? Kdo by chtěl?

(Lidé se vrhají k baru, je jim podáván koktejl.)

RŮZNÉ HLASY

Já! Já! A já! A já! A já!

NINA VALENCIA

Serži, já jsem tak šťastná!

BARMAN

Komu je zatěžko vyslovit své přání?
Raz, dva, tři!
Na dně své číše najde skutečnost snů!

(Je jim podáván koktejl.)

RŮZNÉ HLASY

Když nad zemí se prostírá noc, jen z alkoholu vzejde den!
Když naděje už nedoufá, jen zde je zahrada všech srdcí!

BARMAN

Kdo, prosím, z vás nenašel v číši svůj sen? Nuž, tančit, teď tančit, velectění!

(Spustí jazz. Páry se dají do tance.)

ČERNOŠKA

V oku Dinah pro všechno je místa dost, i pro nebe modré, žlutý žár,
pro vlny řeky, pro van větrný, hejna rybí, velké hady vodní, pro palmy kokosové, pro palmy kokosové, pro palmy kokosové!...

(Zatímco ostatní tančí, objeví se mužík oblečený v obleku kapitána lodi. Je to kapitán z příběhu. Z radosti hází svoji oprýmkovanou čepici do vzduchu, chytá ji a dává na hlavu Serge Eliacina.)

BARMAN

(šéf podniku)

Koktejl? Whisky? Gin?

Koktejl? Whisky? Gin? Koktejl? Whisky? Gin?

KAPITÁN

Jen ať žije radost, pánové! Ať žije radost!

(Jeden ze zákazníků v obleku generála – je to generál z příběhu – se blíží k baru.)

GENERÁL

Hej! Hej! Nu, co vy, občané?

ČERNOŠKA

... V oku Dinah pro všechno je místa dost! Je tam i sama Dinah, jak se zhlíží ve vodách!

(Jazz přestává hrát a tanečníci tančit. Kapitán tančí sám, vypadá komicky.)

GENERÁL

Jen příroda a válka!

(Generál podá černošce rámě.)

GENERÁL

Chceš se napít, krasavičko?

ČERNOŠKA

Víš, já, ty mé velké děťátko, já bych raději perlový náhrdelník a diamant zasazený do jednoho z mých zoubků...

GENERÁL

Ona je rozkošná! Barmane, máte něco takového? Nějaký koktejl s perlami, diamanty a ždíbcem platiny?

BARMAN

(šéf podniku)

Ale ovšemže máme, generále, a ještě leccos jiného.

Stačí jen říct.

Namíchám, zatřepu, napijete se a ejhle, síla tuh a přání vás bude až v hrdle škrábat.

RŮZNÉ HLASY

Ach, ráj rájů, pravý ráj snů!

(Smích.)

SERGE ELIACIN

Milujeme se –. Život je krásný!

NINA VALENCIA

Ráj, to je láska.

BARMAN

Dámy a pánové, nabízím vám ještě jedno překvapení.

Zlatý hřeb večera!

Tanec krásné Lilian Nevermore, která je tu mezi námi.

RŮZNÉ HLASY

Bravo! Bravo!

(Vejdou čtyři páni ve fraku – zpěváci.)

(Lilian Nevermore [Víla] rozhalí plášť a objeví se jakoby nahá music-hallová / kabaretní tanečnice. Začne tančit při baladě zpívané kvartetem.)

Balada a tanec Lilian Nevermore (Víly)

VOKÁLNÍ KVARTET

Plula loď, loď krásná ze zlata, a po zlaté plula hladině, hladině!

Loď tuze bohatá, všeho dost, jen lásky ne, všeho, jenom lásky ne, lásky ne, lásky ne!

(Lilian Nevermore se náhle zastavuje a pak se zachraňuje výbuchem smíchu.)

LILIAN NEVERMORE

Cha! Cha! Raz, dva, tři!

(Přestává tančit a zpívá jako víla z příběhu, ale škytá přítom.)

Jakou cenu má květ dní a jakou cenu slzy osamění, jakou má tak asi cenu tvůj spánek? Ach, ...

NINA VALENCIA

Ta ženská nás ještě rozpláče!

LILIAN NEVERMORE

... v čem je asi vůně tvého nevědomí?

(Nechá spadnout plášť na zem a směje se.)

BARMAN

Toho si nevěšmejte, dámy a pánové.

LILIAN NEVERMORE

Cha! Cha! Cha! Cha!

BARMAN

Ona je kapánek výstřední!

LILIAN NEVERMORE

Cha! Cha! Cha! Cha! A tvé zítra, tvé zítra, zítra!

(Sebere svůj plášť, zakryje se a tančí s malou hrbatou ženou.)

SERGE ELIACIN

Fuj! Ona šílí, nebo je opilá!

SBOR

To je ten pravý ráj! To je ten pravý ráj!

NINA VALENCIA a SERGE ELIACIN

Lásko má! Lásko má! Ó! Ó!

SBOR

Ó, jak život je krásný až tu v hrdle, v očích, v uších. To je ráj našich dnů! To je ráj našich dnů! Ach!

BARMAN

Jen pít a tančit, zpívat, jenom pít!

NINA VALENCIA a SERGE ELIACIN

Ó, má láska!

BARMAN

Jen pít a tančit, zpívat, pít a pít!

NINA VALENCIA a SERGE ELIACIN

Lásko má!

BARMAN

A hrej, hudbo, hrej!

SBOR

To je ten ráj našich dnů!

BARMAN

Jen tančit, zpívat, tančit, pít! A hej!

SBOR

Óch!

NINA VALENCIA a SERGE ELIACIN

Má láska!

To je ten pravý ráj! To je ten pravý ráj! Má láska, láska má!

BARMAN

To je ten pravý ráj! To je ten pravý ráj! A héj, ohé!

(Tanečníci se poznenáhlu přibližují na úroveň Arthura St. Barbe, který stále sedí u stolku a vyhlíží, jako by snil a čekal. Nevíme sice, zda ho vidí, ale vypadá to, že se u něho schválně zdržují, aby kolem něj mohli tančit a posmívat se mu.)

SBOR

(všichni společně)

Věřte mi, dámy, páni, lépe rozhodně jest mít plnou peněženku spíš nežli srdce. Anžto jmění, bohatství, toť něco jako věnec růží, růží, jenž nemá žádné trní, jenž nemá žádné trní, známá věc, známá věc, že i hvězdy na nebesích zlaté jsou, vždy zlaté, hvězdy v nebi zlaté jsou, vždy zlaté! Věřte mi, m'sjé, madam, račte věřit, m'sjé, madam!

NINA VALENCIA a SERGE ELIACIN

Ach, pravda, vím!

(Lilian Nevermore se znovu objeví s pohárem v ruce. Pod svým pláštěm je napůl nahá a potácí se, protože je opilá.)

SBOR

Bohatství, bohatství, toť láska, slast a ráj! I zlaté zuby je možno mít, i vlas zakoupit si falešný, mocné poprsí, z křišťálu očko, košilky z krajek, věřte mi, věřte mi, věřte mi! Věřte mi!

NINA VALENCIA a LILIAN NEVERMORE

Ó! Ó! Ó! Ó! Ó! Ó! Ó!

NINA VALENCIA, LILIAN NEVERMORE a SERGE ELIACIN

Věřte mi, dámy mé, věřte mi, pánové, život je krásný, je krásný!

KAPITÁN

Věřte mi, dámy mé, věřte mi, pánové, život je krásný!

SBOR

Věřte mi, dámy mé, věřte mi, pánové, že je krásné žít, je krásné žít,
ach, krásné!

VŠICHNI

Věřte mi, dámy mé, věřte mi, pánové! Ó, je krásné žít. Ó!

NINA VALENCIA, LILIAN NEVERMORE, SERGE ELIACIN

a KAPITÁN

Ó, jak je krásné žít, jak je krásné žít!

SBOR

Ó, jak je krásné žít!

(Sbor i tanečníci se opatrně vzdalují od Arthura St. Barbe: Světlo se zmenšuje. Vidíme Ninu Valencii, jak drží láhev šampaňského. Naznačuje ještě jeden krok se Sergem Eliacinem, který ji musí podepřít. Tanečníci se poznenáhlu stahují zpět.)

SBOR

Bohatství, bohatství, toť láska, slast a ráj! I zlaté zuby je možno mít,
i vlas zakoupit si falešný, mocné poprsí, z křišťálu očko, košilky
z krajek, ba víc, i rakev z dřeva růží!

NINA VALENCIA

(z dálky)

Je to k smíchu, miláčku, jak je to všecko tady k smíchu!

BARMAN

Adjé, médam, mési-jé! Dobrou noc!

(Pravá strana scény zcela potemní. Arthur St. Barbe je u svého stolku čím dál tím víc sklíčený. Pomalu se zvedá a volá číšníka.)

ARTHUR DE ST. BARBE

Vrchní!

ČÍŠNÍK

Prosím, pane!

ARTHUR DE ST. BARBE

Platím!

ČÍŠNÍK

Ta dáma nepřišla?

ARTHUR DE ST. BARBE

Jaká dáma?

(Číšník pokrčí rameny, přijme peníze a odejde...)

ARTHUR DE ST. BARBE

Hleďte, můj milý, život prostě není žádná čekárna. Včera jako dnes
i zítra a pořád, to se dá spočítat klidně na prstech, vždycky budou
stromy kvést a květy růst. A přec, Bože můj, ten líný čas, já snad ne
z toho zblázním, vždyť já jsem nikdy na nikom nic nechtěl a ruce
mám jen k dávání či braní. Když člověk pilně prožil den a v noci
nepromarnil nic, když nebe zapadlo až do srdce, Bože můj, co tam
na dně ještě zůstává?

(vstane a pomalu odchází)

Ne, takhle dál se nechce žít! Tak dále už se nechce žít!

(Zmizí.)

SBOR ZA SCÉNOU

Nechce žít, nechce žít, nechce žít, nechce žít!

VOKÁLNÍ KVARTET

Plula loď, loď krásná ze zlata, všeho dost, jen lásky ne, všeho jenom
lásky ne, lásky ne, lásky ne, lásky ne!

(Opona – velmi pomalu.)

Konec

Národní divadlo moravskoslezské,
příspěvková organizace statutárního města Ostrava,
Čs. legií 148/14, 701 04 Ostrava – Moravská Ostrava
www.ndm.cz

Ředitel Jiří Nekvasil
Hudební ředitel opery Jakub Klecker

Program připravila dramaturgyně opery Eva Mikulášková

V programu jsou použity texty Aleše Březiny, Jany Cindlerové,
Martina Flašara, Jarmily Gabrielové, Jakuba Kleckera, Jiřího Nekvasila,
Daniela Dvořáka a Evy Mikuláškové, informace z internetových zdrojů,
veřejných on-line encyklopedií a archivní dokumenty.

Výtvarné zpracování programu a sazba Lubomír Šedivý
Fotografie z klavírní generální zkoušky Martin Popelář
Fotografie ze zkouškového procesu Michaela Bobková a Martin Popelář

Poděkování:

LESY!!! Ostravské městské lesy a zeleň s.r.o.
Ondřeji Nádvořníkoví a Pavle Březinové za revidování textů
Jitce Novákové a Martě Cupákové (Archiv Národního divadla Brno)
Jaroslavě Janské a Josefu Pančíkovi za osobní rozhovory

Nositelé autorských práv zastupuje DILIA,
divadelní, literární, audiovizuální agentura, Krátkého 1, Praha 9.

Tisk CZECH PRINT CENTER a. s.

Činnost Národního divadla moravskoslezského,
příspěvkové organizace statutárního města Ostrava,
je financována z rozpočtu města Ostravy.

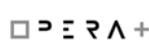
Aktivity NDM jsou také finančně podporovány
Ministerstvem kultury České republiky
a Moravskoslezským krajem.

ISBN 978-80-87650-82-0

HLAVNÍ PARTNER:

MEDIÁLNÍ PARTNER INSCENACE:

IMPERIAL HOTEL
OSTRAVA

NEDĚLNÍ RODINNÝ BRUNCH

RESTAURACE LA BRASSERIE

KAŽDOU NEDĚLI 11:30–14:00 HOD.

Neomezená konzumace polévek, předkrmů, teplých
a studených pokrmů, salátů a dezertů.

Cena na osobu (bez nápojů) 329 Kč, děti do 6 let ZDARMA,
děti 7–10 let 79 Kč, děti 11–15 let 149 Kč

DĚTSKÝ KOUTEK / WI-FI / PARKOVÁNÍ ZDARMA

Tyršova 6, 702 00 Ostrava 2

Tel.: +420 599 099 727, E-mail: gastro.iho@cpihotels.com

www.imperialhotelostrava.com

OSTRAVA!!!

Přemysl Bureš (Režisér), Miroslava Georgievová (Telefonistka),
foto Martin Popelář

Petra Perla Nôtová (Nina Valencia) a Jana Hrochová
(Lilian Nevermore), sbor opery NDM a externisté,
foto Martin Popelář

Josef Škarka (Juste), foto Martin Popelář

Petra Perla Nôtová (Indolenda), foto Martin Popelář

Jiří Hájek (Juste), foto Martin Popelář

Petra Perla Nôtová (Indolenda) a Erika Šporerová (Adelaida, služebná), foto Martin Popelář

Jiří Hájek (Juste) a Jana Hrochová (Víla Nulle), foto Martin Popelář

Jana Hrochová (Vila Nulle), Petra Perla Nôtová (Indolenda)
a Jiří Hájek (Juste), *foto Martin Popelář*

Václav Živný (Ministr), Aleš Burda (Generál), Peter Račko (Adolf),
Marianna Pillárová (Eblouie Barbichette), Jiří Hájek (Juste),
Petra Perla Nôtová (Indolenda) a Erika Šporerová (Adelaida, služebná),
foto Martin Popelář

Jana Hrochová (Vila Nulle), *foto Martin Popelář*

Petra Perla Nôtová (Indolenda), Jiří Hájek (Juste), Jana Hrochová (Víla Nulle), Petr Urbánek (Kapitán), Peter Račko (Adolf) a Marianna Pillárová (Eblouie Barbichette), *foto Martin Popelář*

Jorge Garza (Adolf) a Veronika Holbová (Černoška Dinah), *foto Martin Popelář*

Jiří Hájek (Juste), Lucie Kašpárková (Indolenda), Jorge Garza (Adolf) a Veronika Holbová (Černoška Dinah), *foto Martin Popelář*

Lucie Kašpárková (Indolenda) a Jorge Garza (Adolf),
foto Martin Popelář

Jiří Hájek (Juste), Jorge Garza (Adolf) a Lucie Kašpárková (Indolenda),
foto Martin Popelář

Jorge Garza (Adolf) a Lucie Kašpárková (Indolenda),
foto Martin Popelář

Anna Prohaska
foto © Patrick Walter/DG

klasická hudba, jazz a world music
HARMONIE

**jsou vaše oči
do světa klasické hudby**

**nové zážitky –
seriózní informace**

Kontakt a předplatně: nakladatelství Muzikus, Novákových 8, 180 00 Praha 8
e-mail: infoh@muzikus.cz, tel.: 266 311 701, 266 311 703, fax: 284 820 127

www.casopisharmonie.cz